

કવિ પ્રેમાનંદ રચીત

મોખારણ

છપાવનાર અને વેચનાર,

બુકસેલર, કંચનલાલ શાન્તિલાલ બ્રધર્સ.

ઉ. સ્વામીનારાયણના મંદીર પાસે નડીઆદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૧૫૭૬૧

વર્ગીક.

પુસ્તકાલું નામ

ઓખા ૨૨૫

વિષય

૬ - ૩

કવિ પ્રેમાનંદ કૃત સંપૂર્ણ સચિત્ર મહાકવિ

આમહારણ

છપાવનાર અને વેચનાર

બુકસેલર—કંચનલાલ શાન્તિલાલે બ્રધર્સ

૩. સ્વામિનારાયણના મંદિર પાસે, મુ. નડીઆદ.

આવૃત્તી, ૪

સંવત. ૧૯૮૭

પ્રત. ૨૫૦૦

અમદાવાદ—પાનકોર નાકે આવેલા ધી. 'વાસુદેવ' પ્રીન્ટિંગ પ્રેસમાં
ઈશ્વરલાલ ભાતીલાલે છાપ્યું.

કૌંમત આઠ આના

[illegible]

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਨਕ

ક્રી. ૧ બાટલીના રૂ. ૨) ત્રણ બાટલીના રૂ. પા, ટ. ખ. જુદું.

અમૃતચિંદુ ઓશીસ. યુ. પા. નડીઆદ. (શુભરાત)

શ્રી ગણેશાય નમઃ

૧૫૭૬૧

ઓખાહરણ.

રાગ આશાવરી—એક નામ મુજને સાંભર્યું શ્રી ગૌરીપુત્ર
ગણેશ, પાર્વતીના અંગથી ઉપન્યો તાત તણો ઉપદેશ ૧ મા-
તા જેની પાર્વતી ને પિતા શંકરદેવ; નવખંડમાં જેની સ્થા-
પના કરે જુગ ભુતળ સેવ ૨ સીંદુરે શણગાર સજ્યા ને કંઠે
પુષ્પના હાર, આયુદ્ધ ફરશી કર ધરીને, હાણ્યા અસુર અપાર
૩ પહેલા કરમાં જળ કમંડળ, બીજે મોદિક અહાર; ત્રીજા
કરમાં ફરશી સોહીએ ચોથેરે જપમાળ, ૪ ચાલો સૈયરો દેરે
જઈએ, પુજીએ ગણપતિરાય, મોટા લીજે મોદીકલાડુ. લાગીએ
શંભુસુતને પાય ૫ એવા દેવ સાચા મુની વાચા, પુરે મન-
ની આશ; બેઉ કરજોડી કહે જન વૈષ્ણવ, દાસ તણો જે દાસ.

શ્રી અંબાજીમાતાની પ્રાર્થના.

કકતુ' ૧ લું.

આઘ શક્તિ મા અંબા પ્રગટયાં, જ્યાં પવન નહીં પાણી-
સુરીનર મુનીજન સર્વે કળાણા, તું કોણે ન કળાણી. ૧ તારૂં
વર્ણન કેઈ પેર કરીએ, જો મુખ રસના એક; સહસ્ર ફેણા
શેષનાગને માતોયે ન પાર પામ્યો શેષ, ૨ જુજવા રૂપ ધરે જુ-
ગદંબા, રહી નવખંડે વાપી; મહા મોટા જડમુઠ હતા મા,
તેમની દુરમત કાપી ૩ ભક્તિભાવ કરી ચરણે લાગે, મા

(૪)

ઝોખાહરણ.

આઘ શકિત જાણી; તેમને સહાય કરવા તું સમરથ, નગરકો-
ટની રાણી. ૪ તું તારા ત્રિપુરા ને તોતળા, નીલકેશ રંગ રાતેઃ
બીજી શોભા શી મુખ કહીયે, રચના બની બહુ બાતે, ૫ હંસ
વતીને બગલામુખા વહાણુવટી તું માય; લીડપડે તમને સં-
ભાડું કરજો અમારી સહાય. ૬ માસેવકજન તારી વિનતી કરે
ઉગારજો અંબે માય; બ્રહ્માઆવી પાઠ કરે, વિષ્ણુ વાંસળી વા-
ય ૭ શીવજી આવી ડાક વગાડે, નારદજી ગુણુ ગાય અબીલ
ગુલાલ તણુ હોય ઝોચવ મૃદંગના ઝણુકાર. ૮ સિદ્ધાસન
એકી જુગદંબા, અમૃત દ્રષ્ટે જોતી; સોળે શણુગાર તેં સજ્યા
મા, નોકે નિરમળ મોતી ૯ ખીરખાંડ ઘ્રત મદ શર્કરા, આ-
રોગો અંબામાય; અગરકપુરે તારી કડું આરતી, સેવકજન
શીર નમાય. ૧૦ તું બ્રહ્માણી તું રૂદ્રાણી. તું દેવાધીદેવ; સ-
કલ વિધ્વમાં તું છે માતા. કડું તમારી સેવ ૧૧ માના શ-
રાણુ થયા પ્રતિપાલન. પહોંચી મનની આશ; કુશળક્ષેમ રા-
ખજો અંબા મા સર્વને, એમ કહે ત્રીપુરા દાસરે. ૧૨

કહવું ૨ જી

દોહરો—હું તો શ્રી પુરૂષોત્તમ શીર નામું. હું તો સકળ
પદારથ પામું. વામું વામું રે, દુઃખ સકળ કુળીવર તણું રે,
(રાગ ઢાળ) દુઃખ સકળ વામું કુળીવરનાં, સુણુતાં પ્રાયશ્ચિત
જાય; ઝોખાહરણ જે સાંભળે, મહા રોગથકી મુકાય. ૧ તાવ
તરીયો એકાંતરીઆ, નચઢે તેની કાય; ભુતનો ભણુકારો તેને
ન આવે સ્વપ્નામાંય, ૨ પરિક્ષત પુછે કહોને શુકળ ઝોખાનો.

મહિમાય; કોણ રીતે થયો ઝોખા અનિરૂદ્ધનો વિવાય, ૩
પ્રથમ હુતા દાનવસુતાને કહાવતા જે દશસ્કંધ; હવે દશ-
મત્તી કહું કથા, જેમઉપજે આનંદ. હરીએ વૃંદાવનમાં લીલા
કીધી, વાયે મધુરો વંસ; પ્રથમ મારી પુતનાને પછી પછા-
ડ્યો કંસ, ૫ પછી પધાર્યા દારીકામાં પરણ્યા છે બહુ રાણી;
સોળ સહસ્ર શત આંગળી, તેમાં અષ્ટ કરી પટરાણી. ૬ તેમાં
વડાં જે રૂક્ષમણી, પ્રદ્યુમન તેના તન; પ્રદ્યુમનના અનિરૂદ્ધ
કહિયે, કર્મ કથા પાવન, આઘ બ્રહ્મા શ્રુષ્ઠી કરતા, મરીચી
જેના તન; મરીચીના સુત કશ્યપ કહીયે, હિરણ્યકશ્યપ રાજ-
ન. ૮ વિશ્ણુભક્ત પ્રહ્લાદજી, તેને બહાલા શ્રીભગવંત પ્રહ્લા-
દનો સુત વિરોચન, બળિરાય તેનો તન. ૯ બળી તણો સુત
બાણાસુર, જેનું મહારૂદ્ર ચરણે મન; એક સમે ગુરૂ શુક આ-
વ્યા ત્યારે બોલ્યા વચન. ૧૦ અહો ગુરૂજી અહો ગુરૂજી કહો-
ને તપ મહિમાય, શુક વાણી બોલીયા; તું સાંભળને જગરાય
૧૧ ત્રણ લોકમાં ભોળા શંભુ આપશે વરદાન; મધુવનમાં
જઈ તપ કરો આરાધો શિવ ભગવાનરે. ૧૨

કહવું ૩ જી.

રાગ મારૂં—રાય તપ કરવાને જાયરે, એતો આવ્યો મધુવન
માંયરે કીધું કીધું નિરજજનસ્નાનરે, ધરીયું શીવજી કેરું ધ્યાન
રે ૧ રાય બેઠો છે આસન વાળીરે કર જમણામાં જપમાળ
ઝાલીરે માળા ઘાલ્યા સુગ્રીએકાનરે, તોએ આરાધે શીવ ભગ
વાનરે. ૨ રૂધીર માંસ સુકાઈને ગયુંરે, શરીર સુકા કાષ્ટવત

(૬)

ઔખાહરણ.

થયુંરે; મહા તપિઓ કેમ નવ બોલેરે, એના તપથી ત્રાણુવન
ડોલેરે, ૩ વળતી બોલીયા શંકર રાયરે, તમે સાંભળો ઉમી-
યાયરે; એક અસુર મહા તપસાધેરે, માંડું ધ્યાન ધરીને આ-
રાધેરે, ૪ કોણ કહીએ જેનો બાપરે, તેતો માંડી બેઠા મહા
જાપરે; તમે કહોતો એને વરદાન આપુંરે; કહો તો પુત્ર કરીને
થાપુંરે. ૫ વળતાં બોલ્યાં રૂદ્રાણીરે, મારી વાત સુણો શુભપા-
ણીરે; દુધ પાઈને ઉછેરીયે સાપરે, આગળ ઉપજાવે સંતાપરે ૬
ભેદ ભસ્માંગદનો લહ્યોરે, વરદાન પામીને પુંકળ થયોરે, વરદાન
રાવણુને તમે આપ્યારે, તેણે જનકીનાથ સંતાપ્યારે, ૭ માટે
શી શીખામગુદીજેરે, ભોળા રૂડું ગમે તે કીજેરે, વળતા બોલ્યા
શીવરાયરે. તમે સાંભળો ઉમીયાયરે. ૮ સેવાકરી ચઢાવે જ-
ળરે, તેની કાયા કંડું નીરમળરે, સેવા કરી ચઢાવે સુગંધરે તેની
બુદ્ધિ કંડું ધન ધનરે, ૯ જે કોઈ ચઢાવે બીલીપત્રરે, તેને ધરાવું
સોનાનું છત્રરે, સેવા કરી વગાડેગાલરે, તેને કરી નાખું ન્યાલરે,
૧૦ નારી પાનિયે બુદ્ધિ તમારીરે આપતાં નવ રાખીએ વારીરે
હુંતો ભોળોનાથ કહેવાઉંરે, હવે કપટીનાથ કેમ થાઉંરે. ૧૧
એવું કહીને ચાલ્યા ભોળાનાથરે, મુકયો બાણાસુર શીર હાથરે
તું જગ્ય બાણાસુર રાયરે, તને વરદાન આપે શિવરાયરે. ૧૨
હુંતો જાગું છું મહારાજરે, આપો શોણીતપુરનું રાજરે, શીવ
માગું છું વારંવારરે, મુને આપો કર હજારરે. ૧૩ કર એકેકો
એવો કીજેરે, દશ સહસ્ર હસ્તી તણું બળ દીજેરે. અસ્તુ ક-
હીને શિવે વર આપ્યોરે, બાણાસુરને પુત્ર કરીને સ્થાપ્યોરે ૧૨

રાગ આશાવરી—વરદાન પામી વળીઓ બાણાસુર શોણીત-
પુરમાં જાય; વનનાં વાસી પશુરે પંખી, તે લાગ્યાં બહીવાય.
૧ કાંઈ નવ દીકું સાંભળ્યાં જેમ વૃક્ષ ચાલ્યાં જાય; આવીને
જોવા લાગ્યા સર્વે, દીકો બાણાસુર રાય નગર સમીપે ચાલી
આવ્યો, બાણાસુર બળવાન; કૌભાંડનામે રાય તણે ઘેરે, પ્રગટ
થયો પ્રધાન ૩ કોઈક દેશની કન્યા લાવી. પરણાવ્યો રાજન;
દેશ છતવા સંચર્યો રાય બાણાસુર બળવાન. ૪ પાતાળે ના-
ગલોક છતી. વલ્યો તેણીવાર; દેશ દેશના મહીપતી છત્યો
કહેતાં ન આવે પાર. ૫ સ્વર્ગે જઈ ને દેવ છત્યા; દેવ નાઠા જાય;
સુરજે વળતી સાંગ આપી બાણુતણા કરમાંય. ૬ છતી સુ-
રને પાછો વળીયો મળીયા નારદ મુન; પ્રમાણ કરીને પાયે
લાગ્યો તેણે સમે રાજન. ૭ ઓ નારદજી ઓ નારદજી નાથયું
મારું કામ; એકે જોધ્યો ન મળ્યો સ્વામી પહોંચે મનની
હામ. નારદ. ૮ વાણી બોલીયા તું સુણુ બાણાસુર રાય; જેણે
તુજને હાથ આપ્યા તે શીવશું કર સંત્રામ. ૯

કડવું ૫ રૂ.

રાગ ઢાળ—કૈલાસ પર્વત જઈ રાજ્યએ ભલી ભરાવી બાથ;
જળમાંડી જેમ નાવ ડોલે એમ ડોલે ગીરીનાથ ૧ ટોપ કવ
ચને ગદા ફરશી; કડકડાટ બહુ થાય. તેણે સમે ઉમીયાળ
મનમાં લાગ્યાંરે બહીવાય; ૨ જઈને શંકરને ચરણે નમીયાં
અહો અહો શીવરાય; શાને કાજે બીહો પાર્વતી આન્યો.

(૮)

ઓખાહરણ.

બાણાસુર રાય, ૩ શોણીતપુરનું રાજ્ય આપ્યું, ઉપર કર હ-
જાર વળી માગવા શું આંચો છે, અંધ તણો કુમાર ૪
સહસ્ર હાથ તો મુજને આપ્યા તે તો સ્વામી સત્ય, એક
ચોદ્ધો મુજને આપો, યુદ્ધ કરવા સમર્થ, ૫ આવો શીવ
આપણે બે વઢીયે આપ આંચો મારી નજરે ફટ ભુંડા તું
એ શું બોલ્યો ખોટી હઠ આ તજરે, ૬

કડવું ૬ કું.

રાગ ઢાળ—તે તો તારે વણ કહે મેં ઉપજાવ્યો છે એક; એ
કર છેદન કરી તારાને, કરશે કડકા અનેક, ૧ તેતો સ્વામી
કેમ હું જાણું, ચિંતા મુજને થાય; લે બાણાસુર લૈજા તુને
આપુ એક દેવજાય ૨ જ્યારે દેવજા આ ભાગી પડશે ત્યારે
કર તારા છેદાશે; રૂધીર તણો વરસાદ વરસશે, તારા નગરને
વિષે, ૩ ત્યારે તું એમ જાણજે, રીપુ ઉત્પન્ન થયો સાર; વર-
દાન પામી વળીયો બાણાસુર, શોણીતપુરમાં જાય, ૪ એક
સમે મહાદેવ કહે, મારે તપ કરવાનું મન; તેણે સમે ઉમી-
યાએ માંડ્યું, અતિ ઘણું રૂદન. ૫ અહો શીવજી અહો શી-
વજી, જનમારો કેમ જાય; મારે નથી એક બાળક તે, કહો
વલે શી થાય. ૬ મહા રૂદ્ર, વાણી બોલીયા, લે આ માંડે વર-
દાન; એક પુત્ર ને એકજ પુત્રી, ઉપજાવજે સંતાન. ૭ વરદાન
આપી મહાદેવજી, વન તપ કરવાને જાય, ઉમીયાજી નહાં-
વાને બેઠા, વિચાર્યું મન માંય. ૮ શિવનાં ઘર મોટાં જાણીને
રખે આવતું કોય; બે બાળક મેલુ બારણે તે, બેઠાં બેઠાં જોય

૯ દક્ષિણ અંગથી મેલ લઈ ને અઘટ ઘડીયું રૂપ; હાથ ચરણ
ને ઘુંટણ પાની. ૮૦ અંગ સ્વરૂપ ૧૦ ચતુષ્જને ફાંદ
મોટી દીસે ચર્મ વિશાળ; સોભા તેની શી કહું કંઠ ગુધર માળ
૧૧ પહેલા કરમાં ફરસી જળ કમંડળ; ખીજે મોદીક આહાર
ત્રીજા કરમાં ફરસી સોહીએ ચોથેરે જપમાળા ૧૨ ગણેશને
ઉપજાવીને, બોલ્યાં પાર્વતી માત; એની પાસે જોડે હોય તો,
કરે તે બેજણ વાત ૧૩ વામ અંગથી મેલ લઈને ઘડીયું કન્યા
રૂપ, શોભા તેની શી કહું શુકદેવ કહે સુણ ભુપ, ૧૪ સેંથો
ટીલડી રાખડી અંબોડા વાંકી મોડ; કંઠ કપોળ ને કામની
તેડે મોટા મોટ; ૧૫ કોથરી ટીલડી વેલણ ડાખલી રમત
નાની ભાત; કંકુપડો નાડાછડી, તે આખ્યો લઈને હાથ
વલણ-પરીક્ષતને શુકદેવ કહે કુંવરી કન્યા જેહરે, ઘર સા
ચવવાને બાળકો, પ્રકટાવ્યાં તેહ રે.

કંકુ ૭ સુ.

રાગ ઢાળ-દેવી નાવણ કરવાં બેઠાં નારદ આવ્યા ત્યાંય,
બાળક બે જોઈને નાઠા ગયા શીવ જ્યાંય ૧ નારદ ચાલી
આવીયા મધુવન તતખેવ, ઓરે શીવજી ઓરેશીવજી ન-
ફટ ભુડી ટેવ. રવનવગડામાં ભમતાં હીંડો. માથે ઘાલો ધુળ,
આક ધંતુરો વિજયા ચાવો, કરમાં લ્યો ત્રિશુળ ૩ તમેરે
વનમાં તપ કરો ને, ઘેર ચાલ્યું ઘરસુત્ર, તમો વીના તો ઊંમી
ચાજીએ, ઉપજાવ્યા છે પુત્ર. ૪ મહાદેવ ત્યાંથી પરવર્યા
કૈલાસ જોવા જાય, ગણપતી. વાણી બોલીયા આડી ધરી

(૧૦)

ઝોખાહરણ

જેથી કાય પ અલ્યા, જાટલ જોગી ભસ્મ અંગે, દિસંતો
અહ્ભુત, આજ્ઞા વિના અધીકાર નહી હોય પૃથ્વીનો જો ભુપ
૬ વચન એવું સાંભળીને, કોપીયા શિવરાય, લાતો ગડદા
પાટુ મારે આવ્યા ઘરની માંચ ૭ ગણુપતીનો ગડદો પડે,
બ્રહ્માંડ ભાગી જાય, ત્રિલોક તો બળભળવા લાગ્યું, આતે શું
કહેવાય, ૮ ત્યારે શિવજી કોપીયાને ચડી મનમા રીસ, કોપ
કરીને ત્રિશુળ મેલ્યું, છેદ્યું ગણુપતીનું શીશ, ૯ માગશર
વદી ચોથને દહાડે, પુત્ર માર્યો તાત, તે દહાડેથી ચાલ્યું આવ્યું
ગણેશ ચોથનું વ્રત ૧૦ તે મસ્તક તો જઈને પડીયું, ચંદ્રના
રથમાંચ, તેથી ચતુર્થીને દીવસે ચંદ્ર પુજન થાય, ૧૧ એવે
શિવજી ઘરમાં આવ્યાં જ્યાં ઉમીયાજી નાહાય; ઝોખા
બેઠીતી બારણે તે નાસી ગઈ ઘરમાંચ ૧૨ લવણ કોટડીમાં
જઈને પેઠી મનમાં વાત વિચારી, ભાઈના કક્કા કીધા માટે
મુજને નાંખશે મારી ૧૩ મહાદેવજી ઘરમાં ગયાને, ઝબક્યાં
ઉમિયા મન, નેત્ર ઉઘાડી નીરખ્યું ત્યારે દીઠા પંચવદન
૧૪ વસ્ત્ર પહેરી ઉમીયા કહે છે, કેમ આવ્યા મહાદેવ, આક
ભાંગ ધંતુરો ચાવો, નફટ ભુંડી ટેવ. ૧૫ નહાતાં ઉપર શુ
દોડયા આવો, સમજો નહી મનમાં હે, બે બાળક મેલ્યાં બા-
રણે, કેમ આવ્યા મંદીર માંહે ૧૬ છાની રહે તું પાપણી, મેં
જોયું પારખુ બધું, આટલા દહાડા સતિ જાણુતો, પણ સરવ
ભુંડી ખાધું ૧૭ મુંજ વિના તેં તો પ્રજા કીધી એવું તારું
કામ પારવતીજી તમે રાખ્યું હિમાચળનું નામ, ૧૮ વચન

એવું સાંભળીને ઉમીયાને ઉઠી જવાળ; કાલે તમે કહી ગયા
હતા જે પ્રગટ કરજો બાળ. ત્યારે શંકરે નીચું જોયું મનમાં
વાતવિચારી; તારી પુત્રીતો નાશી ગઈ તારા પુત્રને આવ્યો મારો
સાખી—વારો વિના ઝુરે વેલડી વાછરૂ વિના ઝુરે ગાય; બાં-
ધવ વિના ઝુરે બેનડી પુત્ર વિના ઝુરે માય ૧ પુત્રધાન્યને પુ-
ત્ર ધન પુત્રજ આગેવાન; જે ઘેર પુત્ર ન નિપજ્યો તેના સુના
બળે મશાણ (રાગ વિલાપનો) બોલો હો બાળારે હો ગણપતી
બોલો હો બાળા. ટેક ઉમીયાણ કરે છે રૂદન હો ગણપત; શિ-
વ શાને માર્યો મારો તન હો ગણપત. ૧ શિવ પુત્ર વિના જે
માય; હો ગણપત; તેની સંપતિ પરઘેર જાય હો ગણપત; ૨
શિવ પુત્ર વિનાની માય હો ગણપત તે તરણાથી હળવી થા
ય. હો ગણપત. ૩ ત્યારે શિવને આવ્યું છે જ્ઞાન હો ગણપત.
મેં તો આપ્યું હતું વરદાન; હો ગણપત. ૪ પેલા નારદીયાનું
કામ હો ગણપત; જુઠા બોલો છે એનું નામ હો ગણપત. ૫
એણે વાત કરી સર્વ જુઠી હો ગણપત હુંતો તપથી આવ્યો
ઊઠી, હો ગણપત ૬ મેંતો માર્યો તમારો તન; હો ગણપત;
આજ ઉગ્યો શો ભુંડો દંન હો ગણપત, ૭

કડવું ૮ સુ.

રાગ આશાવરી—નંદી ભૂંગી મોકલ્યા તે પેહેલી પોળે જાય
હસ્તીએક મળ્યો માર્ગમાં તેશિર કીધોધાય ૧ તે ગજનું મુસ્તક
લાવીનેધડ ઉપર મેલ્યું નેટ; ગડગડીને હેઠે બેઠું; આગળ નીકળ્યું
પેટ. ૨ કાળાએના વક્ષસ્થળને વરવા એનાદાંત; આગળએને
સુંઠમોટી લાંબાપહોળા કાન. ૩ દેવમાં જશે શું પોશાસે, અ-

(૧૨)

ઓખાહરણ.

પાર મુજને દુઃખ; દેવતાસર્વે મેણુંદેશે; ધન પાર્વતીની કુખ ૪
કડવું ૯ સું.

સાખી—રૂપગુણને વાદ પડયા, ચાલ્યા રાજદ્વાર ગુણને આ-
ખ્યાં એસણું રૂપને કર્યો જીહાર. ૧ રૂપ તો આખ્યા શીવેનાગ
રા, કોઈ જોગી અબધુત; ચતુરાઈ દીધી જે ચારણા, વળીકોઈ
કોઈ રજપુત. ૨ પુન્ય વિનાધન કયાકામકો, કયા કામકો ઉદક
વિણ કુંભ; એદો વસ્તુ કછુ ન કામકી, જેમ ગુણ વિના રૂપ.
૩ સ્વરૂપ દિયો શીવ ચાતુરી, નિકરરૂપ તારૂ પાછુ લે; રૂપગુણ
ચતુરાઈ નહીં, એતો દુઃખ માંદે. ૪ માયા દીની તે શોમકુમુર
ખ ઘર દીની નાર; લોચન દોયે કુકડ કુળય એસે ઉડી ઝાડ. ૫

કડવું ૧૦ સું

રામ માંદું—પંથી જ્યારે ચાલે ગામ, પહેલું લે ગણપતિનું
નામ, કયા ગ્રંથ આરંભે જોહ, પ્રથમ ગણપતી સમરે તેહ. ૧
શાભાગવંતી શણગાર ધરે. ગણપતી કેરું સ્મરણ કરે, સોની
સમરે ઘડતાં ઘાટ, પંથી સમરેજતાવાટ. ૨ પંચવદનના દોહરા
માંચ, પહેલી પુજા ગણપતિની થાય એવિનામુજને પુજે તોસ
ર્વ મીથ્યા થાય ૩ ઉથલો-શાને કાજેરૂવે પાર્વતી, શાને લોચન
ચોળે જેને ઘેર વિવાહ વાજનાહસે, ત્યાં એસશે ધીને ગોળરે. ૪

કડવું ૧૧ સું.

રાગ ઢાળ-ઓખા ઓખા કહી ઉમીયાએ, સાદ કર્યાંએ ચાર
ત્યારે ઓખા આવી ઉભી, નીસરીને ઓરડી બહાર. ૧ ભાઈ
મરાવી ભામની તું તો નાસી ગઈ, મહાદેવે ગણપતિને માર્યો
તે સુદ્ધ મને નવ કહી. ૨ તે માટે તારું અંગ ગળજે લુણે ગળજે

કાય; અસુર કુળમાં અવતરજે, એણી પેરે બાલ્યાં માય. ૩
ઓંખાબાઈ તો થરથર ધડૂળ્યાં, એતોવાતએટંકઅપરાધપાખે
માતા મારી આવડો શો દંડ. ૪ ઉમીયા કહે મેં શ્રાપ દીધોતે
કેમ મીથ્યા થાય; દૈત્ય કુળમાં અવતરજે, દેવવરી કોઈ જાય.
૫ ચૈત્રના મેનારકમાં, બાઈ તાહારારે મહીમાય, ઓંખાહરણ
જે સાંભળે, મહા રોગથકી મુંકાય ૬ ચૈત્ર માસના ત્રિસદહાડા
અત્ર અલુણુ ખાય, ત્રીસ નહિં તો વળી પાંચ દહાડા, પા-
છલા કહેવાય. ૭ પાંચ દિવસ જો નવ પળે તો, ત્રણ દીવસ
વીશેક; ત્રણ દીવસ નહી થાય તો, કરવોદીવસ એક. ૮ એ
પ્રકારે વ્રત કરવું સમગ્ર સ્ત્રીજનઃ અલુણુ ખાએને અવનીસુવે
વળી એક ઉજવળ અન્ન, ૯ દેહ તણું દાન કરવું લવણ કેરું
જેહ; પાર્વતી કહે પુત્રીને સૌભાગ્ય ભોગવે તેહ. ૧૦ વૈશાખ
સુદી તૃતીયાને દીન, તું આવજે મુજ પાસ; ગોચ કરીને પુત્રી
તાહરી, પુરીશ મનની આશ. ૧૧ સુકદેવ કહે રાજા સુણો;
અહી એહ પ્રકાર; હવે બાણાસુરની શી ગત થઈ; તેનો ક-
હું વિસ્તાર. ૧૨ વલણુ-કહુ સકલ વિસ્તાર એનો સુણો રાજા
નિરધારે, હવે બાણાસુર ત્યાં રાજ કરતો શ્રાણીતપુર મોઝારે

કડવું ૧૨ મું.

(રાગસામગ્રીનીચાલ) રાયબાણાસુરને બારણે, માગવા આવીરે
ચંડાળ, નીત્ય પ્રભાતેરજવાળતી, કર્યું ઝાકઝમાળબાણાસુરને
બારણે-૧ રાય મેહેડિયેથી હેઠો ઉતર્યો, થયો પ્રાતઃકાળ મુખ
આગળ આડીધરી સાવરણી તેસાર, બાણાસુર. ૨ રાયબાણા-

(૧૪)

ઓખાહરણ.

શુરવળતીવહે, મનમાં પામી દુઃખ મુજનેદેખીકેમફેરવ્યું; અ-
લીતાફેરેમુખ બાણાસુર ૩ ત્યારેચંડાળણી વળતીવહે સાંભ-
ળીયે રાય, તમેા ઉંચ અમેા નીચછું, મુખ કેમ દેખાડાય ૪
ત્યારે બાણાસુર વળતો વહે, સાંભળરે રંડાય; સાચુરે બોલને
કામની; કફં બે કકડાય બાણાસુર ૫ ત્યારે ચંડાળણી વળતી
વહે, સાંભળોને રાજન; સાચુ બોલુ જેવો ઘટે, તેવો દેજો દંડ.
બાણાસુર-૬ પ્રાતઃકાળે જોઈએ નહિ વાંઝિયાનું વદન; ત-
મારે કાંઈ છોડ નથી, સાંભળો રાજન, બાણાસુરને ૭.

કડવું ૧૩ મું.

રાગ આશાવરી-ચંડાળતો કાંઈએક નથી, રાયદશવિંદના કહે
વાય; પેલોચંડાળ તેને કહીયે, નદી ઉતરીનવનહાય ૧ બીજો
ચંડાળ તેને કહીયે, પુત્રીનુંધન ખાય, ત્રીજોચંડાળ તેને કહીએ
દુભે માતપિતાય ૨ ચોથો ચંડાળ તેને કહીયે, હરેપારડી નાર,
પાંચમેા ચંડાળ તેને કહીયે, પરદારાશુ ખાય ૩ છઠોચંડાળ કોને
કહીયે, હરેપારકુંધન, સાતમેાચંડાળકોને કહીએ જેનું મેલું મન
૪ આઠમેા ચંડાળકોને કહીએ, કરમાયુવરન નવમેા ચંડાળ
કોને કહીએ, નહીં તનયા કે તને, ૫

કડવું ૧૪ મું.

રાગ આશાવરી-બળીયારે બાણાસુરરાય, પુત્ર માગવાને
જાય, મહાદેવજીની પાસે આવી, બેઠો તપ કરવાય, ૧ હજાર
હાથેતાળીપાડીતવ રીજ્યાશ્રીમહાદેવ, આપોઆપો શીવજી
પુત્રએક તત્ખેવ ૨ ચિત્રગુપ્ત લાહ્યા તેડાવ્યા કર્મતાણાજેનાર
પુર્વે રાજા તુંતો કહાવે વર્ષશય તણો અવતાર, તારેપેટે એકજ

હતો, લાડકવાયોબાળ; ભોજન કરવા તું બેઠાંતે સાંભળને ભુ-
પાળ. ૪ તુજમાં તે જન્મવાને આન્યો. વેગે તારો બાળ, માટી
વાળા હાથ ખરડેલા બાળકના તે વાર ૫ ત્યારે તુજને
સંજ્યા આવી; હાંકી કાઢ્યો બાળ; બાળક ત્યારે થરથર ધડ-
જ્યો સાંભળને ભુપાળ ૬ બાળકને રીસ ચઢીને નવગણ્યો
કાંઈ તાત; તુજને પુત્ર બહાલો નથી, તું વાંઝીયો જન્મ સાતરે. ૭

કકલું ૧૫ મું.

રાગ ઢાળ—ઉમીયા વાણી બોલીયાં. તું સુણ બાણાસુરરાય
તારા મનમાં જો ગમે, તેને આપુ એક કન્યાય. ૧ ત્યારે બાણાસુર
કહે પુત્રી મારે, કેટી પુત્ર સમાન; મુજને ટાળે વાંઝીયો, આપો
એ વરદાન ૨ કોઈક દેશને, રાજા જોઈશ. રાખશે માડું નામ
પોષ માસથી પુરણ માસે પુરણ થાશે મન કામ, ૩ વરપામી
વળીયો બાણાસુર, શ્રાણીતપુરમાં જાય; બાણમતીને ગર્ભ રહ્યો
છે, તેનો કહું મહીમાય, ૪ પોષ માસથી પુરણ માસે. પ્રગટ
થઈ કન્યાય; વધામણીઆ પરવરયા તે, રાજસભામાં જાય, ૫
શાણાં જોશી તેડીઆ, તેની જન્મ પત્રીકા થાય; વિદ્યાબળ કરી
ગુરૂ જોલ્યા, તેણીવાર ૬ પેહેલી ઉમીયાજના અંગથી
પ્રગટી છે કન્યાય; તેને નામે રાશી જોઈને, નામધરો ઝોખાય
૭ ગ્રહ વેળા શુભ લગ્નમાં, સંતાન પ્રગટી સાર; એથી તારા
હાથનો વેગે ઉતરસે ભાર, ત્યારે આકાશવાણી એવી થઈ
તું સાંભળ નૃપ નીરધાર; એ પુત્રી ઈચ્છાવરને વરશે, કાકારણ
રૂપકુમાર ૮ જ્યારે પુત્રી પરણશે, વરતશે હાહાકાર, ભાર ઉ

(૧૬)

ઓખાહરણ,

તારશે તુજ હાથનો, તુજ જમાત્ર તેણીવાર ૧૦ તે માટે તેટી
પરધાન, એણીપેરે પુછેછે રાજન; દેવ વચન મીથ્યા નવથાય
તે માટે કરવો ઉપાય ૧૧ રચો માળીયાં સુંદરસાર; તે માટે કરો
ઉપાય; ઓખા અને ચિત્ર લેહાને, મેલો મંદીર માળીયામાંયરે

કડવું ૧૬ મું.

રાગ તનાશ્રી-પરીક્ષતે પ્રશ્ન કર્યું વિચારીજી કહો કેમ પ્રગટ
થઈ બેઉ નારીજી, ઓખાને ચિત્રલેહા કેમ ધર્યાં નામજીકોઈ
વિધીએ આવ્યાં અસુરને ધામજી, ૧ (ઢાળ) ધામ આવ્યાં
અસુરને તેણે કામ સૌ દેવનાં કર્યાં, મને વિસ્તારી વરણવો
કેવી રીતીએ અવતર્યા, ૧ શુકદેવ કહે સુણુ પરિક્ષત અભી-
માન્યું કુંમાર; પ્રશ્ન તેં પુછ્યું મને તેના સંદેહ બોઝિનીરધાર,
એક વાર દેવ પાતાળનાઠા; બાણાસુરના તાપથી; ત્યારે વરૂણ
કેરા જગનમાં કન્યા પગટી આપથી કન્યા કહે કેમ પ્રગટ
કીધી કહો અમ સરણુ કામ; ત્યારે દેવ કહે દૈત્ય દુઃખ
દેહે બાણાસુર જેનું નામ ૪ કન્યા કહે દુઃખ કાં ધરો બાણા-
સુર આવશે પાતાળ, એના પિતાના ચરણ પુજવા નિત્ય જાય
છે પાતાળ પ ત્યારે મને પુત્રી કરીને સાંપજો, હું જઈશ એને
ઘેર, સાંકડી સગાઈએ સુતા થઈને કરાવું ભુજની પેર, ૬ તેણે
સમે પાતાળ આવ્યો; બાણાસુરરાજન, તેને દેવે દીકરી આ-
પી પ્રસન્ન થઈને મન; ૭ પ્રધાન કહે સ્વામી સાંભળિયે, આ-
પો મુજને બાળ, કન્યાદાન કુંવરીને દઉતો ઉતરે શિરની ગા-
ળ, ૮ ત્યારે રાજા કહે પ્રધાનને, આ પુત્ર મુકુવન, કલેતેડીને

તુંતો આવજે, જાણે નહી કોજને ૯ પ્રભાતે તે પ્રધાન આળ્યો;
પુત્રી બેઠી જ્યાંય; પુત્રા તો સમાધી લઈ, હરી ધ્યાન ધરે છે
ત્યાંય, ૧૦ વાયુદ્વાર જેણે રૂંધીયાં નેરૂંધ્યા જ્વાસોજ્વાસ, જમણા
પગના અંગુઠાપર; રહી છે ખટમાસ ૧૧ તે જોઈને પાછો
વળ્યો, પછી પુરભણી પ્રધાન; ખટમાસ પુરણુ તપ થયું
ત્યારે પધાર્યા ભગવાન ૧૨ માગ્ય કહેતાં કન્યા કહે મુને કરો
જ્ઞાન પ્રકાશ: ભુતભવિષ્ય વર્તમાન જાણુને, ઉડી ચહું આકાશ
૧૩ એટલે પ્રભુએ તેને પાંખ આપી; વર આપીને વળીયા
હરી; પ્રધાન આળ્યો પુર વિષે, તે કૈાભાંડ પુત્રી કરી, ૧૪
વલણુ-કુંવરી થઈ પ્રધાનની, તેનું પ્રાકમ કો પ્રિછે નહીં
શુકદેવ કહે રાય સાંભળો, એ ચિત્રલેહાની ઉત્પતિ કહી ૧૫

કડવું ૧૭ સુ.

સાખી-ભાદરવે જે કરે હજોતરાં શત્રૂ પાસે માગે શીખ;
જે ઘેર પુત્રી લાડકવાઈ. તેનાં માખાપ માગે લીખ. ૧ ખાળો
અગ્નિ બધુવન દહે, છળવડે પર્વત કોરાય; અખળાફૂઠીજેકરે
માણીધરનવકળાય. ૨ એટલાંઅનંત લીજીએ જોઈએછીએ કુશ
ળ. રાગ ઢાળ-નગરથકીએક જોજન રાયે મહેલ રચાળ્યો સાર
ગોખ ખારીને અટારી તેને કહેતાં ન આવે પાર મરકટ મણિ
મોતીએ જડ્યાં, માંહે પીરોજના પાટ; હયશાળાં ગજશાળા
છે, હીંચવા હીંડોળા ખાટ, ૨ દીવસ માસ ને વરસ જ્યાં,
કન્યા મોટી થાય, ચિત્રલેહાને સંગે રમતાં, ઉલટ અંગ ન
માય. ૩ સવાલાખ જોદ્ધારખવાળે મેહેલ્યાછે રાજન એમ કર

(૧૮)

ઝોખાહરણ.

તાંઝોખાખાઈને, આખું છે જોખન ૪તમે રાતે જાગોં દીવસે
નવમીચો દોચન ઝોખા કેરા માળીયામાં રખે સંચરે પવનરે

કડવું ૧૮ મું.

રાગ ઢાળ-શોણીતપુર પાટણ ભલું રાય બાણાસુરનું ગામ
ઝોખા તેની પુત્રી કહીએ કરતી ઉત્તમ કામ ૧ ઘડી એકમાં
લાવે સોગટાં, ઘડી એકમાં પાટ; નાના વિધની રમત રમેઘડી
એકે હીંડોળાખાટ ૨ ઘડી એકમાં ઢીગલા પોતીયાં રમતી હોડા
હોડ; હિંડોળે હિચવાને કાજે, રેશમ કેરી દોરી ૩ ધમધમ
ધમધમ ઘુઘરા ગાજે ઘુઘરડીનો ગોર; નાના વિધનું ગાણુ ગાતા
મધુરો નીકળે શોર. ૪ રમે જમે આનંદ કરે પહેલાં મંગળ
ગાય; જોખનવંતિ થઈ જો ઝોખા મંદીર માળીયા માયરે, ૫

કડવું ૧૯ મું.

રાગ સામરી-જોખનીયુ વાયુરે ઝોખા નાનડિરેલોલ, મારે
જોખનીયાની જાય બેની મારે ઘડી ઘડીરે લોલ, તું તો સાંભળ
શૈયર બેનડીરે લોલ, મારો મુરખ પિતા કાંઈ જોતો નથીરે લોલ
૧ બોલી ઝોખા વળતી વાણી સાંભળ બેનડીરેલોલ મારો જાય
કન્યા કાળ વર જાતો નથીરે લોલ; મારા જોખનીયાના દીવસ
દહાડા ચાર જો નાણુરે મરશે પણ ટાણું નહી મળેરે લોલ. ૨

કડવું ૨૦ મું.

રાગ આશાવરી-પાંચ વર્ષની પુત્રી તે તો, ગૌરીરે કહેવાય,
તેને કન્યાદાન દેતો કોટી યજ્ઞ ફળ થાય, ૧ પણ પુત્રી કેરા પિ
તાને કોઈ સમજાવી કહો વાત; દેવ વીવાહનું ફળ જેને વરસ
થાય જો સાત ૨ પુત્રી કેરા પિતાને, કાંઈ કહેવોરે ધબધબ; ગા

ધર્મ વિવાહનું ફળ જેને, વર્ષ ગાયજો નવ ૩ એમ કરતાં વળી
વચમાં; આવી પડે કાંઈ વાંક મનુષ્ય વિવાહ ફળ જેને; અ-
ગીયારે આડો આંક, ૪ એમ કરતાં વરસ જાયને, બાર પુરાથા
ય. પુત્રીનું મુખ જુવે, બેસે બ્રહ્મહત્યાયરે ૫

કકલું ૨૧ મું.

રાગઆશાવરી—ચિત્રલેહા ઓળી પેરે બોલી સાંભળ સૈયર
વાત તારે કાજે નહિ પરણાવે, બાણ તારો તાત ૧ તારે કાજે
જો પરણાવે; છેદાય રાયના હાથ; તારે કાજે નહીં પરણાવે પ્ર-
ધાન મારો તાત ૨ તાત કેરી આજ્ઞા લેઈ આવો ઓખાય વ-
ચન સાંભળી ઓખાવળતી, ત્યાંથી ચાલી જાય; ૩ તાત આપો
આજ્ઞાતો, શંભુપુજવા જાઉં, બાણાસુર પ્રત્યે પુત્રીયે, વચન પ્રકા-
શી કહ્યું. ૪ ઘેલી પુત્રી એમ ન કરીયે. બેસી રહો મંદીરમાંય
ધેર આવે મહાદેવજી પુજીને લાગીયે પાયપાવચન સાંભળી ઓખા
ચાલ્યાં, પોતે તેણી વાર; ચિત્રલેહા સૈયર મારી; ઉપાય કરવો સાર

કકલું ૨૨ મું.

રાગસામેરી-ઓખા તારે શ્રવણે ઝબુકે ઝાલરે; ઓખા તારા કુમ-
કુમ રાતા ગાલરે; ઓખા તુંતો ચાલે હંસની ચાલરે, ચોળીને
રંગરે ઓખા તારી ચુંદડીરે ૧ ઓખા તારે બાંહે બાજુ બંધરે
ઓખા તારું મુખડું પુનમ ચંદરે ઓખા તારે મન ઉપજ્યો આ-
નંદરે; કસબીને કોરરે ઓખા તારા સાળુડેરે; ઓખા તારા સો-
લીતા શણગારરે, ઓખા તારા તેજ તણો નહિ પારરે; ઓખા
તને વર્ષ થયાં દશબારરે, પાવણે ને પુરરે ઓખા તારે વોજતાંરે

(૨૦)

ઝોખાહરણ,

કડવું ૨૩ સુ.

સાખી-નેહરે બેની તારે વિચુવા, કર કંકણ મુદ્રિકાને હાર
એ પુરૂષ વિનાપહેરે પ્રેમદા; તેવા ધીક પડયો અવતાર ૧ સેં
થો ટીલડી રાખડી નેણે કાજળ કુમકુમ આડ; પુરૂષ વિના પે-
હેરે જે પ્રેમદા; તેને ધીક પડયો અવતાર ૨ (ચોપાઈ) ઝોખા
બઈએ તોડી નાંખ્યા હારરે, આ તુંલે તારા શણુગારરે; હું તો
નહિ પામું ભરથારરે, નહીં ઝોઢું ઘાટડીરે. ૧ બાણાસુર મારો
બાપરે, મારાં કોણુ જનમનાં પાપરે; મુને નહિં પરણાવે બા-
પરે. જોઈં વાટડીરે ૨

કડવું ૨૪ સુ.

રાગ ગોડી-વર વરવાને યોગ્ય થઈને, પ્રગટયાં સ્ત્રીનાં ચેનજી
ઝોખા કહેછે ચીતલેહાને, વાત સાંભળ મારી બેહેનડી સૈયર
શુંકીજે, અનીહારે દોહલા કેમ લીજે; મારી બેનીરેદોષ કર્મને
દીજે, અનીહારે કે વિષ ઘોળી ઘોળી પીજે, ટેક આજ મારે
ભુડું જોખનીયું, મદ પુરણ મારી કાયજી; પિતાતો પ્રીછે નહીં;
મારો કુંવારો ભવ કેમ જાયરં સૈયર ૧ સાસરે નિત્ય જાય ને
આવે, સૈયર મુજ સમાણીજી; હુંએ પરાધણુ વિરહે પીડાંણી
આંખે ભરું નિત્ય પાણીરે સૈયર ૨ એરે દુઃખેહું દુખળી, મને
અન્ન ઉઠક નવ ભાવેજી; આ અવાસરૂપી શુળીયે સુતાં તો,
નિદ્રા કેઈ પેરે આવેરે, સૈયર ૩ જળ વિનાની વેલડીને લુણ
વિના જેવું અન્નજી; ભરથાર વિના ભામનીએતો, દોહોલા કાઢે
દનરે, સૈયર ૪ ધન્ય હશે કામનીને, જેણે કંઠે કંથ ગ્રહી રા-

જ્યોજી; હું અભાગણીયે પરણ્યા પીયુનો અધર સુધારસ નવ
ચાખ્યો શૈયર ૫ મરજદા માટે માણસ કરે, આંખનો અ-
ણુસારોજી, તે સુખ તો મેં સ્વપ્ને ન દીધું, વ્યર્થ ગયો જન
મારોરે શૈયર. ૬ સ્વામી કેરો સંગ નહી શ્યામાને, એથી
ખીજું શું નરતું હવે નવ રહી આશા પરણ્યા કેરી મુજ
જોખન જાએ ઝરતું રે; શઈયર જીજી વાત રૂચે નહીં મુજને
ભરથાર ભોગમાં મનજી આંહી પુરૂષ આવે તો પરણું નવ
પુછું જોખીને; શૈયર. ૮ વચન રસિક કહેતા કહણા ભારે
આવે લટકતી ચાલેજી, પ્રેમ કટાક્ષ પિયુને બોલાવે તે રૂદીયા
ભીતર, સાલોરે શૈયર ૯ સુખ દુઃખ કર્મે કર્યું છે હું લેવાઈ
મારે પપેજી, બંધોગીરિ મારિ કરિ; શુળીએ ચઢાવી મારા
બાપરે; શૈયર ૧૦ મરકલડે મુખ મધુરે વચને, મરજદા નવ
આણીજી શાકપાક પિયુને નવ પીરસ્યાં આઘો પાલવ તાણીરે
શૈયર અકળગતી છે ગોવીંદજીની શું નીપજશે બેનીજી. ગો-
પાળજીનું ગમતું થાશે; મનડું માફ રહે નહીરે શૈયર. ૧૨

કડવું ૨૫ મું.

રાગ મેવાડની દેશી-ઝોખા કહે ચિત્રલેખા જો તું તો સાં-
ભળ બાળ સનેહી જો, આપણે મોટેરા માબાપનાં છોડુંજો કેમ
કરીયે કાળું કે ગોરું જો ૧ બેની લાંછન લાગે કુળમાં જો,
પ્રતિષ્ઠા જાય એક પળમાં જો, અમે તો તમ પાસ ન રહીએજો
જઈ બાણાસુરને કહીએ જો. વાત બાણાસુર રાય જાણે જો
આપણા બેનો અંતજ આણેજો, મને મેલી ગયો તારી પાસે

જો તારો બાપરહયો વિશ્વાસે જો, ઉ મેંતો ન થાય તારું રક્ષણુ
 જો, તુજમાં દીસે છે અપલક્ષણુ જો, બેની છોકરવાદ ન કીજેજો
 તારા બાપ થકી તો તો બહીજેજો. ૪ તને દેખું છું મહમાતીજો
 નથી પેટ ભરી અન્ન ખાતી જો, તારું વચન મુને નથી ગમતું
 જો; જોબનીયું હશે સઉને દમતું જો, ૫ કામ વ્યામે સર્વ અંગે
 જો બેની રહીયે પોતાના ઠંગે જો તું તો બેઠી નીહાજો પંથ
 જો કારાગ્રહમાં ક્યાંથી હશે કંથ જો ૬ તેં તો મુને આંખમાં
 ઘાલીજો માથે છાણુ થાપીને ચાલી જોહું પરીછી કામનું કારણુ
 જો બેની રાખજો હૃદયામાં ધારણુજો તુંતોજીવે લોકમાં એકઠાં
 જો વમણું ક્યાંથી મસેકોઠાંજો બેની; ૭ ગલાં ન ભરીએ લાંબા
 જો ઉતાવળે ન પાકે આંખાં જો મારી ઝોખાબાઈને સલુણાં
 જો આવ્યો ચૈતર માસ એમ કરતાં જો, ૮ પછી ઝોખાજીવૃત
 આચરતાં જો અલુણું અન્નજમીદીન ખુવે જો ૯ દીપકબાળે
 ને અવનીએ સુવે જો માત ઉંમીયાને આરાધેજો થયું પુરણુ
 વ્રત એક માસે જો કોણુ જાણે એકાંતે જો ૧૦.

અવાસ એક સ્થંભ વિષે વ્રત કીધું ઝોખાચરે,
 સ્વપ્નામા સંયોગ સ્વામીનો ભટ પ્રેમાનંદ ગાયરે

કડવું ૨૬ સુ.

રાગ ઢાળ-બાપ તું એ કુંવારી હુંએ કુંવારી સાંભળ શૈયર
 વાત, ગૌર્ય માનિ પુજ કરિયેજો પામીશું નાથ કોણુ મસવાડે
 કોણુ મસવાડે કોણુ દહાડે ગૌર્યની પુજ થાય, એમ કરિને આપો
 પુતળા હું પુજું મારા માય ૧ કાગણુ વદબીજના દહાડે કરવું

રે સ્થાપન, ચૈતર સુદી ત્રીજના દહાડે, કરવું ઉથાપન ૩ સલ્લન
સલ્લા પાથરી, સંદેસરાનાં પુલ; પુછ અરચી ઝોખા માંગે
જે જે વસ્તુ અમુલ્ય ૪

કડવું ૨૭ મું.

રાગ ઘોળ—ગોરચમા માગુરે ગોર્યમા માંગુ માંગું માહરા
બાપનાં રાજ; માતા સદાએ સોહાગણી ૧ ગોરમા માગુરે
મારા ભાઈનાં રાજ. ભાભી તે હાલ હુલાવતી, ૨ ગોરચમા
માગુરે મારા સસરાના રાજ, સાસુને પ્રજા ઘણી ૩ ગોરચમા
માગુરે દીયર જેઠનાં રાજ; દેરાણી જેઠાણીનાં જોડલાં ૪ ગો
રચમા માગુરે તમારી પાસ, અખંડ હેવાતનઘાટડી, પગોરચમા
માગુરે હું તો વારંવાર; ચાંલ્યો ચુડોને રાખડી, ૬ ગોરચમા
માગુરે સરખા સરખી જોડ; માથે મનગમતો ઘણી ૭

કડવું ૨૮ મું.

રાગ ઢાળ એકે દહાડો ચિત્રલેહાને, ઊંઘ આવી સાર; વાશી
પુષ્પે કરતી પુંજ ઝોખા તે નીરધાર, ૧ એટલે ચીત્રલેહા જ
ગી, જીવે તો વાત વિપ્રિત; વાસી પુષ્પ ચઢાવ્યાં દીઠાં, થઈ
રહી ભયભીત ૨ વાસી પુષ્પે પુંજ કીધી નહી પામે ભરથાર
ભરથાર જો હું નહીં પામું તું સાંભળ મારિ માય ૩ આલે
તારાં પુતળાં. મારી પુંજે છે બલાય, ઉપર પાણી રેડીએતો આ
પુલા ધોવાય ઉંચેથી પછાડીએ તો, ભાગીભુકો થાય તું આ
લે તારા પુતળાં, મારી પુંજે છે બલાય. ૫. પંદર દહાડા પુંજ
કીધી બોલાવ્યાં નહી બોલે; તું તો બેની કહેતી હતી જે નહી
ગોરચમાને તોલે ૬ પકવાન પેંડા મેલીએતો કડકો કેર નખાય

(૨૪)

ઝોખાહરણ

તું આ લે તારાં પુતળાં, મારી પુજે છે બહાય રે.

કડવું ૨૯ મું

સાખી-શીવનાં લીજે વારણાં જેણે નેત્રે બાહ્યોરે કામ, ત્રિ
પુરા દૈત્યને વિડારીયો, હું તો કેમ મેલું નામ ૧ શીવ અખં
ડાનંદ જેણે; ગંગા ધરી શીશ; ભાગીરથી તપથી ઉઠાડીયા હું
કેમમેલુ તેઈશ ૨ શીવભોળો સુવે શમશાનમાં ચોળે ત્યારે
રાખ માગે ત્યારે ભીક્ષાવૃત આપે તેને લાખ ૩

કડવું ૩૦ મું

ઢાળ-હિમાચળની ભાણેજી ત્યારે ગણપતી મારા વીર; મ
હાદેવજીની પુજા કરીએ મનરાખીને ધીર, ૧ ખચેરી ગતમાં
ઝોખા ચાલ્યાં તેનો કહું વિસ્તાર, સ્નાન કરીને કામનીયે તો
સજ્યા સોળ શણુગારે ૨ નેપુર વાજે વિછવા ગાજે ઝાંઝરનો
ઝમકાર નાગદમણી ઝુમાણુને વળી, ઉપર એકાવળહાર ૩ જડાવ
બેલડો ઝુલતી દામણી દામનીએ ચકલીઓ ચાર, પગે પાવલાંને
નેપુર વાજે ઘુઘરિનો ઘમકાર. ૪ વાળે વાળ મોતી પરોળ્યાં
મોતીની શેરો સોળ, દરપણુ લીધુ હાથમાંને મુખે ભરીયાં
તંબોળ ૫ કનકથાળ મોતીએ ભરીયો માંહે શ્રીકૃષ્ણ ફેફળ
પાન આક ધંતુરો અગથીયો શંખાવળી નિરવાળ ૬ આકાશ
માર્ગે પક્ષાણુને, વેગે ચાલી જાય, ઈંદ્રકેરૂ વીનાન ચાલે એવી
છે શોભાય ૭ મહાદેવને પાર્વતી બેઠાં પાસા રમેતાં સાર
મહાદેવ કહે છે પાર્વતીને ઝો આવી કોઈ નાર ૮ સ્વામી
કાંઈ ઘેલા થયા એ બાણુ તણી કુંવરી; હવે તું એમ જાણુ છે

જે; કરશે અંગીકારદ પાર્વતીએ મન વિચાર્યું હવે તે વંઠી વાત, મહાદેવજીને કામી જાણિને લોચ દીધા હાથ. ૧૧ ત્રીજી લોચન ઉઘડ્યું શંકરને લલાટ પાસે આવી ઝોખા દીઠી લજ્યા પામ્યા તાત, ૧૨ તેણે સમે ઝોખા આવી ઉમીયાને લાગી પાય આવડી ઉતાવળી થઈ આવી નહીં પામે ભરથારે.

કડવું ૩૧ મું.

સાખી—ઝોખા કહે છે અમે પેડા પાણીમાં તરવા તુંબા ગ્રહ્યાં; હું આવી સમુદ્ર વચમાં, તુંબા પુટી ગયાં, ૧ ઝોખા કહે છે તરસ લાગી મારા તનમાં સરોવર તીરે હું ગઈ, પીવા ઝંખોળી વાય, મારાં ભર્યાં સરોવર ગયાં સુકાઈ. ૨ આણુ તિરેથી અમે અળગાં થયાં પેલી તીરે નવ ગયાં, કરમ તણુ સંજોગે અમે મધ્ય જઈ વચ્ચે રહ્યાં, ૩ હું તો આવી ઈશ્વર પુજવા, સામે દીધો શ્રાપ; પરણ્યા પહેલું રંડાપણુ થયું મારા કીયા જનમનાં પાપ. ૪ ઉમીયા તું તો મારી માંવડીછોડ ના દીજે છેહ; માવીત્ર તમો કેમ છુટશો હું તો પુત્રી તારી તેહ.

(ઢાળ) પ્રેમે પ્રદક્ષિણા કરીને કરજોડી ઉભી બાળ; પારવતી કહે માગ્ય વર હું આપુ તે તત્કાળ ૧ ઝોખાં વળતુ વચન બોલી હરખશું તેણીવાર, માતા મુજને આપીએ, મારામન ગમતો ભરથાર ૨ ત્રણવાર, માગ્યું ફરી ફરીને મુને વર આપો આદીશ લાજ મુકીને ઝોખા બોલી તવ ચઢી પાર્વતીને રીશ ૩ નિર્લાજ થઈ તેં કામજ કીધું માટે દેઉ છું તુજને શ્રાપ જા પરણજે ત્રણ વાર તું, ખમ બોલ્યાં પાર્વતી આપ ૪

વળી ત્રીજે કહ્યું ને તું તેરશે આવી; તારે ત્રણ હજો ભરથાર શ્રાપ
 એવો સાંભળીને, કંપી રાજકુમાર. ૫ પુરૂષને નારી ઘણેરી
 તું સાંભળ મોરી માય; નારીને તો પુરૂષ બીજો શ્રવણે સુણ્યો
 નવ જાય ૬ સુંદર માધવ માસ આવશે, દ્વાદશીનો દન, ત્યારે
 સ્વપ્નામાં આવી પરણશે. પ્રાણ તણો જીવન. ૭ તું જાગ્યા કેડે
 ઝાળખજે, તને કહુંછું, સત્યવિવેક ત્રણ વારતો પરણશે; પણ
 પણ વરતો એકનો એક, ૮ વર પામી ઝોખાખાઈ ચાલ્યાં. મંદીર
 માળીયે સાર, અરે ખાઈ હું પરણી આવી સુંદર વર ભરથાર
 ૯ આમ કરતાં ઝોખાખાઈના દીન ઉપર જાય દીન, સુંદર
 માધવ માસ આવ્યો દ્વાદશીનો દીન ૧૦ સુંદર સજ્યા પાથરીને
 શણગાર્યું ભોવન, આજ સ્વપ્નતરમાં આવશે, મુજ પ્રાણ
 તણો જીવન ૧૧ સંધ્યા થઈ રવિ આથમ્યો આથમીયો કુશ્યપ
 તન, હજુએ ન આવ્યો હજુએ ન આવ્યો પ્રાણ તણો જીવન
 ૧૨ પહોર રાત તો વહી ગઈને; હજુ ન આવ્યો કોય ઉમી-
 ચાજ્યે વચન કહ્યું તે રખે મીથ્યા હોય, ૧૩ વા વાયને બારી
 હાલે; ખડ ખટાટ બહુ થાય આ આવ્યા આ આવ્યા કહીને,
 તુરત બેઠી થાય, ૧૪ તમે આવ્યા તે હું જાણુ છું; મારી સગી
 નણુંદના વીર. બોલ્યા વિના નહીં ઉઘાડું હઈડે છે મુને
 ધીર ૧૬ વેણુ લીધી હાથમાં ને ગીત મધુરાં ગાય, ચેન
 કાંઈ પડે નહીં ને ભણુકારા બહુ થાય, ૧૬ તેવામાં એક
 બારણું ખડખડવા લાગ્યું જ્યારે; ઝોખાખાઈએ તો દોટ કરી
 દવાર ઉઘાડ્યું ત્યારે, ૧૭ બાણાસુરે મેહેલ રચ્યો છે, તેને

સ્થંભજ એકે; તે તણે પડછાયો તે, ઓખા નજરે દેખે ૧૮
ઓપેલા આબ્યા છે, તમ ઉપર જાઉં વારી; બોલ્યા વિના તો
નહીં બોલાવું છું ગુણવંતી નારી ૧૯ બાણાસુરજો જાણશે તો
લેશે બેઝિનાં પ્રાણ; શાને કાળે આંહી ઉભાછો સાસુના સંતા-
ન, ૨૦ ઓખાબાઈ તો માળીયાંમાં. પાડે છે બંકાર; ઈશ્વર ને
પાર્વતીએ; ગગને સાંભળ્યો છે શોર, ૨૧ ઈશ્વર કહે છે ઉમી-
યાજીને કોણ રૂવે જે નાર ઉમીયા કહેછે મહાદેવજી, ઓખા
રૂવે નીરધાર ૨૨ વચન આપણું મીથ્યા કરવા બેઠી બાણુ કુ-
માર; તમાશી વિદ્યા માકલી છે નિદ્રાનો ભંડાર, ૨૩ મધ્યરાત
તો વહી ગઈને, મીયાણાં લોચન સ્વપ્નાતરમાં આવી પર-
ણ્યો પ્રદ્યુમનનો તન ૨૪

કડવું ૩૨ સુ.

રાગ ધોળ-સ્વપ્નાતરમાં દીઠી સોરઠીયાની જાનરે; સ્વપ્ના-
તરમાં વડસસરો ભગવાનરે; ૧ સ્વપ્નાંતરમાં ખળકે મીંઠળ
ચુડીરે સ્વપ્નાતરમાં ઓખા દીસે છે અતી રૂડીરે, ૨ સ્વપ્નાં-
તરમાં વરત્યા મંગળ ચારરે; સ્વપ્નાંતરમાં આરોગ્યા કંસા
રે, ૩ સ્વપ્નાંતરમાં કરે છે પીયુંજીશું વાતરે; સ્વપ્નાંતરમાં
હશી હશી તાળી લેછે હાથરે ૪ ચીત્રલેહા ભરી નિદ્રામાંથી
જાગીરે; ઓખાબાઈને કોણ કરમ ગતી લાગીરે. ૫ ઓખાબા-
ઈને નાટક ચેટક લાગ્યુંરે; તેતો કેમ કરી થાશે અળગુંરે ૬
જાગ્યરે જાગ્યરે ઓખા જાગ્યરે; તહારે જે જોઈએ તે માગ્યરે ૭
રાગ માઝુ-ઓખા ભરીરે નિંદ્રામાંથી જાગી, અંગો અંગ

(૨૮)

ઝોખાહરણ.

અંગુઠી લાગી, ફટ પાપણી સીદને જગાડી, મને ભર્યા અ-
મ્રતમાંથી કહાડી ૧ ફટ પાપણી એ શું કીધું, અમ્રત લઈને
વીખજ દીધું; બીડી પાનની અડધી કરડી, આધી મનવિના
મુખ મરડી ૨ જીવો મારા કરમની કરણી; વરશે મેલી ગયા
મુને પરણી; મારા પીયુને મતી જે આવી. મહારા નાથ
ગયારે રીસાવી ૩ મહારા હૈઈઆ કેરા હાર આણીરે આપો
આણીવાર.

કડવું ૩૩ મું.

રાગ સોરઠ-સૈયર શતરૂશે થઈને લાગી મનેસ્વપનામાંથી
જગાડીરે હો, ઉમીયાને વર આજ સફળ થયોને જપતાં છે
દહાડી દહાડીરે હો, ૧ અધવચ કુંવામાં મુજને ઉતારીરે, વ-
ચેથી વરત મેલ્યું વાઢીરેહો, બાગ બગીચામાં પુલ પુલ્યાં છે રે
હો પુલી મહારીતનડાની વાડીરે હો; ૨ પ્રેમાનંદ પ્રભુ જોતા
ન ઝાળખો હો ખેતરી જાયછે દહાડી દહાડીરે હો સૈયરરે
ભુંડી સૈયર શતરૂશે થઈને લાગી, મુને સ્વપનામાંથી જગાડીરેહોં

કડવું ૩૪ મું.

સાખી—ચાંદા તું તો જીવો કરોડ વરસ, સ્વપને થયો સંજો-
ગ, શ્રાપ દેઉછું. સુરજ દેવતા જાગે મુજજાગે પડીયો વિન્નેગ ૧
સ્વપ્નામાં મહારાપિયુજીશું, અમે કરતાં લીલા લહેર. અમ્રત
રસ પીતી હતી તેમાં તે મેલ્યું ઝેર કંથ વિન્નેગે એ
કામની ગઈ પંડીતની પાસ; ભુલ જે પુછું પંડીતો એકદીન
ન કેહેતે માસ ૩ ફરી પંડીત એ કહે સાંભળ ઝોખા

કરજોડી; શોધી લહો એ પિઉંજી; એક વરસે કરોડ. ૪ ઝોખા
 પુછે ઝો પક્ષીડો, તારી એ પાંખો માગીશ, હું મહારી સજ્જ-
 નને મળી; તારી પાંખો પાછી દઈશ. ૫ પાંખ પ્યારી પંથ તો
 વેગળો તારો પિયુજી કોણુજ દેશ; માગી તાગી પાંખડીયે તારા
 સજ્જનને કયાંથી મળેશ; ૬ ચાંચ કઢાવું અપઈયાતાહરી ઉપર
 રાંડુંવુંજી; ભીને રંગે પિઉં મહારો, તને પિઉં મળશે કુંજી, ૭
 પિઉ વિજોગ પીલી ભઈ માંડે તનમન સુકાઈ જાય, ગવરી તું
 વાહન ચઢી તો સઉ સફળના જાય લેખ લખ્યા છઠી તણા,
 તે મટી કેમ જાય કર્મે લખ્યું તે ભોગવેતેની પક્ષ કરે જદુરાય
 રાગ ધરાડી—મધ્યનીશાસમેરે, માળીયામાં રોતીરેરાજકુમાર
 કયા ગયો કયાં ગયોરે માહરો સ્વપનાનો ભરથાર મીંઢળ
 માંડે કયાં ગયુંરે બાઈ મારો ચુડલો હતો જે હાથ; દેતામાં
 ઢળી ગયુંરે બાઈ મારે અમૃત આવ્યું જે હાથ. ૨ પિયુ પરદે
 શિયાંરે ભુંડા મને લીધીશે નવ સાથ, આજ વેરણુ થઈરે
 બાઈ માહારા સ્વપના કેરી રાત ૩ લાવ સખી વિખ પીઉરે
 બાઈ માહારા કાઢુ પાપી પ્રાણુ, હવે હું કેમ કંડેરે; બાઈ મને
 વાગયાં વીરહનાંબાણુ, ૪ પાપી મારો જીવડોરે ઝોખાબાઈએ
 પડતું મેલ્યું ધરણુ રોતારોતા જ્યાં ગયારે ઝોખાબાઈએ પીયુ
 વાડીવંન, ૫ જઈને પુછુ દ્રમનેરે, કયાંઈ મહારો દિઠો પ્રાણુજી
 વન, તું ગુણ બેલડીરે બાઈ જોને કરમ વિચાર ૬ નાથ મેલી
 ગયાંરે બાઈ મહારાં કોણુ જનમનાં પાપ આજ વેરણુથઈને
 બાઈ મહારા સ્વપના કેરિ રાત ૭ જોખન મેંતો જાળવ્યુંરે

(૩૦)

ઝોખાહરણ.

જાણ્યું મારા પ્રભુને ભેટ કરીશ, જો પ્રભુ નહી મળેરે તો હું
માહરા પ્રાણ તજીશ ૮

કહ્યું ૩૫ સુ

સાખી--ઝોખા રૂપે ચિત્રલેહા વીનવે, ઘેલી સૈયર નવ રો-
પ; સ્વપને દીઠું જો નીપજે, તો દુઃખ ન પામે કોય ૧ જળ
વલોવે માંખણ નીપજે, હુખુ કોઈ નવ ખાય. મુને વહાલી
હતિ; અતિ સખી તું તો ચીત્રલેહાય, ૨ વેરણ થઈ વિધાત્રિ
એણે આડા લખીયા આંક, એકવાર આવે મારા હાથમાં, તો
ઘસીને વાઢું નાક. ૩ કરમ લખાવેલલાટે ભરીને મેલ્યો આંક
કરણી પ્રાપ્તી ભોગવે તેમાં વીધાત્રાનો શોવાંક ૪ વીધાત્રી
આપે તેને લક્ષ દીયો, ન આપે તેને છેક, એકવાર પોકારેખા
રણે તેને પુત્રિ જન એક પ લાંચ લઈ લખતી હતી તો આપત
સહુથી પહેલું મારા પીઠ વીજોગણ ન જાણતી માંડું મરણ
લખાંવતી વહેલું રે ૬

કહ્યું ૩૬ સુ

રાગ આશાવરી-સ્વપનુ સાચુ ન હોય, સૈયર મારી સ્વપનું
સાચુ ન હોય ટેક. એક રંક હતો તે રાજ પામ્યો સ્વપનાંત-
રમાં સાર હસ્તી ઝુલે તેને ખારણે, રથ ઘોડા પરમ વિશાળ
જાગિને જોવા જાય ગધંવ ન મળે એક સ્વપનું ૧ એક
નીરધનીયો તે ધન પામ્યો સ્વપનાતર માં શાર દરીઆ માંડી
વહાણુ ચાલે વાણુાતર છે શાર જાગિને જોવા લાગ્યો ત્યારે
કોને લાવે પાસ સ્વપનું ૨ એક મુરખ હતો તે સ્વપનાતરમાં
ભણીયો વેદપુરાણ; જાગિને ભણવા જાય ત્યારે મુખેન આવડે

વડે પાશાણુ સ્વપનું, ૩ એક વાંઝીયો તે સ્વપનાંતરમાં વેગે
પામ્યો બાળ; તેનું ઘોડીયું ઘોઝરે બાંધ્યું; પારણુ પરશાળ;
જાગીને જોવા જાય ત્યારે; કોનું લાવે બાળ: સ્વપનું સાચુ ન
હોય સયર મારી સ્વપનું ન સાચુ હોય. ૪

કકલું ૩૧ મું.

રાગ કલ્યાણુ—ચિત્ર ચાળીને વાનોવાળીને; રંગ ભેળીને પટ
મેલીને લેખણુ લાવીને કરમાં સાહીને રંગ ભરતીરે ચિત્ર
કરતીરે, ૧ હવે સ્વર્ગના લોકલખાયરે લખ્યા સ્વર્ગલોકના
રાયરે; ઉપરલોક લખ્યું ને ભુરલોક લખ્યું, જમલોકને તેપલોક
લખ્યા. ૨ સત્યલોક લખીયોને વૈકુંઠ લખીયું; ગુણુલોક લખીયો
ને ગાંધર્વદેશ લખીયો, હવે ઑખાખાઈ તમે ઑરાં આવોને,
આમાં હોય તેને આવીને બોલાવોરે. ૩ ઑખા આવીને
કાગળમાં જોયરે, એતો રાતે રાતે લોચને રોયરે; બાહ્ય બાહ્ય
આતો નથી ગમતુંરે એને રણુવડામાં મેલો જઈને રમતુંરે;
૪ ચિત્ર ચાળીને વાનોવાળીને લેખણુ લાવીને કરમાં સાહીને
રંગ ભેળીને પટ મેલીને; હવે પાતાળલોક લખાયરે. ૫ અતર
લખીયું ને વિતળ લખીયું, શેતુંતળ લખીયું પાતાળ લખીયું
તળાતળ લખીયું રસાતળ લખીયું પાતાળ લખીયું તેણીવાર
રે ૬ લખ્યા પાતાળલોકના રાયરે નાગલોકલખ્યા તેનીવાર
વાસુકીનાગલખ્યાને ત્રિશ્વકનાગલખ્યા પુંડરીકનાગલખ્યા
ને મણીધરનાગલખ્યા, શેષનાગલખ્યા તેણીવારરે. ૭ મારી

(૩૨)

ઝોખાહરણ

ઝોખાખાઈ સલુણિ ઝોરા આવોને આમાં હોય તેને હસીને
બોલાવીને; ખાલ્યખાલ્ય એનાદર્પરે, હુંશું સ્વપનામાં પરણી
આવા સર્પરે. ૮ આતો કાળા લીલા પીળાસાપરે લખનારી
ચિત્રલેહા તારાખાપરે, ૯ ચિત્ર ચાળીને વાનો વાળિનેદીવો
ખાળિને કાળળ પાડીને હવે મૃત્યુલોકલખાયરે લખિયા મૃત્યુ
લોકના રાયરે ૧૦ અજમેર લખિયુખોરાસન લખિયુમુલતાન
લખિયુંને મારવાડ લખિયુંખોરાસનલખિયોને બંગાલવખિયો
નેએક મુખાને અષ્ટમુખાલખિયા૧૧સ્વાનમુખાલખિયામંજર
લખિયાએકટગાલખિયાનેઅસ્કિવાળાલખિયાલખિવનસ્પતી
ભાર અઢારરે એ ખાખા આવી જીવો ભરણારરે બાઈ કાગળ
લખાયો તે વારો પાડરે; હું શું સ્વપનાંતરમાં પરણી આવા
ઝાડરે. ૧૩ બાઈ લખતાં તે લેખણુ તુટીરે, ખડિઆમાંથી રૂશ-
નાઈ ખુટિરે થયા કાગળના અંબારરે સ્વપનું નથી લાધ્યુસારે

કડવું ૩૮ મું.

સાખિ-સોરઠ-દેશ સોહામણો મુંજને જોયાના કોડ શ્રિરત્ના
ગરન ગોમતી ત્યાંતો ખીરાજે રણછોડ. ૧ સોરઠ દેશ સોહા-
મણો ન ચડયો ગઢ ગિરનાર; ન નહાયો ગંગા ગોમતી તેનો
એળો ગયો અવતાર ૨ સોરઠ દેશ સોહામણો વેણુ ૫૯ કેલ
કરંત ગંગોદક ભરી કયુંકી; રાય હરિ ચરણે ધરંત ૩ સોરઠ
સુધડ માનવી, તેન ઉભા ઉભા જીહાર ૪ રાગ હુંલરિ આજ
સ્વપનામાં દિઠી સોરઠીયાની જાનરે જાણ્યુરે જાદવરાય આ-

જ્યા પરણવા જો; આજરે સ્વપ્નામાં દીડી ગોમતીની તીરરે;
આજ સ્વપ્નામાં દીડા હળધરજીના વીરરે, આજરે સ્વપ્નામાં
દીડા સુંદરવર ભરથારરે; તેમાં અડધા ઉંઘ્યાને અડધાં જાગતાંરે

કડવું ૩૯ મું.

રાગ કલ્યાણ—ચીત્રચાળીને વાનો વાળીને, રંગ સેળીને પડ
મેલીને; રંગ ભરતીરે ચીત્ર કરતીરે. લેખણ લાવીરે કરમાં
સાહી ૧ હવે સોરઠ દેશ લખાયરે; ત્યાં નગર લખીયું દ્વારકાં
થરે; લખી જાદવનીતે રાજધાનીરે, તેની સોભા સુરજ સમા
ણીરે. ૨ લખીયો જાદવનો પરિવારરે, ઉગ્રસેન લખીયા તેણી
વારરે. કૃતવરમા લખીયા સાત્વીક લખીયા, ઓધવ લખીયાને
અકૃર લખીયા ૩ વાસુદેવ લખીયા તેણીવારને, આખાઆવી
જીવોને ભરથારરે; બાઈતે તો એધાણ મળીયાંરે; આ ઘરડાંને
માંથે પળીયાંરે ૪ તેને માંથે મુગટ કુંડળ કાનેરે એવા જો લ
ખીયા ભગવાનરે. આખા આવી જીવોને ભરથારરે બાઈ તેના
સરખું રૂપ તેના ચાળારે; ૫ મારા નાથજી ગોરાને આતે કા-
ળારે, તેને વડસસરો વડસસરો સહુ કહેતારે, હું પરણી ત્યારે
ચોરી સાહીને રહેતારે, ૬ લખીયા કૃષ્ણ તણા કુમારરે, એક
લાખ કરતા હજારરે, ૭ એંશી કાગળ લખીયા તેણીવારરે આ
ખા આવી જીવોને ભરથારરે, ૭ એ તો રીંછડાના ભાળરે એને
માંથે મોટા વાળ એનાં કુળનાં મારો કંથ, એને ધાવણાનાં છે
દંત. ૮ એતો રૂપાળો ઉંચારે; એને મોઢે નથી મુછો, ત્યારે
લખીયા પ્રદ્યુમ્નરે, આખાનું કંઈક માન્યું મનરે; ૯ જાણે

(૩૪)

ઝોખાહરણ

હોય કે મુજને પરણ્યો તેનું મોહાય, એનો સગો સસરો
સૌ કહેતારે; હું પરણી ત્યારે મારી પાસે રહેતારે. ૧૦

વલણુ—એમ કહીને અનીરુદ્ધ લખીયા; ક્ષણું ન લાગીવારે
કરી મુખ મરડી ઉભી રહી, બાઈ એ મારે ભરથારે. ૧૧
રાગ ઢાળ—ચિત્રલેહાના હાથમાંથી પેલું લખીયું પુતળું
જેહ; પ્રેમ આણી ઝોખાબાઈએ, ઝુટી લીધું તેહ. ૧ કરમાંલ
ઈને કાંમની કાંઈ દે છે આલીંગન માળીયામાં મેલી ચાલ્યા
પ્રાણુતણા જીવન ર આણીવારહું નહી જાવા દેડીં મેં ઝાલ્યો
છે છેડો, મારા પીઉજી પરવરો તો મુજને સાથે તેડો. ૩ ચિત્ર
લેહા એણીપેરેબોલી સજોડે છે જોડ, તે તો પોહોડયો છે દવા
રકામાં આતો ચીત્રામણના ઘોડારે. ૪

કડવું ૪૦ મું.

રાગ પરજ—આપો આણી એ વરમુને આપો હો આણી
નિકર કાહુ મારા પ્રાણુ એવર મુને આપો હો આણી ટેક
મેંતો સ્વપને દીઠા જે છોગાળો રે તેની પાપણનો છે ચાળોરે
મારું મનડું રહ્યું લટકાળો, તેવર મુને આપો હો આણી ૧
જેના દીર્ઘબાહું અજાણુરે મકરાકૃત કુંડળ કાનરે; અંગેશોભે
એ લીનવાન; તે વરમું ર જેના લક્ષણુ વીસને બારરે, મુને
પરણી ગયો છે કાલરે. તેને વરસ થયાં દશ બાર વર મું
વરની લટકતી ચાલરે. મુને પરણી ગયો છે કાલરે, તેને
ટપકુ કીધું ગોરગાલ વર મું ૪ રાજે પીતાંબર પરીધામરે
મુને કહેતો ગયો નહીં નામરે, ત્યારે કયાં સરે મારું કામ

તે વર મું પ ચોત્રલોહા બોલી વાણુરે સૈયર કેમ થઈ અજાણુરે
બાઈ મારી ત્યાંતે જાએ કોણુ, તે વર મું ૬ કોટ કાગને ચામું
ડાયરે છપન કરોડ છે ચોકી માયરે, ચક્ર જળ હળતું છે ત્યાંયરે
મુને મારે હેલા માંય, તે વર મું ૭

કડવું ૪૧ મું.

રાગ માઝ-ઝોખા કહે છે સુણુ લાહેલી; લાંબ કંથને વે-
હેલી વેહેલી, બાઈ તુ છે સુખની દાતા લાંબ સ્વામીને થાય
સુખશાતા, ૧ ચતુરાને કહે ચોત્રલોહા, બાઈ આણુયાના ઉપાય
કેવા દુરપંથ છે દ્વારામતી, કેમ જવાય મારી વતી. ૨ ત્યાં જઈ
ન શકે રાય શુક રક્ષણુ કરે સુદરશન ચક્ર, જાવું જોજન સહસ્ર
અગીયાર તારો કેમ આવે ભરથાર. ૩ નયણે નીરની ધારા
વહેછે, કરજોડિને કન્યા કહેછે, બાઈ તારી ગતી છે મોટી તને
કોઈ ન કરી શકે ખોટી ૪ સંઈયરનેસંઈયર નહાલી છેમેં જમણે
હાથે ઝાલી, આપણુ બેઉ જણુ સંઘાતી, પ્રાણુદાતા છે વિ-
ધાત્રી. ૬ માખાપ વેરી છેક મારાં મેંતો ચરણુ સેન્યા છે તારા
વિધાત્રી તુ દીન દયાળ એમ કહીને પગે લાગી બાળ ૬ ચિત્ર
લોહાયે ધારણુ દીધી પછી દેહ પક્ષીણીની કીધી ૭

કડવું ૪૨ મું.

રાગ ઢાળ-ચિત્રલોહા કહે ઝોખાબાઈ મારે દવારકામાં જાવુ
પ્રભુના ઘરમાં ચોરી કરવી; નથી લાડવો ખાવું. ૧ અગીયાર
સહસ્ર જોજન જાવું હરવા શ્રી જુગદીશ; સુદરશન જો ચક્ર
મળે તો છેદે માઝ શીશ, બાઈ મુજને તાણુ તો નવ પડે ને,
જેમ તેમ વહેલા થઈ લાંબ મારા કંથને તું ખોટી થાય છે.

શક્તે ૩ જાતી વેળા ઓખા કહે છે મારો. વર છે રૂડો, કરમે
મમયા છે. કુંવારા માટે રખે પહેરતા ચુડો. ૪ ચિત્રલેહાએ કા
હેવા માંડ્યું, મનમાં રાખે. ધીર તુજ સ્વપનામાં પરણી ગયો.
મારી માડી જાયો વીર. પત્યારે ઓખા કહેવા લાગી જોઈ
રહી વાટડી, મારો વર રૂડો જાણી રખે ઓઢતી ઘાટડી ૬ હું
નહિં ઓઢું ઘાટડી તું એ શું બોલી વાત; તુજ સ્વપનામાં
પરણી ગયો મારી માડી જાયો બ્રાત ૭ એવું કહીને ઉડી તે
પવન વેગે જાય; આકાશ માર્ગે સંચરી પહોંચી, ગોમતીમાંય
૮ ગોમતીમાં મરદન કર્યું ને વિચાર્યું તે કામ; પ્રભુનામ
ચોરિ કરવી નહિ એકલાનું કામ ૯ પછી તેણે નારદ મુની
સંભારયા તતક્ષણ આન્યા ધાઈ. કહેરે મુજને કેમ સંભારયો
ચિત્રલેહા બાઈ. ૧૦ બાણાસુરની દીકરીને લાગ્યું છે સ્વપન
અનીરૂઢ સેજે વરી ગયો, વિંહળ થયું છે મન ૧૧ ચોરી
કરવા હું આવી દીકું સુદર્શન આડુ થાય, તે માટે તમને
સંભાર્યા કરવા માહારી સહાય. ૧૨ નારદ કહે છે ચોરેબાઈ
એમાં તે શું કામ એક તામસી વિદ્યા એવી ભણાવું ઉંઘે
બધું ગામ ૧૩ ચિત્રલેહા કહે સાચું કહ્યું પણ છેતરવા જુગ
દીશ પહેલું સુદર્શન ચક્ર મળે તો છેદે માડ શીશ ૧૪ ચક્ર-
રની ચીંતા ન કરશો જે માર્ગે જશે ચોડી કરવા તેરે મારગે
હું જઈશ બેસાડીશ વાતો કરવા. ૧૫ પછી તામસી વિદ્યા
ભણાવી જીમે જપતી જાય, ચોસઠ કળામાં ચામુંડા તેડબક
ડોલું ખાય. ૧૬ ગામ તો ધારણ પડ્યું. ને ઉંઘ્યા લોક-

ચિત્રલેહા; નગરમાં પેઠી; મુકીમનનો શોક; ૧૭ નારદે વિચાર્યું ચિત્રલેહા; અનિરૂદ્ધને લેઈ જશે, શીવને શામળીઓ વઢશે; જુદા જોવા જેવું થાશે. ૧૮ ચક્ર ચોકી ફરતું આવ્યું; મારગમાં નીરધાર; તે મારગે શામળીયા નારદબ્રહ્મકુમાર નારદ કહેછેચકરને. તું દાહાડી જાય છેફરવા; એકઘડીવારબેશને; મુજ સાથે વાતોં કરવા, ૨૦ તું ને હું તો કયાં મળીશ, તું સાચી કહેને વાત; કોઈ દહાડો મુજને સંભારે, દ્વારકાનાથ, ૨૧ ચક્ર મુખથી બોલાયું, વળી મારું તે ધનભાગ્ય તમારાં દરશનનેતો; કયાંથી પામુ લાભ ૨૨ ભોળુ ચક્ર સમજ્યું નહીં બેહું નિરાંતવું થઈ. પેલી નારી પેઠી નશ્તમાં, ચોરી કરવા ગઈ જોતી જોતી જ્યાં ગઈ, કૃશ્ન તાણું રે ભોવન, ત્યાંથી આઘેરી પરવરી, જ્યાં પહોડયો પ્રદ્યુમન. ૨૪ ત્યાંથી આઘેરી પરવરી; મહાવિષ્ટ કેરો વીર, સોડ ઘાલીને સુઈ રહ્યો મહાધનુષધારી ધીર, ૨૫ હમણાં જો હું એને જગાડુ, મહારા મારી કરે કડડાય, માથે હીંડોળો લઈ લીધો ને ઉલટ અંગ નમાય. ૨૬ જુગત અંબે જેજુગતઅંબે. કરતી તે જાય, હીંડોળોલઈ જતાં દીઠો નારદ ત્યાંય, ૨૭ હીંડોળો લેઈ પરવરિને, સમયાં વૈકુંઠરાય; પવન વેગે સંચરી; આકાશ માર્ગે જાય ૨૮ બે ઘડીમાં આવી પહોંચી, શાણીતપુર મોઝાર, તે ઠેકાણે નારદજી, મન કર્યો વિચાર ૨૯ એ જ્યારે ગઈ ત્યારે હું એ મારે જાઉં તેણે તેનું કામ કર્યું હું ખોટી શીદને થાઉ, ૩૦ નારદ કહેછેચકરને તું નીકળ્યું ચોકી ફરવા, આવડીવારમુર-

(૩૮)

ઝોખાહરણ.

ખ કેમ બેઠું મુજ સાથે વાતો કરવા, ૩૧ નારદ કહેછે ચકરને
ઉઠ રાખ તારું ગામ; કાલે પછી ચોરી થશે; તું ન લેઈશ મા
રું નામ. ૩૨ આકાશ મારગે પક્ષીણી, તે વેગે ચાલી જાય ઝો
ખાખાઈ તો વાટ જીવે છે, મંદીર માળીયા માંચ ઉડવાવાયને
બારી હાલે, ખડખડાત બહુ થાય, ચિત્રલેહા પાપણી તે હજીએ
ન આવી આંચ, ૩૪ ચિત્રલેહા ચાલી આવી મંદીર માળીયા
માંચ, ભલે આવી ભલે આવી હું જગાડું ભરથારરે; ૩૫

કડવું ૪૩ સુ'

રાગ આશાવરી—ઉંઘ્યા પેઉં જગાડીયે, ભર નિદ્રામાંથી
ઉઠાડિયે, મનસંગાથે એવાં બીજીએ, બ્રહ્મહત્યા તો શીદ લી
જીયે. ૧ ભરથાર પહેલી ભામની, જે અન્ન રાંધી ખાય, વા-
ગોલ થઈ અવતરેઉંધો મસ્તકે ટંગાય. ભરથાર પહેલી ભા
મની જે, સુવે સજ્યા માય; આંધળી ચાયરણ અવતરે. પડે
મારગ માંચ. ૩ ભરથારનું જે કહું ન માને, આપમતી જે
નારી તે તો નારી અવતરે બીલાડી મંઝારી, ૪ ભરથારનું જે
કહું ન માને તરફેડા કરે કંથ હડકાઈ કુતરી અવતરે એણે
માંથે પડશે જંત ૪ ઝોખા કહે છે ચિત્રલેહાને તુંતો બોલે
આપ પીઉં પોહોડયો હોય પારણે, કરડવા આવ્યો હોયસાપરે

કડવું ૪૪ સુ'

રાગ સાખી-સ્ત્રી ચરિત્ર અને રડી, કોઈ તણો ન લહે ભરમ,
સ્ત્રી શીખામણે ભોળવે, પણ ખોયો પોતાનો ધરમ; ૧ રાગઢાળ
ઝોખા કહે ચિત્રલેહાને હવે ન બોલીશ આડું. તું કહે તો

મારા પીઢિને પગ ચાંપી જગાડુ. ૧ ચિત્રલેહાકહે ઝોખાખાઈ
આવડી ઊતાવળ શું થાય; એ મોટાનો કુંવર કહાવે, કાંઈક
હશે હથિયાર. ૨ ઝોશીકે જઈ જોવાલાગી, તો મોટી એકગ-
દાય; ઉપાડીને અળગી કીધી ઝોખા ચાંપે પાયરે ૩

કડવું ૪૫ સું.

રાગ માઝ-મહાખળીયો તે જાગીયો, તેના ખળનો નાવે પા-
રે, હરૂડ હાક મારી; કીધો છે હોકારરે ૧ ધમક ધમક ડગલાં
વાગે ઠારોઠારરે; આતે ન હોયરે ન હોય, મારા બાપજનું ગા-
મરે ૨ દવારીકામાં વસે સઘળા વઈપણુવ જનરે; અહો રાત્રી
બેઠા કરે છે, ત્યાં સહુ કીરતનરે. ૩ ભજનનાદ કેરા ચરકડા તે
હોય અપારરે, ભુત ભેરવ જોગણી, અસુર કોઈની નારરે. ૪
ડાકણી છે સાકયણી કેણુ છે બલાયરે; ચિત્રલેહા કહે છે
વીરા ખમા ખમા ખમાયરે. ૫

કડવું ૪૬ સું.

રાગ દેવગ્રી-અનિરુદ્ધ તે જાગીને પેખે, ભુવનથી આડ નાદે
ખે; કેણુ કારણુ અમને લાવીયાંહો, ચિત્રલેહા બોલી શીરના-
મી. ૧ તમને લાવી છું જાણી, ઝોખાને કરો પટરાણી, વરવ-
રવાને અરથે હો, તમને લાવીયાં હો. ૨ તમે નારી છોધન્ય
દીસોછો કુંવરી કન્યા; પરણુ તો થાય છે અન્યા; કેમ પરણુ
હો અસુરનંદની હો. ૩

કડવું ૪૭ સું.

રાગ ધાવળ—બાણાસુરની નગરિમાં, ગડગડીયા નીશાનરે
એણેરે શબ્દે અનિરુદ્ધજાગિયારે ૧ જાગ્યા જાદવરાય જુગતી

ન દેખેરે, પેખેર પેખે અસુરનાં માખીયાં ર આતો ન હોય અ
 મારી નગરી. ન હોય અમારું ગામરે. ન હોય કનકની
 દવારીકારે. ૩ ન હોય અમારી વાડીરે, અમે રમતાં દહાડીદહા
 ડીરે; ન હોય પુષ્પ કનકનો ઢાલીયોરે. ૪ અહીંયાં નાદ
 ઘણાં વાગે રણતુર ઘણેરાં ગાજેરે; ન હોય ન હોય શંખ શબ્દ
 સોહામણોરે ૫ મને કંઈ રંડા લાવીરે મારી દ્વારીકાછંડાવીરે
 કેઈ ભામનીયે મુજને ભોળવ્યોરે ૬ આતો ઉંચા ઉંચામાળ
 લોઢે જડયાં કમાડરે રતનાગર સાગર શે નથી ગાજતોરે. ૭
 ચિત્રલેહા બોલી આળેરે તમે જોઈને દેખો ગાળેરે, આવ્યા છે
 આ કન્યા સુખે વરોરે, ૮ ત્યારે અનીરૂઢ બોલ્યા વાત, મુછ
 ઘાલી હાથરે, જાણીજોઈને જાતગળીમાં કેમ બોળીયેરે ૯ મા
 રે વડવા જુગજીવન, અમે પ્રદુમનરાયના તનરે. તે માટે નહીં
 પરણુ દૈતની દીકરિરે ૧૦ ચિત્રલેહા બોલી વાત, ઢાંકી રાખો
 તમારિ જાતરે, હવડાં વાતો કાઢીશ વડઉવાંતણી ૧૧ શનકાં
 શુરને મારિરે. સોળ હજાર લાવ્યા નારિરે; તારા સમજો તારા
 બાપે એકે નથી પરણીરે ૧૨ એક લગ્નેવરિયા નવ પુછ્યા કુળ
 ને પરિયાં રે; જાતભાત કોઈનિ પુછી નહી રે, તારા બાપનિ
 જે કંઈ, અરજુન સન્યાસીને ગઈરે મોં કાઢીને બોલે અવું છે
 નહીરે ૧૪ જેણે વાચો વંદ્રાવનમાં વંશ, જેણે માર્યો મામા
 કંસ ધાવતાં મારિ માસી પુતનોરે ૧૫ ધાવતા મારિ માસીરે
 કરિ રાખી કંસનિ દાશીરે કુખજના કુખનિ વાતો કહેતા ન-
 થીરે ૧૬ તારે વડઉવો દહી માખણનો ચોર ચાર્યા વંદાવ-

નમાં ઢાર છાશ પીને તો ઉછરીયોરે. ૧૭ સત્રાજીતને કાજેરે
મણી લેવા ગયા મહારાજરે; ત્યાંથી પરણી લાવ્યા જાંબુવં--
તી રીંછડીરે, ૧૮ લાંબા નખને ટુંકાં કેશ, વરવો દીસે એનો
વેશરે; ભુંડા મુખના છુંછા ઉપર શું મોહી રહ્યારે; ૧૯ કહેતો
વાત વધારી કહીએ નીકર અહીંઆ છાના રહીએરે; પુછોછો
તો કન્યાનુ કુળ સાંભળોરે, ૨૦ એનો વડઉવો જુગજીવન એરે
વડઉવો કૈલાશનો રાજનરે ઝોખાની માડી તો ઉમીયા સતીરે
૨૧ હિમાયળની બાણેજીરે, ગણપતી તેનો વીરરે, ઉમીયાના
અરધાંગે ઝોખા ઉપનીરે. ૨૨ તારો વડવો જુગજીવન તેમ
એનો વડવો બળીરાજન, એક સમે બળીરાયે જજ્ઞ માંડીયોરે
૨૩ બળીરાજ જગતનો અધીકારી તારો વડઉવો લીખારીરે
સાડાત્રણ ડગલાં માટે કરજોડીયારે ૨૪ આટલી વડાઈ શાને
કારે છે એના બાપની ભુમીમાં રહોછોરે કરમહીણના કપા-
ળમાં કોઈ ચોઢે નહીરે ૨૫ કહેતો વાત વધારી કહીયે, નીકર
આંહીથી છાના રહીયે આવ્યા છે કન્યા સુખે વરોરે.

કડવું ૪૮ સુ.

રાગ ઢાળ--અનીરૂદ્ર વળતો કોપીયોને કયાં ગઈ મારિ ગ-
દાય તમારા બે જણના હવે મારી કરું કટકાય, તમે જાણ્યું
અહીંયા લાવી કયું ભલેરૂ કામ, તમને બે જણાને મારી, ઊ-
ડી જાઉં દ્વારીકા ગામ ઝોખા ત્યારે થરથર ધરૂજી વેગે આ
વી આડ, મારા પીઉજીને હું મનાઉતું લાવી તેતોરો પહાડરે

કડવું ૪૯ સુ.

રાગ સીધાવો માહારા સોરઠી સુજાણ, મળ્યા મને મેલ--

(૪૨)

ઝોખાહરણ

સોમાં, મારા જીવના જીવન પ્રાણ મળ્યા મને મેલસોમાં ૧
મારા શરીરના શણગાર મળ્યા મને મેલસોમાં, મારા હૈડા-
કેરા હાર મળ્યા મને મેલસોમાં ૨ મારી સાસુડીના જાયા,
મળ્યા મને મેલસોમાં સ્વપ્ને શીદ ઝાલ્યો તો હાથ મળ્યામને
મેલસોમાં ૩ તમને દાદાજીની આણ, મળ્યા મને મેલસોમા
તમે ચાલો તો કાઢુ પ્રાણ મળ્યા મને મેલસોમાં ૪ ત્યારે
અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાણ, સાંભળ, સુંદરી, અબળાયે નાંખ્યા
બોલ, અમશું અમથી લડી. ૫ મારા વડવાનીવાત, કાઢીનેવઢી
ત્યારે ઝોખા બેલી વાણ, એ છે દાસલડી, કૌભાંડની તન
ચાય, પગની ખાસલડી; ત્યારે અનિરૂદ્ધ બોલ્યો વાણહવે હું
તને વરૂ. ૭ તમે ગાળો દીધીસાર, મારૂવેરવળીયું; ચિત્રલેહા
બોલી બાણ ગાળોદીધી સહી; તમે બે થયાં છો એક પર-
ણાવું નહી ૮ પરણવાની પેર સઘળી મેં લહી મને મળીયા
નારદમુન્ય વિદ્યા શીખાવી. ત્યારે ઝોખા બોલી વાણ, હવે
વારશાની, પરણાવ માળીયા માંચ, રાજકુંવરી નાહાના, ૯

કડવું ૫૦ સું.

રાગ ઘોળ--માળીયામાં મીથ્યા અગ્નિ પ્રેગટ કીધારે માળી
યામાં દેવતાં સાક્ષી લીધારે માળીયામાં નારદ તંબુ વાયર
સાળીયામાં કળસ કચેરી ખંધાયરે માળીયામાં પહેલું મંગળ
વરતાય, પહેલે મંગળ શાંશાંદાન અપાયરે ચિત્રલેહા આપે
છે કરનીમુદ્રીકાયરે દાન, લે છેકૃશ્ર તણા સંતાનરે મળીયામાં
બીજું મંગળ વરતાયરે, બીજે મંગળ શાં શાં દાન અપાયરે

ચિત્રલેહા આપે છે શોળ શણુગારરે દાણુ લેછે કૃષ્ણુ તણુસં-
તાનરે, માળીઆમાં ત્રીજી મંગળ વરતાયરે ત્રીજે મંગળ શાં
દાન અપાયરે; ચિત્રલેહા આપે છે નવસર હારરે, દાણુ લે છે
કૃષ્ણુ તણુ કુમારરે માળીઆમાં ચોથુ મંગળ વરતાયરે ચોથે
મંગળ શાંશાં દાણુ અપાયરે ચિત્રલેહા આપે છે ગાયોનાં દા
નરે દાણુ લેછે કૃષ્ણુ તણુ સંતાનરે માળીઆમાં સમે વરતેસા
વધાનરે, માળીઆમાં આરોગીયા કંસારરે માળીયામાં ચાર
શોભાગ્યવંતી તેડાવોરે ઓખાખાઈને સોભાગ્યવંતીકહી ઓ
લાવોને, માળીયામાં ઓખા અનિરૂદ્ધ પરણી ઉઠ્યાંરે માળિ
યામાં સોનઈયે ગેરૂ તુઠ્યારે

કકલું ૫૧ સુ'

રાગચોપાઈ ત્રિકાળ-બોલ્યાં શુકલ પ્રેમ વચન, સાંભળ પ-
રિક્ષીત રાજન; મળિને બેઠી બેઠ સઈયર નારી, બોલી વચન
કૈભાંડ કુમારી ૧ સુખ ભોગવો સ્યામાને સ્વામી ચિત્રલેહા
કહે શીરનામી, ભાઈ તું કરજે પીયુનાં જતન, રાકહાથે આળ્યું
રતન ૨ વરકન્યા સુખે રહેજો ભાઈ મુજને જાવા દેજો; અન્ન
બેનુ આપે છે રાય ત્રીજી માણસ કેમ સમાય ઉતમો નરનારી
ક્રિડા કીજે હાવે મુજને આજ્ઞા દીજે બોલી ઓખા વળતી
વાણી મારી સૈયર મારી થઈ અજાણી. ૪ હવે ઓખા વળતી
ભાખે, ભાઈ કેમ જીવું તુંજ પાખે, આપણ બે જણુ દિન નિ-
ગમશું અન્નવેંચીને જણીશું. ૫ દુખ થાશે તો! દઈશું થાવા
પણુ નહીં દઉં તુંજને જાવા. બેની હું તો રહીશ ભુખી; તુંજને

નહી થવા દેઉ દુખી. ૬ હુંતો આપીશ મારો ભાગ હમણું
 નથી જવાનો લાગ, માખાપવેરિ છે મહારા મેંતો ચરણ શે
 વ્યા છે તમારા ૭ તુંજ ઘેર ન જવાય જાણ્ય બાણાસુરને
 થાય ચિત્રલેહા કહે સુણ વાણિ મારી સૈયર થઈ અજાણી ૮
 પ્રધાન પુત્રિ કહેવાઉ છુંમાત્ર હું છું બ્રમાણિનું ગાત્ર, તુંજ અ-
 થઈ લીધો અવતાર મેળવ્યાં નારી ભરથાર. ૯ એમ કહિ હરિ
 પ્રસન્ન, ચિત્રલેહા ગઈ બ્રહ્મસદન; ઝોખાચે આંખડી ભરી
 કંથે આસનાવાસના કરી, ૧૦ સ્વામી આશા બાંધનારી પછી
 ચિત્રલેહાને વિસારી, જે દહાડે તુંજને સ્વપન, તે દહાડે મુજને
 સ્વપન. ૧૧ જાણે પરણ્યો છું ઝોખાનારી ઉઘાડી મેલીતી
 બારી બેને સરખિ વિન્નેગની પીડા. નર નારી કરે કામ કીડા
 ૧૨ બેની ચડતી જોખન કાયા, પ્રતિબંધને બાંધી માયા; નેહ
 જણાવેછે ઝોખાનારિ; રમે અનિરૂધ કુંજબિહારી. ૧૩ જે
 જોઈએ તે ઉપર આવે, ભક્ષ ભોજન મન ભાવે પહોંચ્યો ઝો-
 ખાનો અભિલાખ, પછી આંચો અશાડતે માસ ૧૪ આંચો
 વર્ષાકાળનોદન મેહ ગાજે વરસે બહુ પરજન્ય બોલે આકાશે
 વિજળી કરી બોલે કોકિલાવાણિ મધુરિ ૧૫ મહાતપશીનાં
 મન ડોલે ત્યાંતો બારખપઈયા બોલે તેલ મરદન કરેછે અંગે
 કેશરચંદન અરચે રંગે ૧૬ આંખે અંજન આભણુસાર કરે
 તંબોળ કેરા આહાર તપ તિલવડ ચાંદલો તેવા ચંદ્ર શરદ
 પુનમના જેવો ૧૭ શિશુલ સેંથો સીંદુર તેણે મોહ્યોઅ-
 નીરૂધ સુર કાનેઝાલઝમકતી જોઈ કાનકુંવર રહ્યો છે મોહી

૧૮ નાકે સોહીયેમોતીનીવાળી તેને અનિરૂદ્ધે નિહાળી મોહયો
મોહયો બ્રહ્મટીને જોડે મોહયો મુખને મોડે. ૧૯ મોહિયો
મોહયો છુ ટીલાવાટે મોહયો મોહયો કેસ કલકે મોહયો
મોહયોઘુધરીને ઘમકે, મોહયો મોહયો ઝાંઝરને ઝનકે રંદીકું
મેડીયે સુંદર કામ; તેણે વીસાર્યું દ્વારીકા ગામ, ઘણુ ભક્ષ
ભોજન કરે આપ તેણે વીસાર્યા માનેખાપ, ૨૧ પામ્યો અધ
રામૃત પકવાન તેણે વિસાર્યું હરીનું ધ્યાન; ઝોખાસુખ તણે
સાગર તેણે વિસાર્યું રત્નાગર ૨ અનિરૂદ્ધની ચાલેછે ગમતી
નારી હીંડે નરનેનમતી નરનારી મુખે ઓચરતા હીંડે ઝો
ખાની પુંઠળ ફરતા ૨૩ ઘેલો કીધો મરજદા મેલી નવ સુજે
દિવસ કે રેણી રાતદીન નિરગમેછેઅમી ચાર આંખેઝરે છે
૨૪ સુધબુધ તો વિસરી તહી એટલે ચોમાચુ ગયું વહી
વલણુ-ચેમાસુ તો વહી ગયું આવ્યા આસો માસરે કન્યા
ટળી નારી થઈ ઝોખા પામી સુખ વિલાસરે.

કડવું ૫૨ મું.

રાગ મલાર-વર્ષાઋતુ વહી ગઈરે રમતમાં રંગ વિહાસ; સુખ
પામ્યા ઘણુંરે એટલે આવ્યા અશ્વીન માસ ૧ એક સમેસે
ચર આવી સરદ પુનમની રાત માણેકઠારી પુરાણીમારેઊત્તમ
દીસે આસોમાસ ૨ ચંદ્રમાનેકીરણુરેખેઠાં હીંડાળે નરનાર
હાશવિનોદમારે કરતાં વીવીધવિલાસ ૩ રક્ષક રાયનારે તેણે
દીઠી રાજ કુમાર કન્યા રૂપ ગયુંરે ઝોખા દીસે હવે નાર
૪ ચીતલેહા કયાં ગઈરે એકલી દીસે છે ઝોખાય, રાતીરાતી

આંખડીરે; પુલ પુલી દીસે છે કાય, પાલવડેઊરઠાંકતીરે, શકે
 થયા છે નખપાત, અધરપે શાંમતીરે કોઈકપુરૂષ હંતનો ધાત
 ૬ સેવક સંચર્યોરે, એવો દેખીને દેદાર, મંત્રી કૌભાંડનેરે;
 જઈને કહ્યા સમાચાર ૭ પ્રધાન પરવર્યોરે જ્યાં છે અસુર કે
 રો નાથ રાયજી સાંભળોરે, મંત્રી કહે છે જોડી હાથ ૮ લોકીક
 વારતારે કાંઈક આપણુને લાંછન જીભ્યા છેદીયેરે, કેમ કહીયે
 વજ્જર વચન બાળકી તમતણીરે, તે તો થઈ છે નારીરૂપ
 વારતા સાંભળીરે આસનથી ઢળીયો ભુપ. ૧૦ ધ્વજ ભાગી
 પડીરે એતો અમથી અકસ્માત બાણ કોપ્યો ઘણુરે મંત્રી
 સાંભળી સાચી વાત ૧૧ શિવે કહ્યું, તે થયુંરે તારો ધ્વજ થશે
 પતન તો જાણેજેરે રિપુ કોઈક થશે ઉત્પન્ન ૧૨ જાઓ મંત્ર
 તમેરે જુઓ પુત્રિ કેરિ પેર તેને કોઈ જાણેનહીરે તેમ તેડિ
 લાવો ઘેર ૧૩ પ્રધાન પરવર્યો સાથેડાહ્યા ડાહ્યાજન, ઝોખાને
 માળેરે; હેઠે રહીને કહેછે વચન, ૧૪ કઉભાંડ ઝોચર્યોરે
 ઝોખાજી દિયોને દરશન ચિત્રલેહા ક્યાં ગઈરે, ચાલો તેડે છે
 રાજન થરથર ધરૂજતીરે પડી પેટડિઆમાં ફાળ શું થાશે
 નાથજીરે, આવી લાગી મહાજાળ ૧૬ તમે રખે બોલેતારે
 નાથજી દેશોમાં દરશન સુખ ઉડિ ગયુંરે ઝોખા નીર ભરે,
 લોચન બાળા બહુ વ્યાકુળરે કાંઈકદળિ કેળ વરણ કેશ
 ગુંથ્યા વિનારે કંચુકી પેહરિ અવળે વરણ ૧૮ ખારિએ બા-
 બકીરે ઉભી રહીને ત્યાં આવી, કૌભાડે કુંવરિનેરે ભયંકર
 વચને બોલાવી ૧૯ ચિત્રલેહા ચ્યાં ગઈરે એકલડિ તું દિસે

બાળ કન્યારૂપ ક્યારે; ખીજશે બાણાસુર ભુપાળ ૨૦ શરીર
સંકોચતીરે, કરતી મુરડા કેરી લાજ ઘરમાં કોણુ છેરે; મુજ-
ને સાચુ કહેને આજ. ૨૧ ગળસ્થળ કળકર ધરીરે કોઈ પુરૂષ
હંતનો ઘાત; ઘુંઘટ તાણીરે. બોલી ઓખાખાઈ વાત, ૨૨
દીલ સાડ નથીરે; ચિત્રલેખાએ કીધું સયન તેથી હું અકળા-
ણીરે દુઃખથી નીરભયું લોચન ૨૩ મંત્રી ઓચર્યોરે ઓખા
બોલી આળપંપાળ; હેઠા ઉતરોરે, નહીતો ચઢીને જોઈશું મા-
ળ ૨૪ વલણુ—માળ જોઈશું તમતણુ. ભાગશેતમારો ભારે.
એવું જાણીને ઉતરો રાય કાપ્યો છે અપારે.

કડવું ૫૩ મું.

રાગ સામગ્રી-કન્યાએ કરોધ જણાવીયો હોકાટયો પ્રધાન; લંપ
ટ બોલતો લાજે નહી ઘડપણે ગઈ સાનકન્યા, ૧ પાપીપ્રાણુ
લેવા ક્યાંથી આવીયો, બોલતો ક્ષુદ્ર વચન: એ વાત સાડ કીધી
લઈશે, જીભ કડ છેદન કન્યા રહું તો ડાહ્યો દાવન તુને જાણતી
ભારે ખમરે કઉભાંડ એવું આળ કોને ન ચડાવીયે ભાગીપડેરે
બ્રહ્માંડ કન્યા ૩ કહેવા દેને તુ મારી માતને પછી વાત
હત્યા આપુ તુજને કડ જંપાપાત, કન્યા ૪ કઉભાંડ લાગ્યો
પછી કંપવા, પુત્રી પરમ પવીત્ર; પછી કાલવાલા માંડીયા ન
જાણ્યું સ્ત્રી ચરીત્ર કન્યા ૫ બાઈ રાજાએ મુજને મોકલ્યો લોક
પાડ્યો વિરોધ; ઓખા પુછવા માટે આવડોશો કરોધ, કન્યા
એવું કહેતાં સેવક મોકલ્યો બાણાસુરની પાસ, રાજાએ મંત્રીને
કહાવીયું, જુઓ ચઢીને આવાસ કન્યા ૭ કઉભાંડ કોપકરીને

(૪૮)

ઝોખાહરણ

ગાજ્યો; વજડાવ્યાં નીશાન; માળીએથી બંને ઉતરો, બાણુ
 સુરની આણુ કન્યા ૮ દાસને આપી આજ્ઞા સ્થંભ કરોને
 છેદન; ઝોખાએ આંસુડા ઢાળીયાં ચંપારો સ્વામીન કન્યા-
 ૯ હોકારો અસુરનો સાંભળી ઉભો થયો અનીરૂઢ મેઘનીપેરે
 ગાજ્યો કંપી નગરી બુધ કન્યા; ૧૦ મંત્રી કહે સુભટ સાંળળો
 કોઈ જોદ્ધો બોલ્યો આંહી આપણા નીદે ઉઠીયો મેઘ શબ્દથી
 સહી, કન્યા; ૧૧ ઝોખાએ નાથને બાથમાં ઘાલીઓ શું જુઓ
 છો વહી મરડી જુઓ જુધને હવડાં જાડો કહી કન્યા, ૧૨
 આ સૌ ઉધમ વઢવા તણુ નથી બાપનું ધામ દાનવ માનવ
 જીતે કહી ન કોયરણુ સંગ્રામ કન્યા ૧૩ નાથ કહે સુણુ સુંદરી
 વાત સઘળે થઈ હવે ચોરિ શાની આપણે બેસીએ બારિ જઈ
 કન્યા ૧૪ વલણુ-જઈ બેડાં નરનારિ બંને વાત વીપ્રાત
 કીધીરે છજે ભજે કામકુંવરિ; ઝોખા ઉછંગે લીધીરે

કડવું ૫૪ સુ.

રાગ રામકહી-જોડી જોવાને જોદ્ધ મળયા ટોળેજી ઝોખા
 બેસારિ અનીરૂઢ ખોળેજી કંથમાં બાવલડી ઘાલી બાળાજી
 દેખીને કહુભાંડને લાગી જવાળાજી ૧ ઢાળ-જવાળા પ્રગટી
 ઝાળ પ્રગટી સુભટ સૌ જોવા મળ્યા મંત્રી કહે ભાઈ સબળ
 શોભે જેમ હરિ ઉછંગે કમળા; ૧ લઘુ સ્વરૂપને લક્ષણવંતો
 આવી સુરાસંગ બેઠો જ્યાં પ્રવેશ નહી પંખી તણુતે માળી
 યામાં કેમ પેઠો ૩ નીશક થઈને છજે બેડાં નિર્લજ નરનેનારિ
 હાસ્ય વીનોદ કરે ઘણુંને લજ્યા ન આણુ મારિજ ઝોખાએ

અપરાધ માંડ્યો, ધાઈ ધાઈ લે છે સોઈ, પ્રધાન કહે એ પુરુષ
મોટા કારણુદીસે કોઈ, ૪ અંબુજ વરણી આંખલડીને બ્રકુટી
રહી ખમી ખમી; રોમાવળી વાંકી વળી વઢવા રહ્યો ટમટમી
૫ માળ ઘેર્યો સુભટ સર્વે, બોલે છે આનંદ; અહો વ્યભીચારી
ઉતર હેઠો, એમ કહે કઉભાંડ, ૬ અલ્પ આયુશના ધણી; જમ
પુરીના; માર્ગ સત્ય અસુર સરખા રીપુ માથે, કેમ થઈ બેઠો
સ્વસ્થ ૭ બાણુશયની દીકરી. તેને ઈદરે ન થાય આળ તે
રાજ કુંવરીની સંગે તું ચઢીને બેઠો માળ ૮ સાચું કહે જેમ
શીશ રહે કોણુ નાત કુળ ને ગામ; યથાર્થ તું ભાખજે કેમ
સેવ્યું ઝોખાનું ધામ, ૯ અનિરુદ્ધ વળતી બોલીયો સાંભળો
સુભટ માત્ર, ક્ષત્રીનંદન હું ઈચ્છાએ આવ્યો બાણુનો જમાત્ર
૧૦ મંત્રી કહે અલ્યા બોલ વીચારી ઉતરસે અભીમાન જમાત્ર
કોનો બાળકો કોને દીધું કન્યાદાન ૧૧ અપરાધ પુરણુ ઉતર
હેઠો તને બાણુ રાયની આણુ, આ દાનવતારા પ્રાણુ લેશે મર્ણુ
આવ્યું જાણુ ૧૨ વિચાર જાણુ જીવ્યાનો જો પડ્યો વરાંસે ચુક
સીંહ હોયતો હાંકે ઉઠે પણ દીસેછે જાંબુક ૧૩ બેઉ જાણુને
જોઈને પાછો ચાલ્યો કૌભાંડનું વાક્ય સાંભળી બોલ્યો
બળી રાજનો તન ૧૪ સાંભળતામાં ચારલાખ થોડા મોકલ્યા
તત્કાળ તે ઝોખાએ દીઠા આવતા પડી પેટમાં ફાળ ૧૫

કહવું ૫૫ સુ.

રાગ પરજ—કામની એ જ્યાં કટક દીધું ઝોખા થઈ નીરાશ
અરે દૈવ આશં કીધું મારા મનમાં હતી મોટી આશ ૧ વાલાં

કેમ વઢસો વઢસો, રેમારા પાતળિયા ભરથાર; વાલા ૨ ટેક
 અરે પીયુ તમે એકલા; કરમાં નથી ધનુષ્યને બાણ; ઓ પાપી
 પીતાકોપીયો, તે લેસે તમારા પ્રાણ, વાલા ૧ આછી પોળી
 ઘીચેઝબોળી, માંહે આંબારસ ઘોળી; તમે જમતા હું પીરસતી
 ભરીકનક કચેરી. વાલા ૨ આલોટો પાલોટો અવની પરફદન
 કેરે અપાર; બોલાવી બોલે નહી, નઈજેવરશે આંસુ નીધાર વા
 લા ૩ વળી બેઠો હઠીને થાય વદન વીમાસણ વીર
 તીર બાણ જ્યારે છુટશે, સહેસો કેમ કેમળ શરીર વાલા ૪
 મારા માતા પિતાને જાણ થયું ને કટક મોકલ્યું પ્રોઠ; પાપી બાપે
 કાંઈ નવ જાણ્યું બાણાસુર મહા મુઠ વાલા. ૫

કડવું ૫૬ સું.

રાગ ઢાળ-ઘેલી નારી કાલાવાલા જે કરો તે ફેક; અમો
 એવું યુધ્ધ કરીયે. તે જાણે નગરના લોક. ૧ તું જાણે પીઉએ-
 કલાને, હાથ નહી હથિયાર, તારા બાપેચાર લાખ મોકલ્યા તે
 મારે મન છે ચાર ૨ તું જાણે પિયુ એકલાને, કરનથી ધનુષ્ય
 ને બાણ; એક ગદા જ્યારે ફરસે ત્યારે, લઈશ સર્વના પ્રાણ ૩
 ચીત્ર લેહા ચતુરનારી, વિધાત્રીનો અવતાર; ઓખાચે તે ધ્યાન
 ધરીયું આવી માળીયામોઝાર ૪ એવું કહીનેજોયું સજ્યામાં
 ગદા તો નવ દીઠી, ચમકીને પુછ્યું ચીત્રલેહાને અંગ લાગી
 અંગીઠા, પચાત્રલેહા કહે મહારાજ હું તો ચતુર થઈ નવચુકી
 મેં જાણ્યું મને મારશે, ગદા દ્વારીકામાં મુકી. ૬ અનીરૂદ્ધ કહે
 શાંને વહુ, મારેહાથ નથીહથીયાર ચીત્રલેહા ચેનારદ સંભાર્યા

માળીઆ મોઝાર ૭ નારદકહે મુજને કેમ સંભાર્યો કૌભાંડ
 કેરીતન; મહારાજ જુદ્ધે ચઢે અનીરૂઢ; દીઓ આશીર્વાદ વચન
 ૮ નારદે આશીર્વાદ દીધો; શોભાગ્યવતી ઓખાખાઈ; ભલો
 ભલો પુત્ર પ્રદ્યુમનનો ચીરણુજીવી અનીરૂઢભાઈ ભલોતુ પુત્ર
 પ્રદ્યુમનનો વીર ઘણો વિકાળ અંતરીક્ષ ઉભો તું જોઈં છુ
 આણુસર્વનો કાળ ૧૦ અલ્યા ઘણી વારતો બેસી રહ્યો ને
 વાત તણુ નહિ કામ બૈરામાં બાકરીઓ બાંધી; તેં બોલ્યું બા-
 પનું નામ. ૧૧ અનીરૂઢ કહે શાને વડુ હથિયાર નથિ કાઈ
 એક જોધા ઝાઝા કરે છે ત્યાં સો કરવો વિવેક. ૧૨ નારદ
 કહેછે ઓખાખાઈને આઘ જગતની માત તારૂ સમરથ
 હોય જોટલું તે આપ સ્વામીને હાથ. ૧૩ ઓખાએ એક ભુ-
 ગળ લઈને કહાડી આપી ઘરમાંથી બહાર સ્વામીના કરમાં
 આપી તેમાં હજાર મણનો ભાર ૧૪ વીર વિકાશી ભોંગળ
 લીધી માળીઆમાંથી ધાય, ચાર લાખ જોદ્ધા તરવરીયાં તે
 સીમો જુદ્ધે જાય, ૧૫ ગેંડી ગુપતી ફરસી તંબુર છુટે ઝાઝાં
 બાણુ માળીઆને ઢાંકી દીધું જેમ આભલીઆમાં બાણુ. ૧૬
 આવતાં બાણુ એકઠાં કરીને પાછાં નાંખે બાણુ ઉંચેથી આવી
 પડે તે આણુ સરવનો કાળ. ૧૭ ભડાક લઈને ભોંગળ મારી
 અનીરૂઢ જેની વાર તે ઝણુકારાં કરતી આવી, તેણે કયો
 સંહાર અનીરૂઢ કેરો માર ઘણો તે જોદ્ધાથી ન ખમાય મારી
 કટક સર્વ કટકા કીધું, આપે નાકા જાય ૧૮ રહો રહો શા
 માટે નાશો કાં થાઓ છો રાંક હું તમારા કાજ આન્યો છું

(૫૨)

ઝાખાહરણ.

મારો ન કાઠો વાંક ૨૦ અંગ ઘડજે કાંઈ નવ સુજે, આન્યા
રાયની પાસ; બાણાસુર બેસી રહ્યો ને કટ કરવું સૌ નાશ ૨૧
જોદ્ધા સહુ નાશ થયાને, ચોર નાઠો સાર તમને આન્યો
સંભળાવવા ઘણું કરી પોકાર. ૨૨ નાશ રાજા ભુંગળ આવી
પ્રાણ તાહરો જાય, બાણાસુર પડ્યા ગાભરા, દેવ આતે શું
કહેવાય. ૨૩ બીજા રાયે છ લાખ મોકલ્યા, જઈ કરે સંગ્રામ
મારી બાંધી લાવો કહું છું એનો તો આ ઠામ ૨૪ જોદ્ધા આ-
ન્યા જોરમાં તે કરતા મારો માર છ લાખ આવી ઉભા રહ્યા
તેના બળ તણા નહી પાર ૨૫ કોઈ એક ને બે જોજન ઉંચા
જે કહેવાય કાને માથે શીંગડાને લોચન ઉદર માંય ૨૬ ખડગ
ખાંડા તુંબર ફરશી ગોળી હાથે નાળ; તોપ કવચ રણમાલી
બરછી મુદ્દગરને લીડી માળ; ૨૭ સાગ ગેડીગુપ્તી ગદાને
ઝળકતી તલવાર બાણાસુરના ચોદ્ધા તે કરતા મારોમાર ૨૮
કાંઈક કચરઘાણુ થયાને કઈકના કડકાય કુંભસ્થલફાટી ગયા
ને પડ્યા પૃથવી માંય ૨૯ અનીરૂઘે પછી વિચારી, ગદા પડી
છે ધરણુ જોદ્ધા આન્યા જોરમાં તે કેમ પામશે મરણુ ૩૦ પછી
પડવું મુકયું પૃથવિ ઉપર ગદા લીધી હાથ ગોલ ચકરનિ પેરે
સેજે સૌ સંહાર્યા સાથ; ૩૧ કોઈ જોધાને ઝીકી નાખ્યા,
ઝાલ્યાં વરતી કેશ કોઈને અડબોથ મુકીને કોઈને પગનીઠેસ
ઝર કોઈનાં પાઠાં ભાગી નાખ્યા હાથની લપડાક કોઈનેમારી
ભુકો કીધો ભુગલને ભડાકે ૩૩ એમ હુલડ કર્યું ને ત્રાસ પ-
ડિયો બુમરાણુ બહું થાય, છ લાખ ચકચુર કરિને ગાયો મા-

ળીયામાંય ૩૪ નાઠા જોડા વેગે ગયા જ્યાં બાણસુરરાય
નાશ રાજ ભુંગળ આવી; પ્રાણ તારો જાય; ૩૫ નોહે નોહે
કોઈ નહાનો કુંવર; દીસેછે કોઈ બળીયો, ઘણીવારનો જુદા
કરે છે કોઈનો ન જાય કળિયો; ૩૬ કૌભાંડને તેડાવી પુછ્યું
હવે શું કરવું કાજ આટલે છોકરે નીચું જોવરાન્યું ધીક ધીક
મારૂં રાજ. ૩૭

કડવું ૫૭ મું

રાગ બિભાસ—મતબાલો મહાલો માળમાં જઈ જોડાએ
સભામાં સંભળાવ્યું, કૌભાંડને ચડીયો કાળ, મતબાલો મ-
હાલો માળમાં ૧ જુગ છત્યું પણ કોઈ નવ દીકું સ્વર્ગ મૃત્યુ
પાતાળમાં; કહો કૌભાંડ હવે શું કરવું, મારો ભાગ્યો ભારભુ-
પાળમાં મતબાલો. ૨ સહુ સેન્યાનુ સાંત્રથ ભાગ્યું બહુ બળ
દીકું છે બાળમાંરે દશ લાખનો દાટજ વાળ્યો હજી છે વઢવા
ની ચાલમાંરે મતબાલો ૩ કહો પ્રધાન હવે શી વલે થાશે,
બાણ પડ્યો જંજળમાંરે રાતમાં જઈને રોકી રાખો નાશે પ્રા-
તઃહકાલમાંરે મતબાલો ૪ વિખિયારે વળગ્યો તે નહીં થાય
અલગો જેમ માખી મધજલમાંરે, બાળક બકરીને શાને ઓ-
સરો તેમ જોવા સીંહની ફાલમાં મતબાલો ૫ એ બાળકને
જે બાંધી લાવો તેને વધાવું રતન ભરી ચાલમાંરે સીંહપણુ
ધસઈ ગયું ને થયું સંત્રામ ચીલમાંરે મતબાલો ૬

કડવું ૫૮ મું

રાગ સોરઠ—કૌભાંડ કહે તુ સાંભળ રાજ કહું એક સાચો

મર્મ, એ ભુંગળે દશ લાખ માર્યા; તેણે ન તારો ધર્મ ૧
અચરજ એક લાગે છે મુજને, પડી અળંગે વાત એક ભુગળે
દશ લાખ માર્યા, કીધો મહા ઉત્પાત. ૨ પુરવે મેં તને પિ-
છવ્યો, અહંકારે થયો તું અંધ; અહંકારે લાંકા ગઈ રણુ રો-
ળાયો દશ સ્કંધ ૩ અહંકાર ચંદ્રમાયે કર્યો તેને રોહીણીશું
સંભોગ, છવીસ નારી પરહરી માટે ભોગવે ખહી રોગ. ૪
એવાં અહંકાર હું અનેક કહું સાંભળને ભુપાળ, વાંક કોઈનો
કહાડીયે નહિ પણ પુટયું તારું કપાળ, ૫ અહંકાર તુજખાપે
કર્યો જેણે જીત્યા દશ દીગપાળ વામનરૂપ વિઠલે કરીને ખ-
ળી ચોખ્યો પાતાળ ૬ અહંકાર કોઈને છાજ્યો નહી ગર્વન
કીજે રાય, ગર્વ કોઈનો રહ્યો નહી તમે વિચારો મન માંચ
૭ પહેલી દ્વન્ન ભાગી પડી વરસ્યો રૂધીરનો વરસાદ નક્ષત્ર
તુટીને પડ્યું ને થવા માંડ્યો ઉત્પાત ૮ હવે તતખર થઈને
સેન્યા સાંભળો, બેઠાનું નહી કામ દશદીશા તું જીતીને આ-
વ્યો છોકરે બોલ્યું તારું નામ ૯ રાય પહેલુ મેતુને પીછવ્યો
પ્રતાપ તારો પ્રતક્ષ આ સમે એ વિલોકતામાં ઉદય પામ્યો
અસ્ત ૧૦ સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળમાં કહેવાયો તુ તરણાવેત
તુજને કર્યો એ છોકરે છેક ૧૧ વચન એવું સાંભળીને રા-
યની ગઈ છે સુધ ને સાન, સ્થુલ અંગ દેખી રાજાનું પછી
બોલીયો પ્રધાન ૧૨ કૌભાંડ કહે તુ સાંભળ રાજા પ્રાક્રમત-
હારું પ્રચંડ શશલા ઉપર સીહ અખંડ છે તેમ પૃથવીકરંશ
તખંડ ૧૩ કહો તો એને બાંધી લાવું એમાં તે કેટલુ કામ

શોણીતપુરના સુભટ કેરા, અનહ ટાળુ શામ ૧૪ વાત રળી-
 યાત થયો વચન સાંભળી, આખ્યાં સહુ શણુગાર; તું મારો વડો
 બાંધવ, આ તારો સરવ ભંડાર ૧૫ જાઓ વીર તમે વેગે જ-
 ઠને કરી આવો શુભ કામ. વધામણી વહેલી મોકલજો. પેલા
 શત્રુનો ફેડી ઠામ ૧૬ વચન શીશ ચઢાવીને ઉઠયો. તેણે કીધો
 સા શણુગાર; સેન્યા સઘળી સજ કરી, તેની શોભાનો નહી
 પાર ૧૭ માહા મોટા ગજ ગીરીવર સરખા. મદગળીત કહે-
 વાય; હીરા માણેક રત્ન જડીત અંબાડી, તેની જ્યોતે રવી
 ઢંકાય. ૧૮ સુર્યવંશીને સોમવંશી; પાખરીયા કે કાંણુ; મોરડે
 મોતી જડીત તેને હીરા જડીત પલાણુ, ૧૯ અનેક અશ્વ દો-
 રીયા આગળ ગણુતાં ન આવે પાર, અનેક પાલખી રથ ઉ-
 ટાસને, તેણે સુભટ થાય અશ્વાર, ૨૦ સીંહલદ્રુપના હસ્તી મોટા
 તેને માણેક જડયાં અપાર; મેઘાડમર છત્ર ધર ને તેણે મંત્રી
 થયો અશ્વાર ૨૧ નગારાંની તો ઘોશ વાજે, શરણીયોના તુર
 સેન્યા સઘળી પરવરી, જાણે સાગર આળ્યુપુર ૨૨ નારગોળ
 કવચ ભાથા. કરતા મારોમાર; માળીયા આગળ ઉભા એટલે
 ઝોખા કરે વીચાર સ્વામી તમારા મનમાં આવે તો કહું
 વિનતી આજ, ચિત્રલેહા દ્વારકા લઈ જાય તો, સીજે સઘળું
 કાજ. ૨૪ વચન સુણીને જવાળા લાગી. ચઢી અનીરૂધ્ધને રીસ
 ચરણુ કેરી આંગળીથી, જવાળા લાગી શીષ. ૨૫ યુધ્ધ વિષે
 સનમુખ રહુ તો; ન લાજે મારો વંશ; બાણાસુરને એણીપેર
 માફ; જેમ કૃષ્ણે માર્યો કંશ, ૨૬ એવા માહે જોધ્યા આળ્યા

દેવા લાખ્યા ગાળ; કરોધ ચહડયો બહુ કામ કુંવરને કીધીઈ-
ચ્છા દેવા ફાળ ર૭ વલાણુ-ફાળ દેઉ અંત લેઉ, હોકારો તવ
કીધારે: ઝોખાએ અનીરૂઢધ માંળીયામાં, ઉચકીદંટવત કીધારે
કકલું ૫૯ મું.

રાગ ભુપાળ-ઝોખા કહે કંથને એમ ન કીજે, બાળીઆશું
વઢતાં બીજે; એ ઘણાને તમો એક જાતેસૈન્ય મોકલ્યું મારા
તાતે દૈત્યને વાહન તમો પાળા, એ કઠણુ તમો સુંવાળા, એને
તોપે કવચને બકતર, તમારેઅંગે પીતાંબર દર્શત્યને સાંગ્યને બહુ
બાલા; પ્રભુ તમો છોકાલામાલા, આતો મસ્તાન બહુબળીયા
તમો સકોમળ પાતળીયા પહેલેં મસ્ત મહાંરૂં છેદો સ્વામી
પછી અસુરને ભેદો, તમારી દેહ દેખીને હુંતો મોહું, નેત્રે જુદ્ધ
કરતા કેમ જોઉ, મુવા દર્શત્ય કરે હોકારા પ પ્રાણુ કંપેછે મારા
ઈચ્છા અંતરમાં પેઠી દર્શત્યે માળીયુલીધુ લુંટી ઘણો કરો વિ-
રોધી છે બાણુ, હાંકે ઈદ્રનુ જય આશન; જનસ્થંભે તાતની
હાંકે; બારસેન્ય ચઢાવી છે ચાકે, જેને નામે તે મેરૂ હાલે ચક્ર
ધારી સરખે નવ, ક્ષત્રી સાથ દહે છે બીતો તમે કેઈ પેરે એને
જીતો મંતી રહ્યો છે દંતજ કરડી, શું ધાઓ છો મરડિ મરડિ
કંથ કહે ન કરૂ સંગ્રામ, નાશી પેઠાનો કીયો ઠામ હવે જીવતા
છુટવું નહીં સેન્ય મરીયે સામા થઈ; નથી ઉગરવાનો ઉપાય,
ત્યારે ભય પામે શું થાય નાઠે લાંછન કુળમાં, છે શામને
લાંછન મુરમા; વહુ વરવા જે મણીધર ન ડોલે તો અરશીયા
તોલે ધન ગાજેકેશરીદેફાળ નાઉછરતો જાણવો શીયાળ, ક્ષત્રી

શાંઢદેખીનેદળ;ન શાંઢતો જાણવો વ્યંઢળ, હાકે વાઘન માડેકાંન
 તો જાણવો નિશ્ચય સ્વાન, ઘરમાં જોડ્યા કારહેપેશી, તોચરણ
 વીમાનો રહે ભેશી એમ કહીને ઝોખા અળગી કીધી ભડ
 ગાજ્યો ને ભોગળ લીધી; અસુર સેન્યામાં જઈને અડીયો,
 છજેથી કપીના પેઠે પડીયો જેમ ચંદ્ર પેશે વાદળમાં તેમ
 અનીરૂઢ પેઠે દળમાં; વાદળ ચંદ્ર નેલે જેમ વીંટી તેમ અ-
 નિરૂઢને લીધો વીંટી અસુરકહે એ માનવી કશું, બહુસીંહમાં
 બગલુ તશું જો મુગત મંત્રી તે ચરણે ધરે તો તું અત્યુ થકી
 ઉગરે તેના એવા વાક્ય સાંભળી અનીરૂઢ ધાયો હોકારો કરી;
 નાખે દઈત્ય ખાડાં મુગદલ તેમ વિણ્યુ નાખે ભોગળ, વીસ
 સહસ્ર અસુર સૌ તુટયા એકવારે બહુ શર છુટયા આયુદ્ધ
 ધારા રહી છે વરસિ છુટે પરિધ આયુધને ફરશી થાય દાનવ
 ટોળે ટોળા વરસે લીડીમારને ગોળા; બોલે દુદુંલીના ગગડ-
 તાત થાય ખાંડતણા ખડખડાત હાકે હસ્તીને પાડે ચુચવાત
 રથ ચક્ર વાજે ગડગડાટ હોય હયના ઘણા હણુહણાત દેખી
 દોહલા નાથનો ઘાટ થાય, ઝોખાને ઉચાટ દેખે દોહલો નાનો
 ઘાટ પછી દાનવનો વાળ્યો દાટ અનીરૂઢે મુકાવી વાટ કોઈ
 ઝીક્યાઝાલીકેશેકોઈને ઉડાડમાં પગની ઠેસે કોઈ હણ્યા ભોગ
 ળને ભડાકે, કોઈના મોં ભાગ્યાં લપડાકે કોઈને ભાલા વાગ્યાં
 ભય કોનાનાક વાઢ્યાં ઢય કોઈ અધકચરા કોઈ પુરા સારી
 સેન્ય કશું ચકચુરા તે રણમાં ભયાનક ભાસે બળ દેખી ઝો-
 ખા ઉલાસે; મેં તો આવડું નેહતું જાણ્યું ચિત્તલેહાયે રત્નજ

(૫૮)

ઓખાહરણ

આણ્યું થાય પરશેવો અનિરૂદ્ધને દીલે પોતાના વસ્ત્રમાં ઓ-
ખા ઝાલે ભડ ગાજ્યું ને પડ્યું ભંગાણુ નાઠો કૌભાંડ લઈને
પ્રાણુ થઈ બાણુસુરને જાણુ એક પુરૂષે વાળ્યો ઘાણુ અસુરને
ચઢ્યો કેપ સજ્યાં કવચ આયુધધને તોપ વાગી હાકને
ચઢીયો બાણુ તે તો થઈ ઓખાને જાણુ.

વલણુ-જાણુ થયું તે તાત ચઢીયો કેણુ જીતશે સહસ્ય
થરે ઓખા આંખ ભરતી રૂદ્ધન કરતી પછી સાદ કરતી નાથરે
કડવું ૬૧ સું.

રાગ સામગ્રી-મારા સ્વામીહો સુતુરસુજાણુ બાળ દળ આ
બ્યુંરે જાદવજી દીસે સૈન્યા ચારે પાસે હવે શું થાશેરે જાદવજી
એતે બળીયા સાથે બાથ નાથ કેમ હીડોરે જાદવજી; સામો
હૈં ત્ય છે કપાત્ર માટે હરી હીડોરે જાદવજી ઓ દળ આબ્યું
ત્યારે બળવંત દીસે રીસેરા જાદવજી; એકલડા અસુરને મુખે
રખે તમે જાતારે જાદવજી ઓ ગજ આવે બળવંત; દંત કેમ
સેહસોરે જાદવજી અસુર અરણુ વધય તણાના જાસોરે જાદ
વજી એવું જાણીને ઓરશીયો ન કરીયે કરોધરે જાદવજી એ
કલચરે આશરો શાનો માનો પ્રતિ બોધરે જાદવજી ધીરાથા
ઓને ધાઓ વઢો તે કાંસુરે જાદવજી; મારી ફરકે છે જમણી
આંખ વરસે છે આંસુરે જાદવજી મુને દિવસ લાગે છે ઝાંખો
હુઠી ભોગળ નાંખોરે જાદવજી હું તમને સમજાવું આવાર વ
ચન માંડું રાખોરે જાદવજી તમો મુજદેહલડીના હંસ મુકોને
બુધરે જાદવજી પાછાં ફળોજી લાગુ પાય માનો મારી બુધરે

જાદવજી પેલી દીશે છે ધરણી તરણી આશીરેવ રે રાણીજી
અમો બાણ થકી હારીશું. તો કરશું શેવરે રાણીજી આંચો
બાણાસુર ભુપાળ તેને હું મારે રાણીજી એના છેદુ હાથ હ-
જાર દળસંહારે રાણીજી અનિરૂદ્ધ રણુથકી આસરે તો, લા-
જે શ્રીગોપાળરે રાણીજી હવે અંત આપણો આંચો હવે
નાઠો આસરે રાણીજી વલણ-નાઠે આવે આળ નવકીજીએઉ-
પવાદરે કહે પ્રેમાનંદ ઓખાબાઈએ અનિરૂદ્ધને કર્યો સાદરે,

કડક ૧૨ મું.

રાગ વેરાડી—ઓખા કરતી કંથને સાદરે હો હઠીલા રાણા
એ શા સાડ ઉન્માદ હો હઠીલા રાણા; ૧ હું તો લાગું તમારે
પાય, હો હઠીલા રાણા. આવી બેસો માળીયા માંચ હો હઠી-
લા રાણા ૨ હુંતો બાણને કંઈ પ્રણામ હો હઠીલા રાણા; છેકા
લાલાવાનુ કામ, હો હઠીલા રાણા ૩ એ તે બળીયા સાથેબાથ
હો હઠીલા રાણા તે તો જોઈને ભરીયે નાથ હો હઠીલા રાણા
૪ એ તો તરવું છે સાગર નીર હો હઠીલા રાણા બળે ન પા-
મીએ પેલી તીર, હો હઠીલા રાણા ૫ એ તો ભેદે તમારું ગાત્ર
હો હઠીલા રાણા, સામા દઈત્ય છે કુપાત્ર હો હઠીલા રાણા ૬
મને થાય છે માન શુકન હો હઠીલા રાણા મારું ફરકે છે જ-
મણું લોચન હો હઠીલા રાણા ૭ મારો મોતીનો તુટયો હાર
હો હઠીલા રાણા ડાબે નેત્ર વહે જળધાર હો હઠીલા રાણા ૮
દીસે ગગનેઝાંખો બાણ હો હઠીલા રાણા, દીસે નગરી તે ઉ-
જડ રાણુ હો હઠીલા રાણા ૯ રૂવે વાયસ ગાયને સ્વાન હો

(૬૦)

ઓખાહરણ

હઠીલા રાણા, એવા માઠા થાય શુકત હો હઠીલા રાણા. ૧૦
હું તો ધરજતા દેખુ ધારણ હો હઠીલા રાણા એતો સાગરે શ્રી
ણીત વરણ હો હઠીલા રાણા. ૧૧ આઁવ્યા અગણિત અસ્વાર
હો હઠીલા રાણા. માંહે માંહ થાય છે હોહાકાર હો હઠીલા
રાણા ૧૨ ઓ દુંદુભી વાળો ધાય, હો હઠીલા રાણા એતો
સેન્યા તમપર ધાય; હો હઠીલારાણા. ૧૩ ઓ આંવ્યું દળવા
દળ હો હઠીલા રાણા, ઓ ઝળકે ભાલાના ફળ હો હઠીલા
રાણા ૧૪ પાખર કબુતર પેર્યા ટોપ હો હઠીલા રાણા, દર્ઠ્ય
ભરાયા આવેકોપ હો હઠીલા રાણા, ૧૫ ઓ વાળે ધુધરમાળ
હો હઠીલા રાણા; અશ્વ દેતા આવે ફાળ હો હઠીલાં રાણા ૧૬
એતો સુરવીર મહાકાળ હો હઠીલા રાણા હવે થાશેકોણ
હવાલ હો હઠીલા રાણા, ૧૭ નાથ જુવો વિચારી ગગનહો
હઠીલા રાણા, જુધ રહેવા દો રાજન હો હઠીલા રાણા, ૧૮
લોપો મારી વાણ હો હઠીલા રાણા તમને માતપિતાની આણ
હો હઠીલા રાણા. ૧૯ આઁવ્યો બાણ તે પ્રલ્લે કાળ હો હઠીલા
રાણા મેઘાડં મરછત્ર વિશાળહો હઠીલા રાણા.

વલણ-મેઘાડંમર છત્ર ખિરાજે ઉલટી નગરી બુધરે અગ-
ણિત અસ્વાર આવીયા તેણે વીંટી લીધો અનિરૂદ્ધરે.

કડવું ૬૩ સુ.

રાગ સીંધુ-આવી સેન્યા અસુરની અનિરૂદ્ધ લીધો ઘેરી
કામ કુંવરને મધેલાવી વીંટી વળીયા ચોકેરી ઓખા કહે શું
નીપજશે ઈચ્છાં પરમેશ્વરી રીપુગજના જુધ્યા માહે અનિ-

રૂઢ લલુ કેશરી બાણરાયને શું કહું. જો ભોંગળ ઘરી ફોગટ,
 વેરી વાયમ કોટા મળ્યાં હવે કેમ જીવસે પોપટ બાણાસુરે
 સુભટ વાર્યા. નવ કરશે કો ઘાત; વીંટો ચોદસ સહુ મળીને
 હું પુછું એને વાત. માળીયેથી ઝોખાબાઈએ રૂદન મુકયું છો-
 ડી, પીતા પાસે જોધ સરવે, હાથ રહ્યા તે જોડી બળતંતદીસે
 અતી ઘણું સેન્યા બિહામણી, પવન વેગે પાખરીઆ તે રહ્યારે
 હણીહણો આદળ વાદળકેમસેહસો, ઝો સ્વામી સંકોમળઅરે
 દઈવ હવે શું થાશે, પ્રગટકામનાં ફળ દઈવના કીધા દપત્યમુવા
 તેને દયા નહી લવલેશ; કાચી વયમાં નાથજીને નથી આવ્યા
 મુછને કેશ ચાર દિવસનું ચાંદરણું, કરચઢિ ગયું નહી; આ
 જોધા પીઉને મારસે, દઈવડાજીવું નહી અરભકતમારે એકલો
 તેને વીંટી વળ્યા અસુર, એવું જાણીને સાહાય કરજો, ઝોસા
 મળીયા સુરકષ્ટ નિવારણ કૃશજી, હું થઈ તમારિ વહુ, જોઆંચ
 આવશે તમ પુત્રને, તો લાજશે જાદવ સહુ, પ્રજના પ્રતીપાલ
 છો, તમેપનોતા મોરારિ; સંભાલ સરવનીલીજીએ નવ મુકીયે
 વિસારિ અમનેતો આશ તમારિ અમે તમારાં છોરૂઃ
 લાજ લાગસે વ્રધને, કોઈક હરો કાળું ગોરૂં પક્ષિપલાણુપ્રભુજી
 પુત્રની કરજો પક્ષ, ભગવાનને ભહીતી ભામની, ભરથાર છે
 રિપુમધ્ય મુખ વક્ર નેત્ર બીહામણાં મુખ મુછો મોટી મોટી;
 તેવા અસુર આવી મળિયા એક શંખને સપ્તકોટી દલ વા
 દલ સેન્ય ઉલટી મધે આંણ્યો અનીરૂઢ, વીરવીંટયો વેરિએ
 જોમ મક્ષિકાએ મધ; ધનુષ ચઢાવ્યાં પાંચસબાણે બહુ ચેઢા-

(૬૨)

ઝોખાહરણ.

ન્યાં બાણુ, ગયાં ગુણીજન ગદગદે, બહુ ગડગડે નિશાન અં—
તર અરભક એમવીંટીઓ, તેમ શોભે છે ઈન્દુ, લઘુ જેમ ઉલટ
ઘણીને લલાટે સ્વેત બીંદુ લઘુ કુંજરની સુંઠ સરખા, શોભે
છે બે ભુજ, સરાન સરખી બ્રગુટી, નેત્ર બે અંબુજ તૃણમાત્ર
જે વઢતો નથી, બાણુનો જે રાહુ. અનિરૂદ્ધ અસુર એવા
શોભે જેમ ચંદ્રમાને રાહુ આવી જોયું વક્રદષ્ટે. મુછો મોટી
ચક્ષુ વપુ શોભાવે ભુજ ભલાને; કેશરૂંપનું છે વ્રક્ષ; આ સમે
કહોવાડાને, અથવા ભોંગળને ધાર, અરોટળું રીપુ સંસારનો
ઉતાર એનો ભાર શીવબાંણુનું બળ છે માંહે સર્પનો સાથ
કે પેટમાં પુરવજ વસે છે. પીંડ લેવા કાડે છે હાથ, કાષ્ટ નાકે
નાખવા એણે ઘડીને ચોઢયા કર; અથવા કોઈ પાંખે દીસે છે
એણે વખેર્યા છે પર ત્યારે હસવું આન્યું બાણુને એ શું બોલે
છે બાળ કડિભાંડ કહે સાંભળો. આ તમને દે છે ગાળ બળિસુત
અંતર બળિયો ને લોકમાને બળવાન, શુંકરૂંજ લાંછન લાગે
નીકર વીધીયે દઉં કન્યાદાન, સુભટ નિકટરાય આન્યો, બો-
લીયો બહુ ગરવે, નફ્ટ લંપટ નથી લાજતો વિટયો હણવા
સરવે, કુળ લજમણો કોન છે તસ્કરની પેઠે નીરલજ, અપ
રાધ આગળથી કેમ ઉગરે, જેમ સીંહ આગળથી અજ અં-
ગથી આવી ચઢ્યો કાંઈ કારણસરખું ભાસે, લાયું કહેજેમ
શીશ રહે તુંજ બાળક વિશ્વાસે; કોણ કુળમાં અવતર્યો;
કોણ માત તાતનું નામ, અનિરૂદ્ધ કહેવિવાહ હતો, હવે પુ-
છ્યાનું શું કામ પિતૃ પિતા મહ પ્રસિદ્ધ છે જેનો દ્વારીકાસં

સાર; છોડી છત્રપતી નીવર્યો, હવે ચતુર મન વીચાર વૈષ્ણવ
કુળમાં અવતર્યો, માફ નામ તે અનીરૂઢ જો હારશે તો ન-
ગરી બાંધી નાખીશ સાગર મધ્ય, બાણાસુર સામુ જોઈને
કૌભાંડ વળતું ભાખે, ચોરી કરી કન્યા વર્યો તે વૈષ્ણવ
પાખે પુત્ર જાણી કૃષ્ણનો પછી બાણ ઘસે છે કર, નીચ વચે
કન્યા વરી દાનવ માફ બેઠું ઘર રીસે ડોક ધુણાવીને ધનુષ્ય
કરમાં લીધું બાણાસુરે યુદ્ધ કરવાને દળમાં દુંદુભી લીધું.

કડવું ૧૪ સુ

રાગ ગોડી—અસ્વકુંવર રથ ભાથા ભરી, આન્યો બાણાસુર
વેગે કરી, જોદ્ધાને નવ માએ સુર, ચઢી આન્યું જેમ સાગર
પુર ૧ વાજે પંચશબ્દ રણતુર, મારી જોદ્ધા કર્યા ચક્રચુર બા-
ણાસુરનાં છુટે બાણ છાઈ લીધો આભલીયામાં બાણ ૨ થયું
કટક દવ ભેળાભેળ જેમ કાપે કોવાડા કેળ, આન્યા એટલા
ધરણી ઢળ્યા, તેમાં કોઈ પાછા નવ વળ્યા ૩ આવી ગદા તે
વાગી શીશ નાઠો હસ્તી પાડીને ચીસ, બાણાસુર ઉપર ભોં-
ગળ પડી ભાગ્યો રથ પડ્યો કડકડી ૪ રાયની ગઈ છે સુધને
સાન, ભાગ્યું કુંડળ છેઘા કાન પાછો લેઈ ચાલ્યો પ્રધાન ઘેર
જતામાં આવી સાન, પ પછી બોલે છે રાજન સાંભળો મારા પ્રધા
ન હાય હમણું હવે ભોગળ આવશે. જાણું છું જે જીવડો જશે ૬
પ્રધાન કહેકાં થયા અજાણ કયાં ગયું મહાદેવનું બાણ મેલો તો
થાએ કલ્યાણ; આ ફણીએ બંધાશે પ્રાણ ૭ તે લઈ બાણાસુર
પાછો ફર્યો તે ઉપર માળીયે સંચયો અનીરૂઢ વીચારી વાત

(૬૪)

ઓખાહરણ

હવે હું એ જોડું હાથ ૮ શીવનું વ્રત તે સાચું કરું; વચન એનું
મસ્તક ધરું; અનિરૂધ્ધે એ જોડયા પ્રાણુ; બાણાસુરે મેલ્યું
બાણ ૯ આફળિએ બંધાઈ પડ્યો ઉપરથી પરવત ગડગડચોં
લાતો ગડદા પાટુ પડે. તે દેખીને ઓખા રડે, ૧૦ ત્યાંથી
મનમાં વિચારજ કર્યો; અનિરૂધ્ધને લેઈ સંચર્યો; મારતાં
કુંવરને લેઈ જાય, ઓખા રૂવે માળિયા માય.

કડવું ૬૫ મું.

રાગ રામકળી-મધુરે ને સાદેરે રે રે હો; ઓખારૂવે માળીયેરે
બાઈમારા પીઉને લઈ જાય, સખી મહારીવતી તો નવ ખ-
માય, હમણાં કોઈ કહોરે રેરેહો પીયુજને મારીયારે ૧ બાઈ
મારાં પેલા તે ભવના પાપ; બાઈ મારે આવડોશો સંતાપ;
સે નથી મરતો પાપી બાપ માથેથી ઉતરતીરે રે રેહો પડજો
સગા બાપનેરે, ૩ હોરે મારા કંથની કોમળ કાય; એવાએવા
માર તેકેમ ખવાય, આ પેલા દુષ્ટને ના મળે દયાય, રંડાપણુ
આન્યુરે રે રે હો. બાળપણુ વેશમાંરેચાલ—ચિત્રલેહા કહે
બાઈ શાને રડે છે, તારા કંથની નહી થાય હાણુ; જઈને હું સ-
મજાવું છું. જે તારા પિતાના પ્રાણુ ૧ ચિત્રલેહા આવી ઉભી
રહી, જ્યાં પોતાનો તાત; સાંભળો પિતા વીનતી, કરશે સ-
મજાવી તે વાત, ૨ એ છે મોતાનો છોકરો તે, તમે જોઈ ને
છેદજો શીષ. માથા ઉપર શતરૂ ચાશે હળદરને જુગદીશ, ૩
એને વડઉવે બળી પાતાળે ચાંખ્યો. એવા છે એનાં કામ વગર
વીચાર મારસો તો, ખોસો ઘરને ગામ ૪ પ્રધાને જઈ કહ્યું

જ્યાં છે બાણાસુર લુપાળ રાજ રખે એને મારત, એ છે મો-
ટાંનો બાળ, પપરણી કન્યા કોઈ પરણે નહીં માથે રહેશે આળ
લોકમાં કહેશે જમાઈ માર્યો એવીદેશે ગાળ, ૬ માટે ઘાલોકારા
ગ્રહમાં હાથે ન કીજએ ઘાત એકલે દશ લાખ માર્યા તે
મોટી કીધી વાત ૭ પછી વજ્ર કેરી કોટડીમાં બેસાર્યો એ
તન સરપે એને વીંટીયોરે કર્યો ફરતો અગન ૮ તે પુઠે જ-
ળની ખાઈયો ખોદી, મેલ્યા બહુ રખવાળ સરપ કેરા ઝેરથી
પરજળવા લાગ્યો બાળ ૯ અનીરૂઢને બંધન કરીને વીંટીયા
બહુ સરપ કામ કુંવરને બાંધીયો પછી ગાળ્યો તે નૃપ ૧૦
વલણુ-નૃપ ગાજ્યો મેઘની પેર ઉતરાવી ઝોખાયરે. અની
રૂઢને બંધન કરી બાણાસુર મંદીરમાં લેઈ જાય. ૧૧

કડવું ૬૬ મું.

રાગ સામગ્રી--બાણે બન્નેને બાંધીયા નૌતમ નરને નાર,
અનીરૂઢ રાખ્યો મુખ આગળે ગુપ્ત રાખી કુંમાર બાણે
બન્ને ને બાંધીયાં ૧ ચોટામાં ચોર જાણાવીયો ઢાંક્યો વ્યભી
ચાર ઝોખા છાની મંદીર મોકલી રાખ્યો કુળનો તે ભાર
બાણે ૨ લક્ષણુવ્રતો હીંડેલેહકતો બેહેકતો તેઆવાસ. દર્શત્યનુ
દળતે પુઠે પળે. ઘેરી હીંડેછેદસ, બાણેંડએક પેચ છુટયોપાઘડી
તણુ તે આંચો પાઘ પ્રમાણુ ચોરેતે મોરજ મારીયો તેનાં
કરે લોક વખાણુ બાણેં ૪ ઝોખા ફરીને વરજો પરણુસે, તો
લુલશે ભવ ભરથાર. તેસ્વામી શું સુખ પામશે લીધું એણુ
અમરંત સાર, બાણેં પાકો કહે એમાં દૈ વતદીશે અરૂંરૂપવંતો

રસાળ, કટાક્ષમાં કામની મોહી પડે એવી માયા મોહ જાળ
 બાણે ૬ તેની ભુલવણી બ્રગુટી તણી ભુલી પડે તે નાર કુંવારી
 કન્યાને કામણ કરે સંતાડે. સર્વ કુમાર બાણે ૭ સખી પ્રત્યે
 સખી ઓચરી દેખી અંગ ઉમેદ, બાંધ્યો જીવે છે આપણા
 ભણી એને છે એવી ટેવ બાણે ૮ ચાર માસ આશા પ્હોચી
 ઘણી લાગ્યો સ્નેહ વિવાદ. માળીયે સુખ પામ્યો ઘણુ પછી
 લાગ્યો લોક અપવાદ બાણે ૯ વલણ-લાગ્યો લોક અપવાદ
 પણ, પામ્યો દેવકન્યાયરે પછી બાણાસુરે અનીરૂઢને રાખ્યો
 ઝોખાના ઘરમાંયરે

કકતુ ૬૭ સુ.

રાગ ધવળ ધનાશ્રી--શુકદેવ કહે છે પરિક્ષતને તમે સાંભળો
 કહું રાયજી; કૃષ્ણ કુંવરને બાંધી રાખ્યો, ઝોખાના ઘરમાંયજી
 ૧ નાનાવિધનાં બંધન કીધાં કાહાડી ન શકે સ્વાસજી; એક
 એકનાં મુખ દેખી દામણાં દેખી થાય ઉદાસજી. ૨ બાણમ-
 તી બાણાસુરની રાણી જળે ભરે છે ચક્ષજી, પુત્રી જમાઈને
 ભુજ્યાં જાણી છાનું મોકલે ભક્ષજી ૩ કષ્ટ દેખી નાથનુ ઝોખા
 નઈણે ભરે છે નીરજી અનીરૂઢ આઘબળે કરીને ઝોખાને દેછે
 ધીરજી ૪ આદરૂ તો અસુર કુળને ત્રેવડુ તૃણ માત્રજી સો-
 ભાશ ખવાસ્વસુરનીને હું બંધ્યો છું ગાત્રજી, ૫ આગમાં
 ઉઠું તો શીઘ ક્ષેતું દળ દાનવજીયજી શું કરું જો સ્વસુર પક્ષમાં
 રાખવું છે સુખજી ૬ આકાશ અવની એક થાશે એવો નિ-
 પજસે બંધજી, અમીકેરી જવાળા ધુંધમાં, અસુર ધાશેઅંધજી

૭ સહાય થાશે શામળીઓ અબળા, સઘ છુટશે બંધલ કૃષ્ણ
 આવી બાણાસુરનાં, છેદસે સઘળાં સકંધલ, ૮ મારા સમન્ને
 સુંદરી તમે, ઝાંખુ કરે મુખચંદ્રલ; બંધનમાં દુઃખદેહે ગણું
 તારાં અસુરનાં બુંદલ; ૯ એમ આસના વાસના કરીને રાખ્યું
 ઝોખાનું મનલ; ત્યારપછી ત્યાં શું થયું તમે સાંભળો રાજ
 નલ ૧૦ પછી ભવાનીનું સ્મરણ કરીને, બાળક લાગ્યો પાયલ
 ભગવતી ભવતારણી મારી, આવી કરજે સહાયલ. ૧૧ (ચાલ)
 માતું બ્રહ્માણી તું ઈદ્રાણી કૃષ્ણા સ્થાવર જંગમ તું સચરાચર,
 મૃગ ઉપર તૃણા ૧ દર્શત્યને પાતાળ ચાંખ્યા, રક્ત બીજ રણ
 રોળ્યા. શુભનીશુભ મહીસાસુર માર્યા, ચંડ મુંડ ચોળ્યા.
 ૨ ધુમલોચનને હાથે હણીયો. મધુ કૈટભતો માર્યા; અનેક રૂપ
 ધયા તેં અંબા; સુરીનર પાર ઉતારયા ઉઝો હીંગળાજ હીં-
 ગોળી માત, કોઈલાપુર તે કાળી આઘશ્વરી તું અંબા, સં-
 ખલપુર બહુચર બાળી, ૪ નગરકોટની તું સીધવાઈ, બગલા
 મુખો લાગુ પાય, રાણો રૂડી ઉંટવાળી માત, બીરાજતી
 દક્ષીણ માય, ૫ અન્નપુરણા ભૈરવી ત્રિપુરા, રેણું કાછત્રસંગી
 રાજેશ્વરી ચામુંડા માત, દુઃખહરણી માતંગી ૬ એણી રીતે
 સ્મરણ કીધું, તતક્ષણ ભવાની આવી અનીરૂઢને માયે કહ્યું
 બાળક તેં કેમ બોલાવી ૭ અનીરૂઢતો કહે સાંભળો માતા,
 માંહે દુઃખ કહ્યું નવ જાય; સરપ કેરા ઝેરથી મારી ઘણી બળે
 છે કાય ૮ ભવાનીએ પ્રસન્ન થઈને ઝેર કર્યું સરવેનારા; પછી
 અંતરધ્યાન થયાં માતા, બાળકની પહેાંચી આરા. ૯ એવાં

માં ત્યાં નારદ આળ્યા બ્રહ્માના કુમાર; જીવે તો કારાત્રમાં
અનિરૂદ્ધ, વરસે છે જળધાર ૧૦ નારદ કહે અનિરૂદ્ધને માફ
સંકટકાપો, રૂડીવહુ તમો પરણ્યા માટે; મુજને દક્ષણા આપો
૧૧ તમને દક્ષણાની પડીને જાય છે મારા પ્રાણ; શરીર ધરૂં
અતિ ઘણુંને બોલી ન શકે વાણ, ૧૨ શીદ બીલે છે પ્રાક્રમી
તું બોલ્ય મુજ સંગાથ, બાણાસુર નીવર્યો પુત્રી તે થઈ પૃથ્વી
માં ખયાત, ૧૩ દિપાળ્યો વંશ વાસુદેવનો; બંધાયે લંછનશુંય
કાલે માધવને મોકલું દ્વારકામાં જઈ છું હું. ૧૪ ઉંઠળમાંતે
આભ ઘાલ્યો; અંતરમાં શે નપુલે; ઘોડે ચડતે પડે પૃથ્વી, ભણે
તે નર ભુલે ૧૫ વલણ-અંતરશે નપુલ; જોધ્યા, મુકાવશે ભગ-
વાનરે; અનિરૂદ્ધની આજ્ઞા લઈ; રૂપિ હવા અંતરધ્યાનરે ૧૬

કડવું ૬૮ સુ.

રાગ બીહાગડો-દયા ન આવે પેલા દઈતપતિને, મહા બ-
ળિયા દુરમત્યજ બાકરી બાંધી દિજવર સાથે વહેવાર ધારયું
સત્યજ દયા ન આવે, ૧ પાતળીયા પંકજમુજ પીઉજને
નાગપાસના બંધજ; બાંધી લીધો બળે કરીને કોથળ રૂપે
મદિજ દયા ૨ જોરે ધરણીધર શ્રીવર આપદા પામે નાથજ
પુત્ર તમારા ઉપર પ્રહારજ કરે છે દઈત્યનો નાદજ. દયા ૩
ભા રોળ કૌભાંડે મેલ્યું, વકરાય બળિયોવીરજ તો ઝેરણથી
નબ આસરીઓ, સાગરનું જેમ નિરજ. દયા ૪ બેઠકરીને બાં-
ધી લીધો. નાગપાસના બંધજ, શ્વાસ ન માયે બહુ અકળાયે
અંગ આકાશમાં સંગજ દયા ૫ તાપમાય નહી સ્વામીનો

હું કંઈ દેહનો પાતળ; વાર લાગે લક્ષ્મીવર તમને તો થશે
મહા ઉત્પાતળ. દયાં ૬ કોમળ શ્રમથી સુકાયું, કન્યા કરે
આકંઠળ; અનિરૂદ્ધ સમરેશામળીયાને, કમળાવર ગોવિંદળ
દયાં ૭ ત્રાહે ત્રાહે રે ત્રિકમળ, સુતની કરજો સહાયળ,
વિપતવેળા વારે ચઢીને કરો ભક્તની રક્ષાયળ. દયાં ૮
ગજ ગ્રાહથી મુક્ત પમાડ્યો, કીધી હરિશ્ચંદ્ર રક્ષાયળ; દાનવ
કુળ નિકંદન કીધા, કીધી પ્રહ્લાદની સહાયળ. દયાં ૯
આજ આંખથી આંસુડાં ચાલે, જાશે મહારા પ્રાણુળ, સુખ
શરીર શાતા નહીં અંગે લાગ્યો દમ નિવારણુળ દયાં ૧૦
મનસા વાચાએ વર વર્યો, અવરતે મિથયા જાણીળ; રૂપ અને
ગુણવંતો સ્વામી, સત્ય કહું છું વાણીળ. દયાં ૧૧ તાત કઠોર
દયા નહીં રૂઢીયે, કોમળ મહારો કંથળ; પ્રહાર કરીને બાંધી
લીધો, શ્રીહરિ વેગળે પંથળ. દયાં ૧૨ કોણ સહોદરઆવત
અવસર, શોધ કરવા જે જાયળ, તાત બ્રાતતે જાણુ નહીં તે કોણુ
ઉઠીને ધાયળ. દયા. ૧ પિતા પિયુળને વેરીરે દેખે, પરભવે
બહુ પેરળ; નાગતણા પુંકાડા હળાહળ, ફેરવી નાંખે હેરેળ.
દયાં ૧૪ હળાહળે અંગ અગ્નિરે ઉઠ્યો, કંઠે પડીયો શોષળ,
પુર્વ તણું કર્મ આવી નડીયાં કોને દીજે દોષળ, દયાં ૧૫ તાત
મારી કાચારે પાડુ; વિખ ખાઉં આ વારળ; સ્નેહ ન જાણુ રે
કોઈ મનનો, સર્વ પીડે ભરથારળ, દયાં ૧૬ તાત તણે મનકાંઈ
નહીં મુને સખજો લાગે સ્નેહળ; છોરુ પોતાનાં જાણી દયા કીજે
દયાળ ન દીજે દેહળ, દયાં ૧૭ બાણાસુર મહા પુરૂષ જ્ઞાતા

(૭૦)

ઓખાહરણ

જેથી ચુક ન થાયજી, બાળક ઉપર પ્રહાર શો કરવો, જદાપી
હોય અન્યાયજી દયાં ૧૮ વાહાલાથઈને વેરજવાળોશું નથી
આવતી લાજજી. નીચ પદારથ નથી કુળ નીચું, કૃશ્ર કુંવર
મહારાજજી, દયાં ૧૯ નીચું નાક નહોય એથી, નિર્થક સા
સંગ્રામજી. મોટા સાથે વિરોધ ન કરીયે; નહી નીરબળ હળધર
શાજી. દયાં ૨૦ સકળ પૃથ્વી ચાકે ચઢાવી, અસુરનો ફેડયો
ઠામજી; વૈરવધારી વિઠલ સાથે; કયા કરશો સંગ્રામજી. દયાં
૨૧ સ્વામી મહારાંને શીર સમરથ, તેને ચઢસે કોપજી; ભદ્રઈચ્છે
છે તાત પોતાનું; વિષ્ણુ બીજણા રોખ્યજી દયાં ૨૨ જુદા
સમે આકાશે રહીને, જુવે છે નારદદેવજી. ભયમાં આણીશ
અમો જશું દ્વારામતી, જુદા કરશું તતખેવજી દયાં નિર્ભય
જાણી વીણાધર ગયા, ૫ વરિયા આકાશજી: પોહોચી દ્વારકાં
ઉતરી હેઠા. ભેટયા શ્રી અવિનાશજી, દયા ન આવે ૨૪
વલણુ—ભેટયા શ્રી અવિનાશને, કુશળ વારતા પુછી વળી,
કહે નારદ અનિરૂદ્ધને રાખયો કારાગ્રહમાં દઈત્યે મળીરે.

કડવું ૬૯ સુ.

રાગ ધનાશ્રી—શુકદેવ કહે ચે પરિક્ષતને, બાંધ્યો ને જદવ
જોધજી હવે દ્વારકાંની કહુ કથા; જદવ કરે સોધાસોધજી, ૧
હિડોળા સહીત કુંવર હરી છોડી ગયું કોઈ ચોરીજી. ૨ હાહા
કાર થયો પુર મદયો, અનિરૂધની થઈ ચોરીજી. ૨ રતિ અ-
તી આકંઠ કરે છેમલ્યું તે વીનતાનું વૃંદજી, રૂક્ષમણી રોહણુ
દેવકી, સર્વે કરે આકંઠજી, ૩ કહે છે માધવને, શુંઠા

છો સ્વામીજી; વિચાર કરી વિલંબ ન કીજે, કુળને લાગી ખા-
મીજી, ૪ વાસુદેવ કહે રામને, શું બેઠા છો ભુપજી; વિ-
ચરો રખે જળમાં બુડયો, કયાં ગયો કુંવર અનુપજી ૫ ઉગ્ર-
સેન કહે અચરજ મોઢું; કેણે હર્યો હિંડોળેજી; દેવીદર્શત્ય રા-
ક્ષસનું કારણ, તે ખપ કરીને ખોળોજી કસાથને જદુનાથ કહે
છે, ભાઈ શાને કરો છો શ્રમજી; ગોંવીદનું ગમતું થાશે કુંવર
હરાયાનું કામજી ૭ અગીયાર વરસ ગોકુળ સેવ્યું; મામાજીને
ત્રાસેજી; પ્રદ્યુમનને શંખ હરિ ગયો, આંચો સોળમે વરશેજી
૮ તમે અનિરૂદ્ધ આવશે, સાચવશે કુળદેવજી કુળે કુટુંબને
રોતું રાખ્યું, આશા દીધી એવીજી, ૯ પાંચ માસ વહી ગયાને
જાદવ છે મહા દુખીજી; શ્રાણીતપુરથી કૃષ્ણ સભામાં આંચા
નારદરૂપિજી, ૧૦ હરી આદે જાદવ થયા ઉભા માન મમુનીને
દીધુંજી; આનંદે આસન આપ્યુંને ભાવે પુજન કીધુંજી ૧૧
નારદજીની પુજા કરીને, હરીયે કયાં પ્રણામજી; કહો મુનીવર
કયાંથી પધાર્યા; અમ સરખું કાંઈ કામજી ૧૨ કરજોડીને ના-
રદ કહે છે, સાંભળો જુગલવનજી, પુત્ર તમારા સર્વેનું મારે
કરવું છે દરશનજી. ૧૨ મારા જોતાં પુત્ર સર્વેને સાથેથી તેડા-
વોજી; એક લાખને એકસઠ હજાર એંસી આગળ આવોજી
૧૪ સર્વે પુત્ર સામું જોઈને, પુછે છે નારદ મુન્યજી, આટ-
લામાં નથી દીસતો; પ્રદ્યુમનનો તનજી ૧૫ ભગવાન કહે છે
નારદજીને; કાંઈ તમે જાણો છો ભાળજી; ઘરમાંથી જતો રહ્યો છે
પ્રદ્યુમનજીનો બાળજી. ૧૬ નારદ કહે છે હું જાણું, તમો રહો છો

(૭૨)

ઓખાહરણ

સાગર બેટલ, જેને ઝાઝા દીકરા, તેને તો દૈવની વેઠલ. ૧૭
ત્યારે ભગવાન કહે છે નારદને, પુત્ર વીના કેમ રહેવાશેલ, ત્યાં
નારદ કહે છે પ્રશ્નમાં આવશે એવું કહેવાશેલ, ૧૮ પછી આ-
સન વાળી દીધી તાણી નાકઝાલ્યું મનલ વેઠા ગણી તે ના-
રદ કહે છે, સાંભળો જુગલવનલ, ૧૯ તમારા પુત્રનું એકતા-
રીયે કરીયું છે હરણલ, ત્યારે હરી કહે દ્વારીકામાં આવે તે તો
પામે મરણલ ૨૦ નારદ કહે છે તમે સુણો શામળા સંભળાવું
એક વાતલ, મારી એવી પ્રતીજ્ઞા છે, જુહુ ન બોલું જાતલ;
૨૧ શ્રાણીતપુર એક નગ્ર છે. તેમાં બાણાસુરનું રાજલ પ્રસંગે
હું ત્યાં ગયોતો; મારે કાંઈ એકકામલ, ૨૨ રાજબાણની પુત્રી
ઓખા તેને હતુ સ્વપ્નલ અનીરૂદ્ધ સહેજે વરી ગયો તેનું
વીભળ થયું જે મનલ ૨૩ ચીત્તલેહાચંચળ નારી વીધાત્રીનો
અવતારલ; તેઆવી દ્વારીકામાં પછી મન કર્યો વીચાર ૨૪
કઠણ કાન કરવું છે મારે નહિ એકલાંનુંકામલ; માફ તેણે ધ્યાન
ધરીયું; હું આવ્યો તેણે ઠામલ ૨૫ મેં તામસી વિધાભણાવી
તે ઉંધ્યું બધુ ગામજિ અનીરૂદ્ધને લેઈ તે ગઈ ને ઓખાનું
થયું કામલ ૨૬ કેઈપેરેતે લઈજાયે એમબોલ્યા શ્રીજુગજિવનજિ
ચક્ર માફ ઉઘે નહીને, છેદી નાખે શીશલ. ૨૭ ચક્રનો વાંક
નથીને, એ નીસર્યું તું ફરવાલ અમ શરખા સાધુ મળ્યા,
તેણે બેસાર્યું વાતો કરવાલ ૨૮ ભગવાન કહે છે શાખાશ
નારદીયા, એવાં તારાં મામલ માયા ઉપર ઉભો રહીને,
ભલું મરાવ્યું ધામલ ૨૯ નારદ કહે છે કૃષ્ણને, મ નથી કર્યો

અન્યાયજી, જોયા પછી તમે જાણજો, ઘણી પુટડીછે કન્યાયજી
 ૩૦ ભલીરેકન્યા ભલીરે વહુ; તમે ભલો કર્યો વીચારજી, હવડાં
 મારા પુત્રના ત્યાં; શાછે સમાચારજી ૩૧ મહારાજ જેણે ભો-
 ગવી છે, બાણાસુરની બાળજી, દશલાખ દઈત્યનો એકીવારે,
 પુત્રે આણ્યો કાળજી; ૩૨ રીવનો વર સાચો કરીને, ગયો અ-
 સુરને હાથજિ; હમણાં તમારા પુત્રની; ઘણી દુખની છે વાતજી
 ૩૩ ઉંવે મસ્તક બાંધીયો ને તળે લગાડ્યો અગનીજી; લીલા
 વાંસનો માર પડે જેમ; ભાગ્ય હશે તો જીવસે તનજી; ૩૪ વાત
 સાંભળી વધાવણીની; વગડાંબ્યાં નીશાનજી શામળા તતખર
 થાવો હવે, જીતવોછેજી બાણજી ૩૫ તે માટે તમને કહું; વીઠ-
 લ વેહેલા થાઓજી; જો પુત્રનો ખપકરો તો સોણીતપુરમા
 જાઓજી, ૩૬

કકલું ૭૦ મુ.

રાગ સારંગ--કમળા તો કલ્યાંત કરે છે, હઈ ડે તે ઉડી જવા
 ણા જો; મારો કુંવર કારાગ્રહમાં બાંધીયોરે, મારાને પાઘડી બાં-
 ધતાં ન આવડેરે, મારો અનીરૂઢ નાનેરૂ બાળજો, મારો કુંવર
 ટેક, ૧ રૂક્ષમણીએ કૃષ્ણ તેડાવીયારે તમે સાંભળો દીનાનાથ જો
 મારો બાળક અસુર ઘેર બાંધીયોરે, તેતો કહી નારદજીએ વા-
 તજો સારો. ૨ મારો અનીરૂઢ બોલી નથી જાણતોરે, તેતો શું
 જાણે જુદું કેરી વાત જો; હીંડતાં ચાલતાં અખડાઈ પડેરે અનિ-
 રૂદ્ધ નાનેરૂ બાળજો, મારો, ૩ મારાને નીશાળે ભણવા નથી મો
 કલ્યોરે, નથી સહયો અધ્યારૂનો મારજો, પ્રભુએ અમને પુરૂષ

ન સરજાવ્યારે સૌ પહેલાં વટવાં જાતજો. મારો ૪ ત્યાં શ્રી
 કૃષ્ણ ગરૂડ તેડાવીયારે તે તો આવીયોં તતકાળ જો, ભગવાન
 કહેછે ગરૂડનેરે, તમે કેટલો સહેસો ભારજી. મારે ૫ તમે છપન
 કોટી જાહવ જેટલારે; તમે સર્વે થાઓ અસ્વાર જો તમે સાં-
 મળો કૃષ્ણ કોડામણારે; તારા અંગ તણા રખવાળ જો
 ૬ મુજ ઉપર ચઢે બધી દ્વારીકારે, તોએ મુજને ન આવે
 આંચજો છાસી જોજનની મારી પાંખરે ત્રણ જોજનની મારી
 ચાંચજો, મારા, ૭ પછી ગરૂડે ચઢીને ગોવીંદ પરવર્યો ત્યારે
 ગડગડીયાં નિશાન જો; પાંખના વાગી, જ્યારે ગરૂડની ત્યારે
 નાશી ગયા સરવે સરખજો મારા, મારો કુંવર કારાગ્રહથી છું-
 ટીયો જ્યારે ત્યાં આવ્યા સારંગપ્રાણ જો, શ્રી કૃષ્ણ વાડીમાં
 ઉતર્યા, તેનાં કોણુ કરે વખાણુ મારો, ૯

વલણુ—કૃષ્ણ વાડીમાં ઉતર્યા, માગ્યું રાયનું વચનરે, ગરૂડને
 આપો આંજા મુકાવી લાવે તનરે; ૧૦

કડવું ૭૧ સું.

રાગ ઢાળ-ગરૂડ ત્યાંથી પરવર્યો, એક નદા આવી અપોશ
 તેમાં તેણે ચાંચ બોળી પાણી પીધુ શોષ. ૧ ત્યાંથી આઘેરે
 પરવર્યો જ્યાં ખોતરણું અંગાર પરવર્યો જ્યાં ભુતને પરેત
 વાપર્યું તે ઠાર. ત્યાંથી આઘેરો પરવર્યો. જ્યાં ભુતને પરેત
 પાંખે મારી પાડીયાં કીધા સરવે અચેત ૩ ત્યાંથી આઘેરો
 ચાલીયો, કુંવરને કોટે નાગ; નાહનાને આખા ગળ્યા મોટાના
 કુર્યા બે ભાગ ૪ ભલું થજો ભગવાન તમારૂં; પુરણ પામ્યો

આહાર; કુંવરને મુકાવી લાવ્યો, જ્યાં છે જુગત આધાર. ૫
ઝોધવને અકરૂંડ બે હસીયા, બલા કળણના તન; તમેરે આ
વ્યા પરણાવવાને, અમને ન લાવ્યા જાને. ૬

કડવું ૭૨ સું.

રાગ ઢાળ—આણી વાતે કુંવરમારા. શરમાણા નવ થઈએ
મારી વાતો તુજને કહું, તું રાખ્ય તાહારે હઈએ. ૧ કુબજ રાખી
રાંટી કંસરાયની દાસ મારા મનમાં તે ગમી, બેસારી રાખી
અવાસ, ૨ નરકાસુરમારીને, સોળહજાર લાવ્યો તરૂણી તારા
સમજો એમાં મુજને, એકે નથી પરણી ઉતારી માને જઈને
લાવ્યો, બાંધવને બંધાવી જાંબુવંતી રીંછડી તેને માનીતી કહી
બોલાવી, ૪ તુંતો મારો દીકરો. ધનતારીમાતું પેટ બીજાસર્વે
દીકરા તે દઈવકેરી વેઠ, ૫ આપણા કુળમાં ચાલ્યું આવ્યું શર-
માણા નવથઈએ. રૂડી નારી દેખીએ તો, હરણુ કરી લઈ જઈએ
૬ ઝોધવને અકરૂંડ બે હસીયા, ખડ ખડ મેલ્યા દાંત રૂડી
શીખામણ છોકરાને દોછો સુંદર સ્યામ, ૭ જો આવી શીખા
મણ અમારી છોકરાને દેશો તો, મુકવું પડશે દ્રારીકા ગામરે ૮

કડવું ૭૩ સું.

રાગ જૈજૈવતી—શ્રીકૃષ્ણે જાદવ મોકલ્યો. તે શ્રોણીતપુરમાં
જાય. જઈને કહેજો બાણાસુરને. પરણાવો કન્યાય. શ્રીકૃષ્ણે ૧
હોશ હોય તો જુદ્ધને આવો, તેમાં નથી અમારે નાય. જાદવ
ત્યાંથી સંચર્યો, આવ્યો, અસુર સભની માંયશ્રી ૨ સાંભળને
રાજ વીનંતી આવ્યા છે વૈકુંઠનાથ. દીકરી પરણાવી ચરણે

લાગો; નહીતો જુદા કરો અમ સાથ, શ્રી ૩ બાણાસુરને મહા
 દુઃખ લાગ્યું, નેત્રે વરસે અગન; નીચ જાદવને જોઈએ મારી;
 કુળવંતીએ તન શ્રી ૪ ચાલ—એ ભરવાડો એ પીંઠારો
 ગોફળમાં ચારી ગાય; માર્યા વિના મુકું નહિ; જે થનાર હોય
 તે થાય, પ સેન્યા લેઈને રાજા ચાલ્યો, જોદ્ધાને નહિ પાર; હ-
 સ્તી ઘોડાને સુખ પાલો, બાંધ્યા બહુ હથીયાર ૪ ખડક ગાડા
 તે તું બરઝોર, ગોળી હાથને નાળ, ત્રિશુળ સાંગને મુગફરસી
 તો મરને લીડી માળ ૭ લાલ લોહ મય ઝળકે ઝેરી, હાથ
 ધરી તરવાર, જોધ્યા જોર કરતા આવ્યા, ને કરતા મારો માર,
 ટ કો જોજન કો બે જોજન ઉંચા, કોને સમ ખાવા નહી શીષ
 વિકરાળ દંત મોટા દેખાડીને વળી પાડે ચીસ. ૯ બુમરાણ
 કરતાં આવી પડીયા, જાદવની સેન્યા માંલ; ગીરધારીને ઘેરી
 લીધા, પડે બાણાસુરના ઘાય. ૧૦ પરીધ ત્રીશુળને પડે કોવાડા
 મુઠ્ઠાને વળી ફરસી; સંગ્રામ સહુ સેન્યા કરે, આયુદ્ધ ધારા
 રહી વરસી. ૧૧ જુજા દીશ જાદવ હલકાર્યા, કરધનુશ્યખા-
 ણુને તીર, તુટે કુબસ્થળ પુટે દંતશુળ, ચાલે નીર રૂધીર. ૧૨
 બહુ ભડ ત્યાં પડવા લાગ્યા, ભુગળને ભડાકે, વાંકડી તરવાર ચો
 મારે, ખડકને ઝડાકે ૧૩ તુટે પાંખરને પડે ખજતર, કીધો ક-
 ચર ઘાણ, સર્વ જોધાને મારી કરીને, પાછા વળ્યા ભગવાન,
 ૧૪ વલણ પુરણ પુરષોત્તમ પાછા વળ્યા, કરી અસુરનો
 નાશરે સેન્યામાં આવી કરીને સુખનો કર્યો નાશરે. ૧૪

કડવું ૭૪ કું.

રાગ માઝ-શંખશબ્દ તેવિકારણ, રીપુ દેઈત્યનું વિદાકરણ કશણ
આવ્યા તે જાણજે થયું. બાણ પ્રાક્રમતે કયાં ગયું ૧ અનીરૂધ
કહે સુણ સુંદરી, શંખ જણાયો આવ્યા હરી, છુટયા બંધ તે
આજ થકી, ઓગાજે હલધર સાતવીક ર બોલે પ્રદુમન મોટે
સ્વરે. બાણ પાણ છેદાશે ખરે, ગોવિંદની ગત્ય ન જાએ કળી
જાદવસેના આવી મળી. ૩ જાદવસેનાયે ચાંખ્યો દેશ, મંત્રી
કહે ઉડો નરેશ, અનુચર આવ્યો તે લાવ્યો વાત, કહે દવંદદીશે
ઉતપાત ૪ મંત્રીને કરી નેત્રની સંજ્ઞા, સેનાને આપો આજ્ઞા
દુદંભી નાનાવીધ ગડગડેઃ આયુધ ઘરીને યુદ્ધે ચઢે ૫ ત્યાંરૂપે
આં કહાડયા લખી, સેન્યા સજ્જવરાખી. પાટ સ્વધર બખ-
તર પાળ, ડચકારે ઘોડાદે ફાળ ૬ મોરડે મણી પ્રુમતાં લટકે
પોતાના પડછાયા દેખી ભડકે વાંદરેવાંદે નાચંતા. ઘુટે ઘોડાને
પાણીપંથા ૭ કાળા કાખરાને કલંકી કુમેદલી જાતે પચરંગી
હાસાળો હય હણીઓ જેહ. કાળા પછી કાખરા તેહ ૮ પીળા
પાખર પોપટ સ્વેતવાયુ વેગી માકડીઆકેત રથમાળા અસ-
વાર અનંત દીર્ગ ઘસેપુખ કરડે દંત, ૯ પુરની પોળેસેન્યાન
માય હણુ! જાદવ કહેવા જાય ટોળાં ઉપર ટોળાં આવે. પગને
પ્રહારે ધરતી ધુજાવે ૧૦ દીસે અંતરમાં ઘર હડે રણે રાય
બાણાસુરચઢે. ઝટકારકરે બાણાસુર મદલ. પૃથ્વીથઈ જાયરેઉ-
થલ ૧૧ ગર્જના કીધી મુખથી ભુપાળ બળભળ્યા ત્યારે
સાત પાતાળ બ્રહ્મલોક સુધી પોહોચ્યો નાદ બાણે કશણ નેદી

(૭૮)

ઝોખાહરણ

ધો સાદ ૧૨ ગડડ આસન આંચો ખેપ કરી, નહી જાવા દઉં
કુશળ કરી ઉનમદ જાદવ ઉંછાછલા; તમો પામો સકળ સં-
સાર, ૧૩ કુંવારી કન્યા કપટે કર્યો બોલાવે શ્રાપ પધારે;
કુડુ કરમ કીધું કુંવરે, વળી તું વઢવા આંચો ઉપરે, ૧૪ ત્યારે
હશીને બોલ્યા ભગવાન, અમો લઈ આંચો છે જાન; જો વિધા
તાયે કીધો સખંધ, વર કન્યાના છોડો ખંધ ૧૫ ત્યારે બાણુ-
સુર બોલ્યો તતકાળ, સખંધ શાનોરે ગોવાળ; એવી આપીશ
પહેરામણી, સૌને મોકલીશ જમપુરી ભણી, ૧૬ બાણુસુર
જ્યારે બોલ્યો વ્યંગ ત્યારે કૃષ્ણે લીધું સારંગ, કડાઝુડ બે કટક
થયા; ઉઘાડાં આયુધ કરમાં ગ્રહાં ૧૭ ખાંડા ફરશીને તલવાર
કો કહાડે માથેથી ભાર; ત્રિશુળતોમર ગદા મુશળ, ગાજે રામ
ધરી મુશળ ૧૮ છપન્ન કરોડ જાદવ ગડગડે દાનવ ઉપર તુટી
પડે, દાનવ દળ બહુ પળાય, બાણુસુર દેખી અકળાય. ૧૯
કડવુ ૭૫ મું.

રાગ જુલાણ છંદનો—અલ્યા જાપરો જાપરો નાદાન છોકરા
વઢવાને તું મારી પાસે આંચો અલ્યા નિચ ગોવાળિયા
જાત કહાંચો મારી સાથે નહી જાય ફાંચો અલ્યા ગોકુળ
માંહી તું ગાવડી ચારતો, પરનારીકેરાં તું ચીર હરતો હાથમાં
લાકડી ખાંધે હતી કામળી, મધુવન વિષે તું રે ફરતો અલ્યા ૨
શાંગ્ય શ્રી સુર્યતાણીતેજ ત્રિશુળ તણું, માહરા હાથમાં તેહ
ચળકે, મારા કરોધે કરી ડોલે છે દેવતા, ખાંધી ધરણી ધુળે
અને શેષ શળકે અલ્યા ૩

કડવું ૭૬ મું.

રાગ ઠાળ—એવી વાણી સાંભળતાંમાં કોખ્યા દીન દયાળ
બાણાસુરના હાથ છેઘાસ્વામી શ્રી ગોપાળ, ૧ કોપ કરી કર
પાસ મેહેલ્યું વળતુ તેણી વાર;એ હાથ રહ્યા છે બાણાસુરને
તેને કહું વીસ્તાર, ૨ રૂધીર વહે છે બાણાસુરને મન થયો ની
રાશ મહાદેવજીએ હાથ આપ્યા; માટેગયો કઈલાશ ૩ નારદ
ચાલી આવીયા જ્યાં બાણાસુર રાય; તારા કુંવરના હાથ
વાઢયા કહો વલે શી થાયે. ૪

કડવું ૭૭ મું.

રાગ સુજરી—શુકદેવ કહે છે વાત વેવાણુ આવીયારે, જેની
જોવા સરખી જાત, વેવાણુ. આવીયારે માથે કેશ વાંસની
જાળ વેવાણુ,જેનું નેત્ર સરોવર પાળ વહેવાણુ ર જેના સુપડા
જેવા કાન, વેવાણુ જેનું મસ્તક ગીરી સમાન વેવાણુ. ૩ એ
ની આંખ અંધારો કુપ વેવાણુ. જેનું મુખ દીસે છે કદરૂપ
વેવાણુ. ૪ હાળદાંડી જેવા દંત વેવાણુ. દીઠે જાએ એનો અં
ત વે. ૫ એનાં સ્તન ડુંગરશા ડોઝા વેવાણુ કાને ઘાલ્યાં
હાથીનાં હોઝા વેવાણુ. ૬ કોટે ખજુરાના તનમનીયાં વેવાણુ
કાને ઉટનાંઓગનીઆ વેવાણુ ૭ પાસે રીછ કલ્લાં વીકાળ
વેવા. ૮ કહેડે પાડાની ઘુઘરમાળ વેવાણુ વાંકડા સર્પ એનાં
હાથે વેવાણુ. ૯ બળતી સઘડી મુકી માથે વેવાણુ. ૧૦ કોટરા
આવી જ્યાં મોરાર, વેવાણુ કુંવરે સાસુ ખોળી સારવે.
૧૦ જેની પીઠ ડુંગરશાં ડોઝા વે એના મસ્તકમાં ફરેરો
ઝાં વેવાણુ મુખ બોલે વચનવી રાળ વેવાણુ. ૧૧ દેખી પડે

(૮૦)

ઝોખાહરણ

જાદવને ફાળ વેવાણું ૧૨ કોટરા આવી જ્યાં મોરાર વેવાણું
કુંવરે સાસુ ખોળી સાર વેવાણું ૧૩ ચાલ-કોટરા કહે છે
કરગરી એના બાપને ચાંખ્યો પાતાળ જાણુશે તો ઘણું થયું
એ છે, તમારો બાળ ૧૪ કઢણાસાગર કૃપાનીધા ક્ષમા કરો
આ વાંક દીન જાણી દયા કરો એછે તમારો રાંક ૧૫ ચક્ર
ચત્રભુજે પાછુ તેડયું કઢણા કરી જગનાથ, નવસે છન્નુ ચક્ર
છેદી નાંખ્યા રાખીયાચાર હાથ. ૧૬ રૂઢીર ભર્યો આંસુગળતે
આવીયો શીવની પાસ એમ કહીને પાયે લાગ્યા, સાંભળો
પતી કઈલાશ ૧૭ એક મારી વીનંતી, તમો સાંભળો જગદીશ
સાંભળી કોપે ભરાયા પોતે ઉમીયા ઈશ વલણુ-મનમાં
રીશ ચઢી ઘણી તમો સાંભળો રાજકુમારે સદાશીવ યુધ્ધે
ચઢ્યા તેણે ધરુ ધરા અપારે,

કડવું ૭૮ અં.

રાગ સારંગ-એ ભરવાડો એ પીઠારો ગોકુળમા ચારી ગા-
ય મારા આખ્યા હાથને તે છેદીને ક્યાં જાય ૧ બડબડતા ગ
ણેશ ચાલ્યા ઉદરડે અસ્વાર ઉંદર ઉપર સ્વામી કારતીક
ચાલ્યા શંકરના કુમાર ૨ સીંહ ઉપર વીરભદ્ર ચાલ્યા વૃષભ
ઉપર શીવરાય, સેન્યાબહુ ભેળી કરી, કહુ તેહ તણો મહીમાય
૩ ડાકણ સાકણ ભુત પ્રેત પીશાય વંતરગાત્ર દડુકદડુક ચાલે
ભુતડાં જેના હાંધાં સરખાં માથાં ૪ હરી જઈ કતવરમાને
કહે છે જાદવને સમજવો અસુરનું ઉપરાણુ કરી જોગીડો વ-
ઢવા આવ્યો ૫ શંકર મુખથી બોલ્યા આવી લાગી મનમાં

જવાળ; સનમુખ આવીઉભા રહી; માંહે માંહે ભાંડે ગાળ
 ૬ હે કાળા અર્જુનના સાળા ભરયા ઉચાળા જોડ; મધ્યરાતે
 મથુરાંથી નાઠો ગયો વીસરી તેહ ૭ મારી મારી પુતનાને
 દહીનાં લીધાં દાણુ મોસાળનું છેદન કરીને થઈ બેઠો રાજન ૮
 તું આહીરડામાં અવતર્યો, નથી વાત મારી અજાણી; ત્યારે
 શંકર પ્રત્યે કોપ કરીને બોલ્યા સારંગ પ્રાણી ૯ મસાણે
 ફરતો હિંડે; રાખ ચોળે અંગ, આક ભાગ્ય ધંતુરો ચાવે નફ્ટ
 તારા ઢંગ, ૧૦ ડાકણ શાકણભુત પ્રેતજે; નીચ સાગરો જોડો
 બળદ ઉપર ભાર મુક્યો, તાહરા ઘરમાં ન મળે ઘોડો, ૧૧ રાત
 દહાડો બાવો થઈ ફરતો, તહારા ઘરમાં રોતી નારી; ત્યારે કશ્ત્ર
 પ્રત્યે કોપ કરીને બોલ્યાછે ત્રીપુરારી, ૧૨ અલ્યા છોકરીઓ
 માં છાશ પીતો, મરદ મટી થતો મહીયારી જગતમાં એવું કહે
 વાયું જે કાનુડે કાંચળી પેરી ૧૩ પરનારી શું કીડા કરતો કહે-
 વાયો વ્યભીયારી ત્યારે શંકર પ્રત્યે કોપ કરીને બોલ્યા દેવ
 મોરારી, ૧૪ ભગવાન કહે હું વ્યભીયારી મને બધી વિશ્વેજો
 ચો, તું એવો સાધુ હતો ત્યારે ભીલડી શું મોહ્યો, ૧૫ વચન
 એવું સાંભળીને, કોપ્યાશીવરાય, કડાક લઈને ત્રીશુળ મારીયું
 થનાર હોય તે થાય, ૧૬ ત્યારે શ્રી કશ્ત્રે મુકયું સુદરશન આ-
 વ્યા ચપટ ધાંચ, માંહોમાંહે યુદ્ધ કરે છે, બળ કહું નવ જાય ૧૭
 ગણપતીને કુંવર પ્રદ્યુમન વઢતાં બન્યો કુમાર વસુમાન ને
 બટુક ભેરવ કરતા મારા મારા ૧૮ વીરભદ્ર બળરામ સામા
 યુદ્ધ કરે માંહે માંહે શીવને શામળીયો વઢે ત્યાં જોવા સર-

(૮૨)

ઓખાહરણ.

ખું થાયે ૧૯ કાળ ભૈરવકપાળ ભૈરવ તૈક્ષણ, ભૈરવસાર સંહર
ભૈરવ કરોધે દંભ ભૈરવનો માર ૨૦ ઉગ્રસેનને વીરસેન બે
બળીયા બોદ્યા કહેવાય આપ આપણા ભીરુ લઈને યુદ્ધ કરે
રણમાં ૨૧ ભુતપ્રેત. પીયાસવત રડાકેણ વળગે ચુસે; અવ-
ળા પણ જેને ચુડેલ કહીયે રૂધીરસૌનુસુશે ૨૨ કશ્ચ કેરામારની
ભાલા વાગેભય; તરવારોની ધારાએ કોનાં નાક વાઢ્યા કય
રડકોઈને અવસાતા કીધા હાથ તણી લપડાકે કોઈને માર્યા
પાટુપાની ભોગળને ભડાકે ૨૪ જાદેવ કેરા મારથી બહુ ઝો-
ળીયે ઘાલ્યા જાય; કોને રણમાં રોળીયાં તેને થરથર ધુળે કાય
રખપરીધ ત્રીસુર તંબુર ફરશી હસ્ત નીર છુટે સરરાટ ગડ-
ગડતા ગોળા પડે થાય બહુ ખડખડાટ ૨૬ હસ્તી ચર્મને માં-
સની બેપાર બંધન થઈ સાગર સંગમ મળ્યો એમ શ્રોણી-
તપુરની સરીતા વહી ૭ પાંડુરોગ તે હઈયા હોડી ભગંદર
કેરી જાત હરષ નાડતે પાહુ કહીએ કરૂણ તુલ્ય સનેપાત ૨૮
રોગ તણા માર બહુ દેખી જાદવજાદવનાંશી જાય રોગના વરસા
દથી કોને ઉભુ નવ રહેવાય ૨૯ રોગના વરસાદથી ચઢી
હરીને રીશ તાવની ટોળી બાંધીને છેદવા માંડ્યાં શીષ ૩૦
તાવ વાણી બોલીયારે વાનો આપો ઠામ તમે મુજને પેદાકરી
ને કેયાં મારો ભગવાન ૩૧ પાપી તમે મૃત્યુ લોકના માને
મા નવીના લ્યો પ્રાણુ તાવ કહે એ કેયા સાંભળો હરીહરકેરું
જ્ઞાન ૩૩ મહારાજત્યાં અમો નહી જઈએ સાંભળો અશરણ
શરણ ચતુર માંસમાં સાંભળો જે કોઈ આ ઓખાહરણ ૩૩

તેના સ્વપ્નાંતરમાં જાશે તો, છેદી નાંખીશ શોષ, તાવની
 વાણી સાંભળીને યોલ્યા શ્રી જુગદીશ ૩૪ ઐઞાહરણ જે
 સાંભળે મન ભાવ કરીને જેહ, તેને પીડે તો મારી નાખુએમાં
 નહીં સંદેહે ૩૫ તાવ કહે એકવાર સાંભળે તે વરસમાંન જાવું
 એ વાર જે સાંભળે તેને દીઠેથી નાશી જાઉં ૩૬ ત્રણ દાર જે
 સાંભળે, અમારું તમારું જ્ઞાન, જેને જનમ માંહે નવ પીંડું
 તમે સાંભળો ભગવાન ૩૭ ઐઞાહરણ જે સાંભળે તેનું
 લેઈએ નામ, કોલ લઈને સંચર્યો ગયો કઈલાશ ધામ શુક-
 દેવ કહે પરીક્ષતને તમે સાંભળો કહું રાય વળતી ભાથા લી-
 ડીયા કઈલાશ કેરે રાય ૩૮ શાસ્ત્ર એવાં કહાડીયા તેનો કોઈ
 ન પામે પાર ઈશને જુગદીશ વઢતાં કોઈ ન પામે હાર ૪૦
 વજરાસ્ત્ર ત્યાં મેલીયું પોતે શ્રી ત્રિપુરાર ત્યારે મોહાસ્ત્ર મે-
 લીયું સામા રહી દેવ મોરાર. ૪૧ નાગાસ્ત્ર ત્યાં મેલીયું સા-
 મા રહી ઉમીયા ઈશ ગરૂડાસ્ત્ર ત્યાં મેલીયું પોતે શ્રી જુગદીશ
 ૪૨ પર્વતાસ્ત્ર ત્યાં મેલીયું સામા રહી શિવરાય ત્યારે વા-
 વાસ્ત્ર ત્યાં મેલ્યું તેનું જોર કહું નવ જય ૪૪ સુદરશન ત્યાં
 કહાડીયું ક્રોધ કરી જુગદીશ તારે ત્રિશુળ તે લઈ રહ્યા પોતે
 ઉમિયા ઈશ ૪૪ એકે પોઠીયો ને એકે લીધો ગરૂડ ત્રિશુળને
 સુદરશન વળગ્યાં. તે આવ્યાં કડાઝુડ ૪૫ તેમાંથી અગ્નિ
 વરસે તે બ્રહ્માંડ પ્રલે થાય, શેષનાગ શકાવા લાગ્યો ભાર ન
 ખમે ધરાય ૪૬ બ્રહ્માણી કહે છે બ્રહ્માજીને તમે સાંભળો મા-
 હારા નાથ શિવને શામળિયો વઢે નારદે કીધો ઉત્પાત ૪૭

(૮૪)

ઓખાહરણ.

રાડ જઈને ચુકવો, તેમાંથી થાય કલ્યાણ; હંસે ચઢીને બ્રહ્માણ
આવ્યા, વિચારીને જ્ઞાન. ૪૮.

કડવું ૭૯ સુ.

રાગ ધનાશ્રી—આ બેમાં કેને નીંદુને સાંભળો શીવ રણુછો-
ણ. વિરોધને વેગળો મુકીને, પુરો જગતના કોડણ. ૧ શંકર
કેહે છે કૃષ્ણજીને, તમે કયારે આવ્યા ભગવાનજી, હરીહર બેકોટે
વળગ્યા; દીધું ઝાઝું માનજી, ૨ શીવે કૃષ્ણને તાળી મારી બો
લ્યાનો વિવેકજી; વઢતારા તો કોઈક હશે પણ; આપણા એકના
એકજી ૩ કૃષ્ણે ચક્રને પાછું લીધું શીવ લીધું ત્રીશુળજી બ્ર-
હ્માયે આવી સમાધાન કીધું, થયું પૃથ્વીમાં સુખજી. ૪ શીવે
લઈને પાસે તેડયો શોણીતપુરનો નાથજી; અલ્યા તુજને ભુજ
મલ્યા માટે વઢવા આવ્યો મુજ સાથજી ૫ વળી હોંશ હોય
તો યુદ્ધ કરો; શામળીયાનો સાથજી, મદ મસ્ત અહંકારથી
મેં, ખોયા હજાર હાથજી કબાણાસુર કહે હવે વઢતો, છેદે માંડે
શીષજી, બાણ વળતી શરણે ચાલ્યો સાંભળો ઉમીયા ઈશજી
વલણ-મેં ખોયા હાથ હજારને, હવે શીશ છેદાવુંરે જેમ
તેમ કરીને જાન તેડાવો પછી કન્યાને પરણાવું રે.

કડવું ૮૦ સુ.

રાગ સોહીણિ-હરીહર બ્રહ્મા ત્રણે મળ્યા; દુઃખ ભાગીયારે
ત્યારે દાનવનું શું જોર, મળ્યાં મન માનીયાં રે ૧ બ્રહ્માવિષણ
ત્રણ એક છે દુઃખ ભાગીયારે, તેમાં તે શી વઢવાડ મળ્યા, ૨
શિવ બાણ કશ્રને નમાવીયો દુખ શરીરે કશણે ફેરવ્યો હાથ, મ
ળ્યા ૦૩ કાખ્યા કરની પીડા મટી, દુખ, જ્યારે પ્રસન્ન થયા

જહુનાથ મલ્યા ૪ હવે ગરૂડને દ્વારકાં મોકલ્યા; દ્વારકા દુખ તે-
ડાવો સઘળો પરીવાર મલ્યાં ૫ સોળ સહસ્ર એકસે આઠ
પટરાણીયો દુખ. તેડાવો પરીવાર મલ્યા; ૬ ગરૂડ પહોચ્યો.
દ્વારકા દુખ તેડાવે જાદવની નાર મલ્યા, નાર તેડી છપન્ન કે-
ટીની દુખ તમો તેડો સા પરીવાર મલ્યા. ૮ ગરૂડ ઉપર
સૌએ ચઢ્યાં દુખ તેડારે ગરૂડની પાંખ ભરાય મલ્યા ૯
તેડી સોણીતપુરમાં આવીયા દુખ આવી જાદવની સર્વે નાર
મલ્યા ૧૦ જાનીવાસ આપ્યા મન માનીયા દુખ તેમાં
ઉતર્યા છપન્ન કરોડ મલ્યા.

કડવું ૮૧ સું.

રાગ ઢોળ-પારવતીને પીયરનાં નેતડારે બેસવાતો રૂડા લા
વળે પાથરણુંરે, તેડાવોને ઉંઢીયાયળ અટાયળને તેડાવા વિં-
ધ્યાયળ પીનાયળરે; વરરાયને નાવણુ વેળા થાય રે; વરરાયને
પીઠી ત્યાં ચોળાયરે.

કડવું ૮૨ સું.

રાગ ગુજરી-કશ્ત કેરી ઘરૂણી નિદ્રા નવ પોઠશોરે; અનિરૂ-
દ્ધને તે લઈ સંચરો રક્ષમણી જાગવુંરે બળભદ્ર કેરી ઘરૂણી
નીંદ્રા નવ પોઠસોરે, અનિરૂદ્ધને તે સંધરો રેવંતી જાગ-
વુંરે વાસુદેવ કેરી ઘરૂણી નીદ્રા નવ પોડશોરે અનિરૂદ્ધને તે
લઈ સંચરો, રતુમતી જાગવું મહાદેવા કરિ ઘરૂણિ નિંદ્રા નવ
પોઠશોરે, ઝોખાખાઈને તે લઈ શંકર પારવતી જાગવું રે ગણુ-
પતી કેરિ ઘરૂણિ નીંદ્રા નવ પોઠશોરે; ઝોખાખાઈને તે લઈ

(૮૬)

ઝોખાહરણ

સંચરો સુધ બુધ જગવું બાણાસુર કેરી ધરણી નીંદ્રા નવ
પોઠશોને ઝોખા બાઈને તે લઈ સંચરો બાણમતી જગવું
કૌભાંડકેરી ધરણી નિંદ્રા નવ પોઠશોરે ઝોખાબાઈને તે લઈ
સંચરો—રૂપમસ્તુ જગવું રે

કડવું ૮૩ મું.

રાગ ઢોળ-હલહલ હાથણી જણુગારીરે હસ્તી ફરતી સોના
ની અંબાડીરે તેના ઉપર બેસે વરજની માડીરે સોનેરી કેર
કસુંબલ સાડીરે. માથે મોડ ભમરીયાળોઝળકેરે, ઉશણોદકવ-
રને કરાવ્યું સ્નાન, નાના વીધનાં વસ્ત્ર પહેરાવ્યાં પરીધાન
કનકબેર ખાપુંચીઓ બાજુબંધ, અનોપમ ઉપન્યો આનંદ
મુગટ મણીમય ધર્યો અનીરૂઢ શીશ, લળક ઝબક ઉદયજ
જેયો દીસે કસ્તુરીનું તીલક કર્યું છે ભાલ વળતી તેને ટપકુ
કર્યું છે ગાલ. હરી હળધરનો જશ બોલે બધા જન; જા-
દવ સહિત સોહિ છે જુગલવન સાત પાંચ સોપારી શ્રીફળ
અપાય, વરજને તો ઘોડીની વેળા થાય,

કડવું ૮૪ મું.

રાગ દેશી ઘોડલીનો-અનિહાં અનિરૂધ્ધની ઘોડલી, ટેક;
અંત્રિક્ષથી ઘોડી ઉતરિ, પુણ્યે કુમકુંમ પુલ, ચંચળ ચરણે
ચાલતી, એનું કાંઈ ન કરિ શકે મુલ, અનિરૂઢજનિ ઘોડલી
૧ મોરટે મોતી જડયા હિરા જડિત પલાણુ રત્ન જડીત જેના
પેંગડા; તેના વેદકરે છે વખાણુ અનિરૂઢ અંગજેનું અવ-
નવું ઝળકે તે ઝાકઝમાળ; ઝબુકે જેમ વીજળી, તેને કંઠે છે.

ધુધર માળ, અનીરૂઢ ઉ દેવદાનવ માનવીરે, જોઈ હરજ્યા તે
 સુંદર સ્યામ થનક થનક નાચતીરે; એનું પંચ કલ્યાણી છે
 નામ; અનીં ૪ રૂપવંતી ઘોડી ઉપરે, અનીરૂઢ થયા અસ્વાર
 પાનનાં આખ્યાં બિડલારે ઉપર શ્રીકૃષ્ણ કૌકૃષ્ણ સાર અનીરૂં
 પ હીંડે હળવે હાથીઓરે; ઉલટ અંગ ન માય, સુરીનર મુની
 જન જાણે વારણુરે. આગળ ઈંદ્ર રહ્યા છડીદાર અનીં ૬ સ-
 નકાદીક શીરછત્ર ધરેરે, નાર ગુણુ ગાય; ચંદ્ર સુરજ બેઉ
 પેંગડેરે. આગળ વેદ ભણે બ્રહ્માય અનીં ૭ વાજાં બત્રીસ
 વાજતારે નગર અને પરદેશ; લોક સર્વે જોયા મળીયુ, શોણિ
 તપુર દેશ અનિં ૮ રાયે નગર શોભાવીયું રે શોહરાવી છે
 વાટ, ધજા પતાકા જળહરે, શોહરાવ્યાં શોનિતપુરના હાટ
 અનિં ૯ દેવ સર્વે ત્યાં આવીયારે, જશ બોલે બંદીજન જા
 ચક કરે બહુ જાચનારે જેને હરી ટાળે નીરધન અનિં ૧૦
 રામણુદિવો કર રૂક્ષમણીરે લુણુ ઉતારે બેની ધીર; ગાન કરે છે
 અપસરાંરે; ત્યાં તો જોવા ઈચ્છે જદુવીર અનિં ૧૧ એવી
 શોભાય વર આવીયારે, તોપણુ બોટી થાય વરરાય; સાળો
 છાંટે છાંટણુરે; મળિ માનુનિ મંગળ ગાય. અનીં ૧૨ ધુસળ
 મુસળ રવઈયોરે સરીયો સંપુટ ત્રાક. ઈંડી પીડી ઉતારતાંરે
 વરનુ તિલક કરી તાણુ નાક અનિં ૧૩ નીચે અપસરાઈ દ્ર
 નિરે, નારદ તુમુરવાય, મધુરી વાણી વાજતિરે એવો આ-
 નંદ ઓછવ થાય, અનિં ૧૪ પુંખવા આવી પ્રેમદારે, માથે
 મેલી મોડ; રામણુદિવો જળહળેરે રૂક્ષમણી ઘાલ્યો મોડ અ

(૮૮)

ઝોખાહરણ.

નિં ૧૫ ટારે ઘાટ ઘાલી તાણીયારે, આળ્યા માંહેરા માંહય
આડા સંપુટ દેવરાવીયારે ત્યાં વરત્યો જોજોકાર, અનિં ૧૬
ઘોડી ગાયને સાંભળે તેને ગંગા કેરૂ સ્નાન. વાંઝીયો પામે
પુત્રનેરે; નારધનિયો પામે ધન અનિં ૧૭

કડવું ૮૫ સું.

બાણાસુર પખારે ચરણ, શોભા ઘણેરીરે, ત્યાં તો બાણુમતિ
નામ વરણ, શોભા ઘણેરીરે ૧ ત્યાંતો પહેલું મંગળ વરતાય
શોભાં પહેલે મંગળ સોનાનાં દાન અપાય; શોભાં ૨ દાન
લે છે કૃષ્ણનો સંતાન શોભાં ત્યાંતો બિજુ મંગળ વરતાય.
શોભા દાન લે છે કૃષ્ણ સંતાન શોભા ૫ ત્યાંતો ચોથુ મં-
સોભાં ત્રિજે મંગળ ઘેનુનાં દાન અપાય; સોભાં ત્યાંતો
ત્રિજુ મંગળ વરતાય; શોભા ૪ મંગળ હસ્તીનાં દાન અપાય
ગળ વરતાય સોભા ચોથો મંગળ કન્યાનાં દાન અપાય
સોભા ૬ તો ત્યાંતો વરત્યાં છે મંગળ ચાર સોભા આપે ગ-
રદ સહીત ભંડાર; સોભા ૭ લાવે બાણુમતી કંસાર સોભા-
ત્યાંતો પીરસે છે ચાર વાર સોભા ૮ ત્યાંતો આરોગે નર-
નાર સોભા ત્યાંતો દુધડે સ્નાન કરાવે. સોભા ૯ ચાર
સોભાગ્યવંતી બોલાવે સોભા ઝોખા સોભાગ્યવંતી કહેવ-
રાવે સોભા ૧૦ ઝોખા અનિરૂદ્ધ પરણીને ઉઠ્યા સોભા
ત્યાં તો સોનૈયે મેરૂ ત્રુઠ્યા સોભા ૧૧

કડવું ૮૬ સું.

બાણાસુર ગોરવ નોતરે સોડો સાથસુરે; સાથે જમણુનિ શી

રીત હળધર બ્રાતશુંરે. શ્રી કૃષ્ણ કરે પ્રમાણ હળધર બ્રાતશુંરે
તમે ગોરવ વેળા પધારજો સૌકો આવજો રે; સાથે માણસની
શી રીત ગમે તેને લાવજોરે; વેવાણો ધરમાં ગઈ જ્યાં વરની
માવડીરે, તેના કુમકુમ રોલ્યા પાય જઈ પાય પડીરે. અની-
રૂઢની માવડી બોલીયાં રીત અમારીરે, તમારી પરઠણુ જેહ
મનાવું ગોરડીરે, બાણામતી બોલીયાં રીત અમારાંરે ગોરવ
મનાવીને ચાલીયાં મનશું માલતાંરે, હાલ હાલ કરો રસોઈ
રાંધણુ ચાલતારે, જન બહુ પ્રકારની ગણુતાં કાંઈ નવિ વહુરે
કાંઈ વસ્તુ અનેક ગણુતાં સહુ કહુરે, જાદવ કેરી જોડી સઉકો
સાથસુરે, આવ્યાશ્રીકરણ મહારાજ છાપ્પનકરોડશુંરે, વેવાઈની
વાત કાંઈ સાંભળીરે. બોજનકરવાઠામઠામ જુગતીએ બલીરે
આજ્ઞા આપી રાયસઉકો બેઠા થયારે, એતો સ્નાન કરી મં-
દીરમા ગયારે સ્મરણુ કીધું નાથનું બેઠા બેસણુરે; નવ જોખ-
નવંતી નારનીકળી પીરસણુરે, ચક્રમકના તકીઆધણાઝારા
ને લોટડારે માંહેબેસણુ બહુ વીવેક દીશે; પુટડારે બાવનપરની
ચાળી સોનાના વાડકારે પીરસનારી પ્રમાણ જમનારા લાડકારે
ખાંડ પકવાનના મેવા બહુ ઘણારે પુરણુને દુધપાક સાકરીયા
ચણુરે, ગોટા ગળિયા તડબુયા આંબા સાખશુંરે પિસ્તાને
અખરોડ દાડમ દ્રાખશું રે; તલ સાંકળી મોળા દહિયરાં શેવ
છુટી કળીરે બોબલડે પીરસે ખાંડ મરકી બેવડી રે, ખાજાં
જલેબી દસમી દળીયાં મશમસેરે ઘેબરને મોતીચુર જમતાં
સહુ હસેરે મગદળને મેસુર, પેંડા લાવીયા; પકવાન બીજાં

(૬૦)

ઝોખાહરણ.

અનેકલાખણુશી ભાવીઆરે; ખાટખંધતો રાધીચોખાંહે ખાંડ
ભેળીરે, ગવરીના તાળ્યા ઘી શેવો ગળગળીરે સારે કર્યો કં-
સાર પોળી પાતલીરે; સાકરની મીઠાશઆણી કચોળો ભરીરે
જમવા બેઠીનાર જાદવ ખાપડીરે; જમતાં કહો બહારે લવીંગ
સોપારી એલચીરે; પાન સમારીઆરે, બીડલેખાસઠ પાન સૌને
આપીઆરે સાજન હતું શ્રી કશણનું તે સરવે જમ્યુંરે પ્રેમા
નંદનાનાથ ત્યાં વહાણું થયુંરે.

કડવું ૮૭ મું.

રાગ પહેરામણિનો—આખું મુકયું સર્વે પોકયું, કન્યાને વ-
ળાવો માહરા નવલા વેવાઈઓરે; રથ ઘોડાને પામરિયો સૌ
જાદવને બંધાવો; માહરા નવલા વેવાઈઓ જર કસિ
જમા તમે કશણને પેરાવા; માહરા નવલા વેવાઈઓ પંચ વ
સ્ત્રને ઘણગાર તમે જમાત્રને આપો; મહારા દક્ષિણનાં ચિર
રાણિદક્ષમણિને આપો; મહારા જરી મુગટ ને શાલ દોશાલા
જાદવને તમે આપો; મહારા સાળુ ઘર ચોળાંને ઘાટ ઘરેણાં
સતી સતભામાને આપો; મહારા પાટણનાં પટોળાં રાણિજ
બુવંતિને આપો મહારા વલણુ-પેરામણિ પુરણુ થઈ, હઈડે
હરખ ન માયરે, કન્યા તેડિ કોડેકરિ હવે કશણુ દવારકાંજયરે

કડવું ૮૮ મું.

રાગ વેલાડિ ઝોખા ચાલિ ચાલણુ હારા; શઈયરો વળાવા
સંચરિ ઝોખા ઉભી રહે મળતી જા. માને વહાલિ દીકરા
કોઈ લાવી એકાવાર હાર લાવે સોનાનાં સાંકળાં કોઈ લાવે

સોળે શણુગાર, ઝોખાખાઈને પેહેરવા ઝોખા તે વળતાં બો-
લીમાં કહેખાઈરે, ચીત્રલેહા આવ ઝોરી આવ્ય વાલીરે આલે
સોનાનાં સાંકળાં બોલ્યાંખાઈરે, શુંકરે સોનાનાં બોલ્યાંખાઈરે
તારા ગુણુ ઝોશીગળ થાઉ બોલ્યા ખાઈ રે નીર ગોમતીનાં
રણુછોડ આવ્યા નાહીરે, ત્યાં મુજને સંભારજ્યોખાઈરે એટલે
પહેર્યા મનના કેડ લાવ્યા વાંહીરે,

કડવું ૮૯ મું.

રાગ ઘોળની દેશી-ઝોખાખાઈતો સાસરીયે હવે જાયરે.
માનુનિ તો મળીને મંગળ ગાયરે, રથ અગ્ર પૈઈડું ત્યાં શ્રીફળે
સીંચાયરે ઝોખાખાઈ લાડ કયોળુ અપાયરે ઝોખાખાઈને
શિખામણુ દે છે માયરે.

કડવું ૯૦ મું.

રાગ બિભાસ-સાસરીયાના સાથમાં, તું હાહી થજે દીકરી
હું તુજને શિખામણુ દેઉં, તે રખે જતી વીસરી સાસરીયાના
સાથમાં હળવે હળવે ચાલીયે, સાસરીયાના સાથમાં બોળેખા
વું ન ઘાલીયે સાસરીયાના સાથમાં કંથ સાડ માલીયે સાસ
રીયાના સાથમાં સઈડકો આધે તાણીરે, સાસરીયાના સાથમાં
સસરો બેઠાહોયતો પિતાનિ ઠેકાણુ ગણીયે સાસરીયાસાથમાં
કુવે વાત ન કીજ્યે, સાસરીયાના સાથમાં પર પડ્ધ આવ-
તો હોય તો વાત કરતાં બિજ્યે સાસરીયાના સાથમાં સાસુને
ગાળ ન દીજ્યે સાસરિયાના સાથમાં દુકી પીણુનિવલીજ્યે
સાસરિયાના સાથમાં પર પુરુષનિ હસિ તાળી નવ લીજ્યે

(૬૨)

આખાહરણ

પીયુષને પરમેશ્વર જાણી, પગ ઘોઈ પીછએ,

કડવું ૯૧ મું

રાગ કૃતાણુનિ ચાલ-આવ્યો દ્વારકાંનો ચોર; લાખેણી લા-
ડી લેઈ વહ્યોરે; જેણે વગડેયાર્યો ઠાર લાખેણિં હાર્યો હાર્યો
બાણાસુર રાય કહ્યાણુ રાય જીતીયારે; વેગે વહીને આવ્યા છે
દ્વારકાની માંચ કેશવરાયજીતીયારે; રાણી રૂક્ષમાણિએ વધાવી
ને લીધા ત્રીકમરાય જીતીયારે, તેતો પુરાણે પ્રસીધ્ધ, દીધલ
મલજીતીયારે, તેતો ગોત્રજઆગળ જાય; કહ્યાણુ રાયજીતીયારે
બંનેના હાથ કાંકણ મીઠળ છોડાય કહ્યાણુ રાય જીતીયારે.

રાગ ઘોળ મંગળ-તારાં બાપાનાબાપને તેડાવ, છોગાળાદોર
ડો નવ છુટે તારા કૃષ્ણ વડઉએ તેડાવ છબીલા દોરડો નવ છુટે
તારી રૂક્ષમણી માત તેડાવ. છબિલા તારો પ્રદ્યુમન તાત
તેડાવ છબિલા, તારી રતુમતિમાન તેડાવ. છબિલા બ્રહ્મા-
નીવાળી ગાંઠ તે કેમ છુટી જાય, છબિલા. તારો બળભદ્રકાંકો
તેડાવ છબિલા, તારીરેવંતી કાકી તેડાવ, છબિલા અનિરૂધ્ધે
બાંધી ગાંઠ દોરડો આખા છોડાવા જાય છબિલા, બેઠી ગાંઠ
કરીને તે છુટી જાય હો લાડી, તારો બાણાસુર તાત તેડાવ
હો લાડી નાદી બાણુમતી માત તેડાવ હો લાડી; તારો
શંકર તાત તેડાવ; હો લાડી તારાં પારવતી માત તેડાવ હો
લાડી તારો ગણુપતી બ્રાત તેડાવ હો લાડી તારી સુધ બુધ ભો
જાઈ તેડાવ હો લાડી, તારી ચીતલેહા ચોર તેડાવ. હો લાડી

ઑખાહરણ.

(૯૩)

ઑખાં છોડે દોરડો તે જાહવજીવંતી ગાય છખીલા રંગેડી ગાંઠ
તે ચડ કરીને તે કેમ છુટી જાય છખીલા દોરડો કેમ છુટે.

રાગ ધનાશ્રી-રીતભાત પરીપુરણ કરીને, ઉઠયા કળણના તનજ
નવુંરે મંદીર વસવાને ત્યાં આખ્યું રે ભોવનજ એકવાર શ્રી
કળણે ઑખાને, ખોળા માંહે બેસારીજ; માંગવું હોય તે માગી
લેજે, તું છે વહુંવર અમારીજ મારા બાપને એક દીકરો તમે
આપોરે ભગવાનજ; ભગવાને આખ્યો દીકરો, તેનું ગયાસુર
નામજ બાણાસુરનો ગયાસુર, વંશવધારણ હારજ; કહી કથાને
સંદેહ ભાગ્યો પરીક્ષીત લાગ્યો પાયજ શુકજ અમને પાવન
કીધા સંભળાવ્યો મહી માયજ આરાધુ ઈષ્ટ ગુરુદેવને, ગુણ-
પતીને લાગુ પાયજ સોતા વકતા સમજતા કહે કવીકરજોડ
જ, ભાવ ધરી સહુ બોલજો જેજે શ્રીરણછોડજ.

ઈતી શ્રી ભાગવતે મહાપુરાણે દશમસ્કંધે શ્રી શુકદેવ પરિ
ક્ષત સંવાદે પ્રેમાનંદ કૃત ઑખાહરણ સંપૂર્ણ.

શ્લોક,

અચ્યુતં કેશવં રામનારાયણં ॥ કશણુ દામોદર વાસુદેવં
હરે ॥ શ્રીધરં માધવં ગોપીકા વલ્લભં ॥ જનકી વીનાયકં
રામચંદ્ર ભજેત. ॥૧॥

સમાપ્ત.

મર્ઝીના

મર્ઝીના-તમેના કમજોરી દુર કરે છે.
મર્ઝીના-જીવાંતે મરત બનાવે છે.
મર્ઝીના-પૂરત પ્રમ કરવાની ચાવી છે.

મર્ઝીના નિરાશ પુરો મટે અમૃત છે.
મર્ઝીના-નિવાસ સુખનો બગીચો છે.
મર્ઝીના-કંચાસા કંચુ ટોનીક છે.

પેસ્ટેજ સ.થે ૧ બાટલી 11 કીમન રૂ. ૩૮, રૂ. ૬૧૮ માં બે શીશી ખરીદ કરનારને અમૃત-
ખિંદુની ૧ શાળી મફત મળશે. ૩ શીશીના પી. પી. ખર્ચ સથે ૮૫૦ અમૃતખિંદુ ૧ મફત મળશે.

જસમાઈનનો

પ્રમેહારી રસ.

અમે તેવો જીવા કે નવો પ્રમેહ ખાત્રીથી
મટે છે. ૨૪ કલાકમાંજ તેનો ગુણુ નારી રીને
સમજી શકાય છે. ગરમ અને ઠંડો પ્રમેહ, પેશાબ
ટીપે ટીપે થવો, કપડામાં ખીજા કે સફેદ ડાઘ
પડવા, વિગેરે સર્વ દુઃખમાંથી તત્કાળ છુટવા
માટે જસમાઈનનો પ્રમેહારી રસ જરૂર વાપરો.
કી, રૂ.૨) વી પી.થી રૂ. ૨૮ ૩ શીશીના રૂ. ૬૧૮

લખો:—

અમૃતખિંદુ ઓફીસ

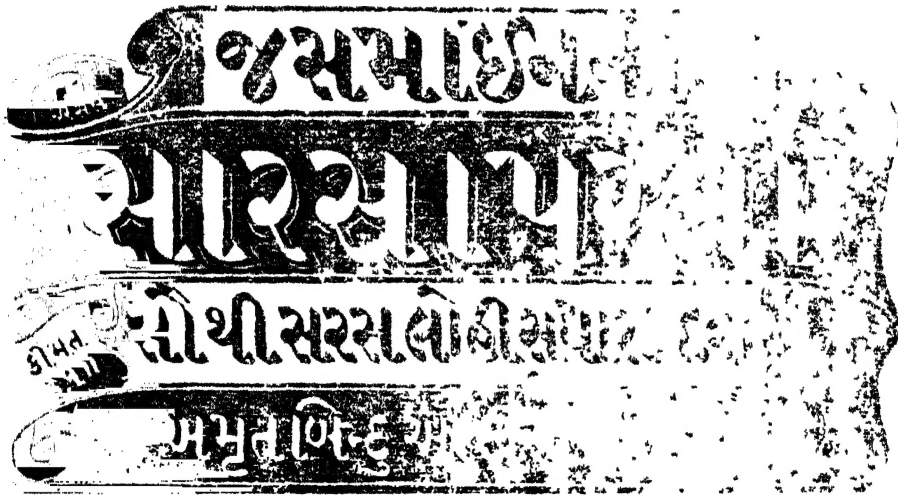
મુ. પો. નડીઆદ

(ગુજરાત)

જસમાઈનનું

વાતરોગ

સીધીવા માટે સીધી સરસ દવા છે. આજ યોગો ને કાંઈ આરામ
જણાશે, ૫૫ વર્ષથી આ દવા સારા કેળવાયલાં કુટુંબોમાં વપરાય છે.
કી. રૂ. ૧૧૧ વી. પી. થી રૂ. ૧૧૧૧ ત્રણ શીશીના વી. પી. થી.
રૂ. ૫૦ છ શીશીના વી. પી. થી રૂ. ૯૦

વિરકેટક, પ્રમેદ, ચાંની, ખસ ખરજના, ગડગુમડ, સીધીવા, હાથ પગમાં ડગનર, શરીર
પર કાળા ડાઘ પડવા, વાળ ખરી પડવા કે પાકી જવા. લોહીનું કમી થવું, શીકાશ, કંઠમાળ
અને શરીરની સામાન્ય નબળાઈમાં જસમાઈનનો આયોડાઈઝડ સારસાપીલી ખરેખર અમ-
તકારીક દવા છે. કીંમત રૂ. ૧૧૧ વી. પી. થી રૂ. ૧૧૧૧, ૩ શીશીના રૂ. ૫૦, ૬ શીશીના
રૂ. ૯૦ પેસ્ટેજ સાથે.

અમૃતખિંદુ ઓફીસ નડીયાદ. (ગુજરાત)

અમૃતખિંદુ ઓહીસની જગપ્રસિદ્ધ દવાઓ.

દરાજનું લોશન.

(જસમાધનનું)

આ પાણી જેવી દવા છે મલમના કરતાં પણ ગુણમાં વધારે છે તેનાથી સહેજ અગત બળે છે, પણ આગમ બહુ જલ્દી થાય છે. વળી મલમની પેટે કપડાને ડાઘ પડતો નથી ગમે તેવી હડીલી દરાજ પણ તેનાથી ખાત્રો પૂર્વક મટે છે, જુનામાં જુની દરાજ-દ દર ઉપર લગાવી ખાત્રી કરો. કીંમત ૩૦ વા. વી. પી. થી ૩૦. વા. વળી શીશીની વી. પી. થી ૩૦ ૧૧૮, ૬ શીશીના રા. ૩, ૩૩૦ ૩૦ ૫) વી. પી. ખર્ચ સહીત

દરાજનો મલમ.

(જસમાધનનો)

નવી, જુની, લાલ. કાળી, ગમે ને જાતની દાદર-દરાજ જાથી મટે છે. ૨૪ કલાકમાં ચોખ્ખો કાયદો નજરે પડે છે, આ દરાજનો મલમ સૌ માણસોને ખાત્રીપૂર્વક પુરેપુરે આરામ કરે છે એમાં કશી શંકાજ નથી કીં. ૩૦. વા. વી. પી. થી ૩૦. વા. વળી શીશીના રા. ૩ ૧૧૮ અને એક ડઝન શીશીના રા. ૫) વી. પી. ખર્ચ સહીત.

ખન મોતીનો સુરમો.

દરેક માણસ જાણે છે કે ખન મોતીનો સુરમો આખના સઘળા દરેદો ઉપર ધ્વજોજ હીતકારી છે, ફૂલં. જાળ, ધંધ રતાંધવાપણ્યં શોટસાહજ, દુખાવો, પાણી ટપકવું, ચીપડા ખાઝવા, કલતર થવું, રતાશ પડવી, વાંચતાં રાના પીળા રંગ દેખાવા, વગેરે આખના લગભગ સઘળા સાધારણ અને નિકટ દરેદોમાં હમારો સુરમો જલ્દી અને ચોક્કસજ અસર કરે છે, એક વાર અજમાવી જોજો.

નંબર ૧ ના રૂ. ૧૦) તોલા ૧ ના
નંબર ૨ ના રૂ. ૫) તોલા ૧ ના
નંબર ૩ ના રૂ. ૨) તોલા ૧ ના

અરંધા અને પા તોલાની શીશીઓ પણ આવમાં કાંઈપણ વધારા સિવાય મળી શકશે.

અમૃતખિંદુ ઓહીસ મુ. પો. નડીઆદ (ગુજરાત)

રાજવંશી ખાલસકા.

ખીલકુલ નિર્દોષ અને જરાપણ તુક્યાન નહી પડાચાડે તેવી દવા જસમાધનનો ખાલ સકા એકજ છે. આમડી સુવંળી રેશમ જેવી ખનાવી વાળને સકાઈથી દૂર કરે છે મોટા મોટા રાજવંશી ઝનાખનાઓમાં જસમાધનનો ખાલસકા વપરાય છે માટે તેને કેટલાક રાજવંશી ખાલસકા એ નામથી ઓળખે છે, એક શીશી મંગાવનારને ફરીથી ખીજ કાંઈપણ દવા પસંદ પડતી નથી ખાલસકા નં. ૧ (પા-વર) કીં. ૩, વા. ખાલસકા નં. ૨ [પ્રવાહી] કીં. ૩. વા.

ઓટો ગુલચુમન.

હજરો કુલોની સુગંધીનો ખનનો.

સ્પીરીટ સિવાય ચળેલી, જુદા, મોગરો, વગેરે જાતજાતના ફુવાના અર્કમાંથી તૈયાર કરવામાં આવેલ છે, વળી ચાર નીપા રમલ અગર કપડા પર નાખવાથી સુગંધીનાજ બગીચામાંજ મોજ મારતા હોમએ તેમ લાગે છે. તમારે તેમજ તમારી આમપાસનાઓનું મન પ્રકુલીત કરવા માટે ખીજ સેન્ટો અને અતરો વાપરતા પડેલા અને જરૂર અજમાવી જોજો ૧ ફામની લાકડાના કેસવાળી શીશીની કીં, ૨, ૧૧૦ વળી શીશીના રા. ૪]

શુદ્ધ શિલાજીત.

શિલાજીત એ લોહને સુધારી વીર્ય વધારી શક્તિ પ્રાપ્ત કરવાનો મારો ઉપાય છે એ દરેક માણસ જાણે છે. પણ ચોક્કસ માલ નહી મળવાથી નીગશ થાય છે, અમેએ ખાસ ખટ પટ કરીને ચોક્કસ માલ મંગાવ્યો છે. એક વખત વાપરવાથી ખાત્રી થશે. કીં. એક તે લાનો રૂ. ૧) વળી તોલાના રા. ૨૦

લીમસેની ચુરણ.

સઘળા રોગનું મુળ જનમએ તો અજીર્ણ છે અજીર્ણ જણાનાજ તેનો ઉપાય કરવો જોઈએ ખે.શક ઉપર અરૂચી થતી જણાય કે તુરત હમારું લીમસેની ચુરણ અવશ્ય લેવું શરૂ કરજો અને ખીજ દીવસથી અસલ કરતા ડબલ ભુખ લાગશે, પેટના સઘળા દરેદો દૂર કરશે અને શક્તિ આપી શરીરને નિરોગી બનાવશે. કીં. ૩૦. વા. ૩ શીશીના રા. ૨]

વાંચવા લાયક સુબોધક સંપૂર્ણ વારતાઓ

આગ લગાડનારી અબળા.

વેદાન્ત માર્ગ દર્શક ધર્મ અને નીતિથી ભરપૂર.

પૃષ્ઠ ૩૮૮.

કી. રૂ. ૧-૮-૦

સાત સુંઢનો હાથી.

સ્વર્ગ-મૃત્યુ અને પાતાળના ભેદોની જાદુઈ વારતા

પૃષ્ઠ ૨૨૪.

કી. રૂ. ૧-૮-૦.

પૈસાદારની પુત્રી.

સુધરેલા શયતાનોની ખીશાયતીલાનું પોગળ.

પૃષ્ઠ ૨૧૬.

કી. રૂ. ૧-૮-૦.

અટક પાંસળી હજમ

સાત ઘાંચળના પરાક્રમનો ખજનો.

કી. રૂ. ૦-૮-૦.

રાજ મહેલનું રમખાણ

પ્રેમનું તોફાન-રાજ્ય પ્રપંચનાં કાળાં ધોળાં.

કી. રૂ. ૦-૮-૦.

દરેક શહેરમાં જાણીતા બુકસેલરને ત્યાં વેચાય છે.

છપાવનાર અને વેચનાર,

બુકસેલર: કંચનલાલ શાન્તિલાલ બ્રધર્સ.

ડે. સ્વામીનારાયણના મંદીર પાસે, મુ. નડીઆદ.

